

Faragó Attila

A nyomorék

A kötet megjelenését támogatta az

6722 Szeged, Jósika utca 27.

Telefon: +36-62-543-025

Telefax: +36-62-543-026

Faragó Attila

A NYOMORÉK

Drámák és hangjátékok

Vajdasági Magyar
Művelődési Intézet
Zenta, 2007

© *Faragó Attila, 2007*
© *Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, 2007*

A NYOMORÉK

Artúr és Laura

Történet Artúrról, Lauráról és egy *Lappangó* című festményről
két felvonásban

*Kedves Nyomorék barátom s minden mozgássérült
tisztelőtére íródott a darab... Tanulhatnánk tőlük mi,
kétlábúak... Emberséget? Életerőt?*

F. A.

Szereplők:

ARTÚR

LAURA

ÖREGEM

IZABELLA NŐVÉR (a szövegben csak Izabella)

ORVOSNŐ

BRÚNÓ ATYA (a szövegben csak Atya)

RUDOLF ÚR (a szövegben csak Jótékony)

IGAZGATÓ

IGAZGATÓHELYETTES (a szövegben csak Helyettes)

PSZICHOLÓGUS

I. ORVOS

II. ORVOS

JUCIKA

MAMUS

KLÁRA

ZUBÁK

HORVÁTH

KÁLMÁN

FOTÓS

NŐVÉR

Mozgássérültek, nővérek, orvosok

I. FELVONÁS

I. KÉP

1. jelenet

Roppant szürke, barátságatlan nappali. Hatalmas hodály. A bal oldali ajtó a földszinti szobákba vezet, a jobb oldali a tévészobába. A középső, hatalmas üvegajtó a folyosóra nyílik. Az üvegen keresztül látszik a lehangoló, de tiszta, steril folyosó. A teremben asztalok, székek, könyvszekrény. Artúr és Öregem lázasan sakkoznak. A kis asztalon a táblán kívül hamutálca, újságok, mindenféle kacat.

ARTÚR: Elveszted, Öregem.

ÖREGEM: Valószínű.

ARTÚR: Gyakoroljál, gyakoroljál!... A ló nagyon jó helyen van...
Gondolkozz egy kicsit!...

ÖREGEM: Képtelen vagyok hajnalban gondolkodni. (*Rágyújt.*)

ARTÚR: Amúgy is képtelen vagy ilyesmire, mindegy...

ÖREGEM: Gyűjtsak meg neked is egyet?

ARTÚR: Anyukádat gyűjtsd meg! Eddig is magam gyűjtöttem!
(*Hosszadalmas „nyavalygással”, de rágyújt.*)

ÖREGEM: Magánügy.

ARTÚR: Hoztál kávét?

ÖREGEM: Ja, prima ötlet. (*Hatalmas oldaltáskájából előhalássza a termoszt s két műanyag poharat. Önt.*)

ARTÚR: Marhára unom a sakkot. (*Szünet.*) Fiacskám, te egyre pocsekábbul játszol... (*Szünet.*) Szívesen lezavarnék egy pókert... vagy prefit... Sajnos, a hazardjátékokat tiltja az otthon szabályzata...

ÖREGEM: Hazardjáték?... Marhaság...

ARTÚR: Az. Ezt a rohadt kócerájt megtömték nyomorékokkal, de azért vigyázzunk az erkölcsökre. Nyomorult erkölcsök...

ÖREGEM: (*Szünet.*) Amúgy, faszikám, rántottál valamit az utóbbi időben?

ARTÚR: (*Kaján vigyor.*) Kegyelmes hucigádat kéne berántani.

ÖREGEM: Na, komolyan...

ARTÚR: Izabella nővért kellene meggyömöszölni...

ÖREGEM: A főnöknőd a pipi?...

ARTÚR: Az. Fix, hogy én lennék az egyetlen épkézláb ember az életében...

ÖREGEM: Nézd, fiam, ha van gusztusod hozzá, csak rajta...

ARTÚR: Látod, ez az. (*Fintor.*) Inkább átengedem neked.

ÖREGEM: Kösz. Akkor inkább a szent élet. (*Szünet.*) Szüleid jól vannak?

ARTÚR: Nélkülem biztos jól.

ÖREGEM: Te akartad.

ARTÚR: Persze, hogy én akartam. Nekik is jobb, nekem is. Tudod, milyen bosszantó, ha körülötted mindenki kétlábú? Az a piszok nagy részvét...

ÖREGEM: Feltételezem. Viszont tudok számtalan...

ARTÚR: Persze, épeszű családokban... a tisztelt őseim tősgyökeres kispolgárok...

ÖREGEM: Relatív.

ARTÚR: Nénikéd relatív. Hagyjuk a rizsát. Inkább tegyél cukrot a kávéba. Egy csapott kanállal kérek. (*Öregem cukrot lötytyint a kávéba.*)

ÖREGEM: Tejet?

ARTÚR: (*Legyint.*) Tudod jól!

ÖREGEM: (*Kortyol egyet.*) Hallom, a nővéred nemsokára férjhez megy.

ARTÚR: Remek. Legalább rendszeresen fogják ketyerészni. Szül egy halom gyereket, s az urával boldogan élnek, míg meg nem halnak. Ámen! Köpök az egészre. (*Szünet.*) Milyen szép lenne egy párhuzamos világ. Mindenki tolókokcsiban... Kész gyönyör... Nem?...

ÖREGEM: Gusztus kérdése. Egy biztos, öcsikém, szellemileg rohadsz. (*Szünet.*) A Galéria vezetősége, lehet, hogy beleegyezik... Kiállítják a képeidet... lehet... még tárgyalok...

ARTÚR: Csak ne legyen jótékonysági zamata.

ÖREGEM: Nem tudják, hogy mozgássérült vagy. Az impresszáriód-ként mutatkoztam be.

ARTÚR: Helyes. Végre egy normális kétlábú. (*Vigyor.*)

ÖREGEM: (*Szünet.*) Nem szoktál reggelizni?

ARTÚR: Minek? Elég, ha kétszer eszem naponta. Nem fogyasztok energiát talpalásra. Kényelmesebb kerekeken gurulni. Megpróbálsz?

ÖREGEM: Szívesen, de te addig sétálj egyet. (*Vigyor.*)

ARTÚR: Elvből nem állok fel! (*Sátáni vigyor.*)

ÖREGEM: Ha akarod, elviszlek délelőtt a városba.

ARTÚR: Nem lehet. Nemsokára jön egy jótékonyági hapsi vendégségbe. Néhány napig vesztegzár. Képzeld, még énekelni is akarnak az ürgének. Kész cirkus.

ÖREGEM: Nem irigyellek. (*Szünet.*) Kár. Az öreg Rydernek nyílt tárlata. Érdemes megnézni. Az öreg remekül úzi az ipart. Utána elmentünk volna sörözni...

ARTÚR: ... egy csapolt bajorra...

ÖREGEM: Ja. Inci mama antikváriumában is láttam néhány új kiadványt.

ARTÚR: Elhiszem. Sajna, teljes zárlat. (*Szünet.*) Te, itt van még néhány képem. Csinálj velük valamit.

ÖREGEM: Oké. Ha jók, majd illusztrálok velük írásokat.

ARTÚR: Hoztál újságot?

ÖREGEM: (*Előszedi.*) Majdnem elfelejtettem...

ARTÚR: Benne vagy?

ÖREGEM: Mint mindig.

ARTÚR: Persze, persze, a szerkesztő úr nélkül tönkremenne a kiadó.

ÖREGEM: Ha jobban belegondolok...

ARTÚR: Zabálni való az önbizalmod...

ÖREGEM: Ja, üdvözölt a Tetű.

ARTÚR: Kösz. Viszont üdvözlöm a főszerkesztőt.

ÖREGEM: (*Szünet.*) Hagyjak egy-két doboz cigit?

ARTÚR: Inkább ne. Ha a bestia meglátja, patáliát csap. Úgy bánik velem, mintha taknyos kölkök lennék.

ÖREGEM: A rántani való pipike?

ARTÚR: Ja, Izabella nővér.

ÖREGEM: Ahogy akarod. (*Szünet.*) Lassan mennem kell. (*Szünet.*) Feladom. Királynő nélkül nem lehet hancúrozni.

ARTÚR: Már ideje volt.

ÖREGEM: (*Elnyomja a csikket.*) Vár a meló.

ARTÚR: ... meg a reggeli fröccs...

ÖREGEM: Többek között.

ARTÚR: (*Szünet.*) Csak ügyesen, Öregem!

ÖREGEM: Persze, persze... Nemsokára eljövök megint... talán a hét elején... vigyázz magadra, fiacskám! (*Hozzáhajol.*) Figyelmedbe ajánlom azt a fiatal nővérdét...

ARTÚR: Megszólalt a tömény tapasztalat...

ÖREGEM: Helló.

ARTÚR: Helló.

2. jelenet

Artúr pakolászik. Izabella ront be.

IZABELLA: Már megint nem volt reggelin.

ARTÚR: Nem. *(Halkan büfög.)*

IZABELLA: És reggeli misén sem.

ARTÚR: Azon pláne. *(Hangosan büfög.)*

IZABELLA: Mit büfög az arcomba?!

ARTÚR: A markába nem bírok.

IZABELLA: Mit gondol, meddig fogom tolerálni a kilengéseit? A végtelenségig? Kénytelen leszek önt megbüntetni!

ARTÚR: Sarokba állít? Megtiltja, hogy felálljak? *(Vigyor.)*

IZABELLA: Nem. Megtiltom, hogy látogassák, s megtiltom, hogy mázoljon. *(Szünet.)* Megint dohányzott.

ARTÚR: Le van szarva...

IZABELLA: Mi ez? Szennylap?

ARTÚR: Adja vissza!

IZABELLA: Ez a szemétkébe megy!

ORVOSNŐ: *(Beviharzik.)* Ááá, itt van Artúr. Mi baj, Izabella nővér?

IZABELLA: Megint nem volt reggeli misén és reggelin.

ORVOSNŐ: Artúr, tudja nagyon jól, hogy illik a reggeli misére eljárni. A reggelit sem szabad kihagyni. Árthat az egészségének. Mennyi baj van magával! Miért nem tudja a szobájában megvárni a vizitet? Nekem kell a pácienszt zavargászni. Mindjárt jönnek a többiek. Mégsem helyes a magatartása. Na, nem baj. Jól érzi magát?

ARTÚR: Kitűnően. Különösen feldobódom, ha megpillantom Izabella nővér szűzies ábrázatát.

ORVOSNŐ: Ne gúnyolódjon!

IZABELLA: *(Rendbe teszi a nappalit.)* Addig csinálja, míg rá nem fázik.

ORVOSNŐ: Emelje fel! *(Szívét, tüdejét hallgatja.)* Mondja: ááá!

ARTÚR: Áááááááá! *(Félelmetesen bög.)*

ORVOSNŐ: Jesszus Mária! Micsoda dohánybűz! Miért dohányzik?

IZABELLA: Csak telefüstöli a nappalit.

ARTÚR: Remélem, megfullad, cencun.

ORVOSNŐ: Nem lenne szabad cigarettáznia. Az ön tüdeje roppant érzékeny.

IZABELLA: Az arcátlanság ellen nincs orvosság?

ORVOSNŐ: Nem az én szakmám. Mindjárt behívom Brúnó atyát... talán jobb belátásra bírja.

ARTÚR: Csak ez hiányzott. *(Inkább magában.)* Egy imádkozó múmia.

ORVOSNŐ: Értsen meg bennünket, Artúr, szükségünk van bizonyos rendre. Nem szeretnénk, ha rossz hatással lenne a többiekre. Nem szaladgálhatunk minden vendégünk után.

IZABELLA: Különösen most. Nemsokára jön Rudolf úr, akinek nagyon sokat köszönhet az intézmény.

ORVOSNŐ: Pontosan. Füstfelhőben úszik az egész helyiség...

ARTÚR: Remélem, Rudolf úr tüdőbeteg...

IZABELLA: Artúr!

ORVOSNŐ: *(Mintha nem hallaná Artúrt.)* A többiekre nem gondol? Legtöbbjük nem dohányzó. Ha valakinek bagóra fáj a foga, kimegy a kertbe. Itt van például az új lány, hogy is hívják, nővér?...

IZABELLA: ... Laura... szerintem Laura...

ORVOSNŐ: A lánynak a paralizis tönkretette a tüdejét. Egy kis megfázás... ilyen esetben még a mai orvostudomány is tehetetlen...

ARTÚR: ... Új lány?...

ORVOSNŐ: Ne játsszon az egészségével... s a másokéval sem... majd szólok az atyának... *(El.)*

ARTÚR: Izabella, kedves, adna egy kacsát? Nagyon kell.

IZABELLA: Sajnos, nincs időm. *(El.)*

ARTÚR: Akkor kénytelen leszek a sarokba izélni! *(Szünet.)* Hiába, segíts magadon, az orvostudomány is megsegít...

3. jelenet

Artúr ki. A nagy ajtón mozgássérültek érkeznek. Brúnó atyát kísérik. Az idősebb betegeket a nővérek tolják be. A férfiak egy része a tv-szobába távozik. A többiek újságot, könyvet olvasnak, vagy az atyával csevegnek. Begördül Artúr. Észrevétlenül a sarokba „oson”. A szekrényből előhalássza a vázlatfüzetet. Körülnéz. Megkísérli a „láthatatlan” áttörést, lelépést. Elszámította magát. Brúnó atya meglátta.

ATYA: Artúr fiam, hogy van?

ARTÚR: Most már rosszul.

ATYA: Cccc, micsoda cinizmus!

ARTÚR: Cinizmus? Ugyan. Túlzás. *(Brúnó atya elállja Artúr útját.)* Elállja az utamat, kedves Atyám. A kertbe igyekszem, a természet lágy ölén szeretném megünnepelni minden istenadta napomat. *(Röpke szünet.)* Mi lenne, ha arrább barangolna?

ATYA: Úgy vettem észre: nem volt misén.

ARTÚR: Pompás megfigyelőképessége van, Sólyom úr. Óhajt még valamit? Mert ha nem, megkérném: gyömöszölje a padlót kissé arrébb!

ATYA: Vonuljunk félre! *(Megragadja Artúr tolókocsiját, s a sarokba tolja. A többiek feltűnés nélkül figyelik a jelenetet.)*

ARTÚR: Jó, jó, megadom magam. Ez emberrablás!

ATYA: *(Maga alá tol egy széket.)* Tudja, fiam, nem kellene elzárkóznia a vallástól...

ARTÚR: Én nem zárkózom el. Egyszerűen fáj a mogyoróm a vallásra!

ATYA: No, no, csak ne olyan hevesen! Nézzen maga köré! Ők mind ugyanabban a helyzetben vannak. Csak ők kiegyensúlyozottak, bizonyos lelki megnyugvást nyújtunk nekik.

ARTÚR: Nem értjük egymást, Atyám. Nekem a vallás ellen semmi kifogásom. Le a kalappal. Tisztelem, becsülöm. Mindenkinek a privát nyomora, hogy miben hisz. Sajnos, én egy olyan félkegyelmű vagyok, aki nem képes bevenni a mesét a koponyám felett unatkozó, kedves, ősz szakállú úriemberről. Kapiskál?

ATYA: Ne szó szerint értelmezze a vallást! A jóságban, az igazságban, a szeretetben hisz, nem? Márpedig a vallás...

ARTÚR: ... melyik vallás?... a kismillió közül?... *(Vigyor.)*

ATYA: ... természetesen a mienk, a ...

ARTÚR: ... jó, jó, folytassa...

ATYA *(Szünet.)* Márpedig a vallás, az Isten ezeket a nemes tulajdonságokat képviseli.

ARTÚR: Újra egy gond! Sajnos, hazugságban nem tudok hinni. Jóság, szeretet. Ugyan-ugyan! Talán tiszta szeretetből, szórakozásból tett nyomorékká?!

ATYA: Bizonyos értelemben megértem elfogultságát. Az ön helyzetében az indulat, a düh erősebb a józan észnél, az önben lakozó igaz hitű szellemnél. Nézze, Isten minden tette indokolt. Nyilván az ön nyomorúságát is valamilyen indokkal okozta. Jó szándékból! Lehet, hogy szent küldetése van!

ARTÚR: Jó szándékból?! *(Szünet.)* Ivott valami töményet? *(Szünet.)* Hagyott volna ki a jó szándékaiból! Nézze, Atyám! Tisztázzunk valamit: nem óhajtok kerekeimmel egy olyan helyiségbe gurulni, vagy nevezziük szentélynek, ahol az ámtás mindennapi jelenség,

a hazugság munkaeszköz, s a döntő érv a kerékbetörés. Szarok az önök módszereire! Önök hajdan, talán nem is olyan régen, a vallás, a civilizáció nevében népeket irtottak ki, az igazság nevében tömegmészárlásra vetemedtek, a szeretet nevében boldog családokat tettek tönkre, nemzeteket terrorizáltak, háborúkat indítottak holmi szent cél érdekében. És láss csodát! Az önök makulátlan intézménye lassikában terebélyesedett, hájasodott, gazdagodott. A szerencsétlen hívők meg egyre szegényedtek. (Az utóbbi két mondatot kellő gúnnyal.) S az egész céco a szeretet, igazság nevében? Nem undorító egy kicsit?

ATYA: Ne a múltból mérítsen! Azok mind formalitások.

ARTÚR: Téved. Az is formalitás, hogy kerekeken gurulok?

ATYA: Akkor legalább azért menjen a reggeli misére, hogy kifejezze háláját. Ez az intézmény csakis hálát érdemel.

ARTÚR: Atyám, én roppant hálás vagyok. Az embereknek, a szomszédoknak, barátaimnak, szüleimnek, az orvostudománynak, a Jóistennek, és utóvégre önmagamnak, hiszen fizetem ezt a kuplerájt... csak tudnám, kik zsebelik be...

ATYA: Istenetlen! (Szünet. Az Atya heves kirobbanására a többiek is elhallgatnak. Kínos csend.) Fialat még. Lassan majd belátja hibáit. Itt hagyom önnek ezt a könyvet. Olvasgassa. Érdemes ástudírozni.

ARTÚR: Köszönöm. A könyvespolcomon méltó helyre kerül: de Sade márki mellé.

ATYA: Istenem, bocsáss meg neki! (El.)

ARTÚR: Attól nem fogok lábra állni. (Indulna kifelé.)

MAMUS: Artúr, kérem, egy másodpercre...

ARTÚR: Ma, úgy látszik, nincs szerencsém. Parancsoljon!

MAMUS: Tudom, hogy...

JUCIKA: (A beszélgetőkhöz gurul, és hevesen a szavukba vág.) Hogy merészelt így beszélni Brúnó atyával?! Faragatlan tuskó!!!

ARTÚR: (Bambán Jucikára néz.) Kezít csókolom.

MAMUS: Jucikám, hagyjuk... ne csináljunk jelenetet...

ZUBÁK: Igaza van Jucikának! Nem engedhetjük meg, hogy így beszéljen a lelkipásztorunkkal.

ARTÚR: (Inkább magában.) ... Pásztor?... ez igaz...

MAMUS: Persze, hogy igaza van. Mégis, ezt a kérdést halasszuk máskorra. Sokkal fontosabb dolgot szeretnék megbeszélni Artúrral. Közös érdek.

JUCIKA: (Bosszúsan Artúrnak.) Most az egyszer megúsza.

MAMUS: Artúr, tudom, hogy nem jár misére, tudom, hogy pogány, tudom, hogy bizonyos indokolatlan ellenszenvet érez irántunk,

de kérem, hogy vegyen részt az alkalmi műsorunkban! Jó szándékkal közeledünk önhöz.

ARTÚR: (*Hosszú szünet.*) Az más.

MAMUS: Nézze, rengeteget köszönhetünk Rudolf úrnak. Igazi jótevő. Ennyit megtehet ennek a közösségnek.

ARTÚR: Ha kizárjuk az elvi kérdéseket, melyeken napokig lehetne rágódni, akkor kompromisszumot köthetünk. Remélem, feltételezik: nótázgatni nem vagyok hajlandó! Sőt, a cirkuszra sem megyek el. Ez ki van zárva. Gyomorgörccseim vannak a popónyalogatástól. Vegyék úgy, hogy egészségi okokból távol maradok. (*Szünet.*) Viszont kiállíthatnék néhány festményt.

MAMUS: (*Kérdően a többiekhez.*) ... Gyerekek... Ha a fiatalember hajlik a kompromisszumra...

ZUBÁK: Fogadjuk el!

JUCIKA: Felőlem...

KLÁRA: Lehet. Végül is nem rossz ötlet. De mindenképpen szeretnénk látni azokat a képeket...

ZUBÁK: Igaz. Akármit nem állíthatunk ki.

ARTÚR: Ha ragaszkodnak hozzá... Mindjárt hozok néhányat. (*El.*)

JUCIKA: (*Miután Artúr kiment.*) Megőrjít engem ez a fiú! Nem szabad engedni, hogy elkanászosodjon.

MAMUS: Jucikám, igazad van, de most az egyszer fontosabb Rudolf úr.

JUCIKA: (*Duzzog.*) Mit képzelsz? Ő a világ közepe? Ahelyett, hogy hálás lenne ezeknek az embereknek, hogy foglalkoznak vele.

KLÁRA: Fiatal még.

KÁLMÁN: Fiatal... én is ilyen voltam. Tele indulattal. Nagy nehezen összkuporgattam annyit... bádogosműhelyt akartam nyitni... magánbádogos... s akkor karambolozom...

HORVÁTH: Igen... de idővel belenyugodtál... Meg rendes, hívő ember vagy...

MAMUS: Persze... mindannyian elégedetlenek voltunk.

KLÁRA: De akkor sem viselkedtünk így.

JUCIKA: Legalább megadjuk a kellő tiszteletet. (*Szünet.*) Nyilván jobban tudjátok... Én ötéves voltam... (*Elfordul.*)

MAMUS: (*Jucikához gurul.*) Ugyan, Jucikám...

JUCIKA: Ti legalább valamennyien megismerhettétek az életet...

HORVÁTH: Jó magának. Legalább nem tudja, mit vesztett.

ZUBÁK: Horváth úrnak felesége és gyermeke volt. Higgye el, magának a legkönnyebb. (*Horváthhoz.*) Jól vannak?

HORVÁTH: (*Bólogat.*) ... Jól... a fiam most kapott munkát... Megfériasodott...

JUCIKA: Már ilyen idős?

HORVÁTH: ... Hát... huszonkettő?... Annyi...

MAMUS: (*Hosszú szünet.*) Legalább megnyiratkozna. Nem illik. Csak szégyenkezünk miatta. (*Szünet.*)

JUCIKA: (*Felnevet.*) Képzeljétek, még öngyilkos is akartam lenni. KLÁRA (*Ő is nevet.*) Mindannyian akartunk... Nem olyan könnyű. (*Szünet.*) Látjátok, micsoda könyveket olvas?

ZUBÁK: Inkább csinálna valami hasznosat.

KLÁRA: Mind betiltanám.

JUCIKA: Elrontják az ifjúságot a sok rémtörténettel. (*Szünet.*) Beszélni kell vele. Brúnó atya mindig mellettünk volt...

ARTÚR: (*Begurul.*) Hölgyeim és uraim... Sikertől mindent letárgyalni? Megvolt az adatcsere?

MAMUS: Ön pletykázással gyanúsít bennünket?

ARTÚR: Eszemben sincs! Önök mind derék, becsületes nyomorékok.

KLÁRA: Nem vagyunk nyomorékok!

ARTÚR: Akkor mozgássérültek. Stílus kérdése. Hoztam néhány festményt. Tessék, átadom a cenzúra kacsójába.

(Nézegetik a képeket. Vállvonogatás, mogorva arcok, suttogás s „egyebek”.)

HORVÁTH: Kissé morbid, nem?

KÁLMÁN: Az.

MAMUS: Ez mi lehet?

KLÁRA: Kígyó?

MAMUS: Szerintem szalag.

JUCIKA: Sok a fekete.

ZUBÁK: Most divat a fekete.

JUCIKA: Öltözködésben, de nem festményeken.

MAMUS: Nincsenek talán valami vidámabb képei?

ARTÚR: Talán a „Fonnyadó rózsaszál”?

MAMUS: Inkább ne.

(A beszélgetés közben Laura gurul a színre. Észrevétlenül meghúzódik a háttérben. Ő is nézegeti a képeket.)

KÁLMÁN: Nem értem. Miért nem lehet úgy festeni, mint valaha? Érthetően, szépen, sok-sok színnel? Például... hm... az a van Gogh, vagy hogy a francba hívják... ő festette a *Mona Lisát*... ugye, kedves?

JUCIKA: ... persze...

ARTÚR: ... vagy mint Michelangelo *Napraforgója*...

JUCIKA: ... persze...

MAMUS: Mi a véleményük?

KÁLMÁN: ... Hát?...

JUCIKA: Talán mégsem illene...

KLÁRA: Végül is vidám műsort készítünk...

MAMUS: Helyes. Nem illik ilyesmit kiállítani. Csak kellemetlenségeket okoznánk a nővéreknek, az igazgatónak. Nekünk, mozgássérülteknek nem illik ilyesmit pingálnunk.

ARTÚR: Ja, ez a kétlábúak privilégiuma.

MAMUS: Veszélyeztetné a híres és jótékony intézmény hírnevét.

LAURA: (*Hangosan gondolkodik.*) ... Fantasztikus kép...

(*Nyomasztó csend. Mindenki Laurát figyeli. Elszégyelli magát.*)

ARTÚR: (*Laurához gurul.*) Tetszik?

LAURA: (*Kissé félénken.*) Igen.

MAMUS: (*Erélyesen.*) Nagyon sajnálom, hogy a fiatal hölgynek nincs ízlése! Én azt ajánlanám, hogy a képeket ne állítsuk ki. (*Mindenki egyetért Mamussal.*) Hallja, Artúr?

ARTÚR: Annál jobb. De nem mondhatják, hogy nem hajlottam a kompromisszumra. (*Ettől a pillanattól kezdve kizárólag Laurával foglalkozik.*)

LAURA: Érdekes vonalvezetés... a színek... többnyire fekete, sötét, s akkor hirtelen rikító vörös vagy pasztellzöld.

ARTÚR: Artúr vagyok.

LAURA: Örülök, művész úr. Laura. (*Artúr illedelmesen kezét csókol. Általános megrökönyödés. Mélyen egymás szemébe néznek. A kínos helyzetet Izabella nővér szakítja meg.*)

IZABELLA: Legyenek olyan kedvesek, és fáradjanak a nagyterembe. Énekpróba lesz. (*Csevegve kigurulnak a színről. A fő téma: Artúr és Laura. Van, aki vissza-visszanéz. Mindenesetre tüntetően elfordulnak Artúrtól.*) Látom, máris lecsapott a kisasszonyra. Ha lehet, ne untassa Laurát. Szerintem egyáltalán nem kíváncsi a mázelmányaira.

ARTÚR: Valószínű.

IZABELLA: Laura, kedves, ne foglalkozzon Artúrral. Nem érdemes. Inkább jöjjön, ismerkedjen meg intézetünk vegyes kórusával. Artúr, tartsa távol magát Laurától, mert megkeserüli! Esküszöm.

ARTÚR: Képes lenne megverni egy nyomorékot?

IZABELLA: (*Artúr vázlatfüzetét nézegeti, majd sátáni vigyorral a szekrény tetejére teszi.*) Ne használja ki előnyös helyzetét! (*Lassan el.*)

ARTÚR: (*Ráeszmél, hogy nem tudja elérni vázlatfüzetét.*) Na, nem! (*Hangosan Izabella után ordít.*) Miért ne? Mindenki azzal gazdálkodik, amije van! A diri is a temérdek segélytől, aján-dékpénztől hájasodik, nemde?!

IZABELLA: (*Kintről.*) Artúúú!!!

ARTÚR: Nem tudok énekelni!!!

II. KÉP

Fényváltás. Öregem és Artúr sakkoznak. Telefüstölték a szobát. Kávét iszogatnak. Artúr szórakozott.

ÖREGEM: ... Találj ki valamit, mert bemattollak...

ARTÚR: ... Ja, kitalálni valamit...

ÖREGEM: Mi bajod? Hol a francban bolyongsz? Egyáltalán nem figyelsz a játékra. Legalább tíz baromi hibát követtél el.

ARTÚR: Van az ügy. Kaparok tőled még egy dohányt, oké?

ÖREGEM: Felőlem, de így is vágni lehet a füstöt.

ARTÚR: Szarok a füstre.

ÖREGEM: Ahogy akarod. Nesze. (*Artúr elveszi a cigit. Lép.*) Micsoda ökörséget léptél! Hol a hézag?

ARTÚR: Mi lenne? Szép az élet. Mindjárt kiugrok a székemből.

ÖREGEM (*Szünet.*) Matt. (*Pipát tölt.*) Mondd, fiacskám, nő van az ügyben?

ARTÚR: Öregem, nyomorék vagyok, ha eddig még nem vetted észre.

ÖREGEM: Na és? A szerszámod funkcionál, nemde?

ARTÚR: Hál' istennek.

ÖREGEM: Hagyjuk az üres dumát. Nő, mi?

ARTÚR: Az.

ÖREGEM: És?

ARTÚR: Mi és?

ÖREGEM: Leírást, vallomást követelek!

ARTÚR: Ő is nyomorék. Méter húsz magas, két lábon nyilván több. Szőkésbarna hajú, szabályos arcú nő. Derékig remek, a többit a kötelező pokróc takarja. A neve: Laura. Huszonegy éves, művészettörténetet végzett volna, ha útközben a Teremtő meg nem áldja kerekkel. Kielégítő?

ÖREGEM: Tökéletesen.

ARTÚR: Remélem.

ÖREGEM: Még valami?

ARTÚR: Tetszenek neki a képeim.

ÖREGEM: Végre egy nyomorék, akinek tetszenek a képeid. Különben készülődj, novemberben kiállításod lesz. *(Szünet.)* Mi a diagnózis?

ARTÚR: Gyermekparalízis. Tizenkilenc éves korában. aranyos, ugye?

ÖREGEM: Nem rossz.

ARTÚR: Bosszantó. Én legalább önkéntes nyomorék vagyok. Vállaltam a rizikót, mikor motort vettem. De Laurát a sors bünteti. Talán mert szép. Hiába, a csúnyáké a világ!

ÖREGEM: Én kivétel vagyok.

ARTÚR: Te is csúnya vagy. De rendes csúnya. Megmutattam neki a *Lappangót*. Tetszik neki. Érti. Micsoda fenséges szó: ÉRTI! Megfejtette a mázolmányomat, megfejtette mindazt, amit én csökönyösen rejtegettem. Csodálatos, nem?

ÖREGEM: ... *Lappangó*... *Lappangó*... Az első képed, vagy az első képeid egyike, ha nem tévedek... nincs a kiállítandó festmények listáján...

ARTÚR: Nincs. Sohasem fogom kiállítani. A *Lappangó* a talizmánom. Minden érzésem, szorongásom benne van, benne formálódott meg. Aki megfejti, az az én emberem. Annak idején te is megfejtetted... s buzdítottál, hogy fessek még... csak te nem vagy nő... *(Vigyor.)* A szobámban tartom, testközelben. Az asztalfiókban. A *Lappangó* meg én... Csak azok láthatják, akikben megbízom... csak te láttad...

ÖREGEM: Minő megtiszteltetés. *(Szünet.)* S a többiek?

ARTÚR: Milyen többiek?

ÖREGEM: A többiek hogyan viszonyulnak kettőtök kezdődő kapcsolatához?

ARTÚR: *(Vigyor.)* Nem tudnak semmit. Nem is sejtenek semmit. Mindenesetre tartanak attól, hogy rossz hatással leszek a lányra. S mennyire indokolt a félelmük! *(Elneveti magát.)* Persze, idővel rájönnek. Vagy egyszerűen elmondom. Hatalmas botrány lesz. Az áporodott erkölcsösözök elítélnek majd. Tekintélyes rumli kerekedik az egész cécóból. *(Affektálva.)* Jujj, egy nyomorék szerelmi viszonyt folytat egy másik nyomorékkal! Micsoda sértés, micsoda istenkáromlás! Mert, kérlek, egy nyomorék

legyen visszavonult, szűzies, mint egy apáca, vonuljon önkéntes zárdába, éljen kolostori életet. Legyen példamutató, erkölcsi példakép, mintapéldány, s legyen hálás fűnek-fának. Mert ezt követeli a mindenkori társadalom. Mert a nyomorék ember, az már nem ember. Az nyomorék.

ÖREGEM: Ne hülyéskedj! Én például teljesen normálisnak tartom, hogy kapcsolatod legyen egy nővel.

ARTÚR: Te normálisnak tartod, mert nem vagy normális. Mert olyan kétlábú vagy, aki különben is szarik a közerkölcsre. Kapiskálsz? Póz, kedveskedés, seggnyalás, csupán ezek a cuki rekvizitumok uralkodnak ebben a kupiban. Itt az a különc, aki megpróbál kétlábú életet élni. S az irigység felemésztí őkét, hiszen azt teszem, amit ők nem mernek. És kérek egy cigit!

ÖREGEM: Nézd fiacskám, ha valaki belehabarodik egy nőbe, nem azt jelenti, hogy halálra dohányozza magát. Sok lesz, nem gondolod?

ARTÚR: Nem!

ÖREGEM: Akkor tessék! Fulladj meg! (*Dohánytortúra. A fény lassan gyengül, majd sötétség.*)

III. KÉP

1. jelenet

Artúr szobájában vagyunk. A helyiség az abszolút szomorúság, laposság benyomását kelti. Igaz, minden tiszta, rendezett, de mégis... Artúr vászonra rajzol. Csupán egy állólámpa világít: félhomály.

ARTÚR: (*Ajtónyikorgás. Artúr hátranézne, ha bírna. Kibiztosítja járgányát.*) Ja, te vagy az, Laura?

LAURA: Én. Jó reggelt.

ARTÚR: Szervusz. (*A lányra mosolyog.*) Jól aludtál?

LAURA: Ühüm. Korán kelő vagy?

ARTÚR: Soha. De rákényszerültem. Ilyenkor nyugalom van. Ezért szeretek korán dolgozni.

LAURA: Micsoda füstfelhő! Nem is tudtam, hogy dohányzol. (*Szünet.*) Miért van félhomály? Felhúzhatom?

ARTÚR: Húzd.

LAURA: Festesz?

ARTÚR: Csak vázlat.

LAURA: És mi lesz?

ARTÚR: Az arcképed.

LAURA: Az arcképed? Meg sem kérdeztél.

ARTÚR: Minek. Alkotói szabadság.

LAURA: Ez igaz. De mint minden, ez is kérdéses.

ARTÚR: Megszólalt a művészettörténész.

LAURA: *(Elmosolyodik.)* Milyen leszek?

ARTÚR: Elragadó. Szeretem az ellentéteket. A szőkésbarna hajad ellentétben a koromfekete szemeddel. Ugye, fested a hajad?

LAURA: Természetesen.

ARTÚR: És sminkelsz?

LAURA: Most már nem nagyon. A nyanyák megmagyarázták, hogy ilyesmit nem illik egy mozgássérült lánynak. *(Az utóbbit gúnyosan.)* Azt mondták: nem áll jól.

ARTÚR: *(Szünet.)* Van sminkkészleted?

LAURA: Persze.

ARTÚR: Nálad van? *(Laura bólint.)* Add ide! *(Laura ormóttan táskájából előhalássza a kellékeket.)*

LAURA: Mit akarsz vele?

ARTÚR: Kifestelek, jó?

LAURA: *(Pajkosan.)* Csak úgy?

ARTÚR: Csak úgy.

LAURA: S ha meglátnak?

ARTÚR: Csak én láthatlak. Jó?

LAURA: Jó.

(Artúr a jelenet végéig szorgalmasan melózik. A játékban az erotika dominál. Laurának tetszik.)

ARTÚR: Hm, hm, itt van minden. Nézzük csak! Szép, szabályos arc. Szinte mértani pontosságú. De jöjjön előbb a maszk. Szép, sima bőr. Ápolt. Kétlábú korodban is ilyen ápolt volt?

LAURA: Ühüm. Még az egyetemre is kifestettem magam. Igaz, diszkréten.

ARTÚR: *(Magában.)* Milyen szín is menne a szemedhez? Biztos buktak rá a férfiak.

LAURA: Lehet. Szó se róla, udvarolgattak...

ARTÚR: Volt fiúd? Vagy élettársad?

LAURA: *(Szünet.)* Igen. Nem éltünk együtt, de már vagy két éve szórakoztunk.

ARTÚR: Hogy hívták?

LAURA: Róbert. Közgazdaságtant tanult. Az apjának van egy jól menő külkereskedelmi vállalata. Ott dolgozik majd mint ügynök. Most már nyilván elfoglalta posztját. *(Szünet.)* Azt ígérte, feleségül vesz.

ARTÚR: És nem vett. Hosszú szempilláid vannak. Kiemeljük. *(Szünet.)* Szeretted?

LAURA: *(Szünet.)* Azt hiszem, igen... akkor igen. Persze, most más jelent számomra a szeretet szó. Akkor inkább a biztonságot, a folyamatosságot jelképezte...

ARTÚR: És most?

LAURA: Most már azok a tényezők lényegtelenek. Csak az érzelmek maradtak. *(Szünet.)* Szerettem úszni. Rengeteget jártunk az uszodába. Azt mondják, így is lehet úszni. Gumival.

ARTÚR: Hol az arcfestéked?

LAURA: Az orrod előtt.

ARTÚR: Ja! Tudod, meglepett, mikor azt mondtad, hogy művészettörténetre jártál. Ez valahogy nem illett be a rólad alkotott képbe. A csinibabát láttam benned.

LAURA: Kicsit póz, kicsit az elérhetetlen elismerése.

ARTÚR: Rébuszokban beszélsz?

LAURA: Nem. Művészetet teremteni: ahhoz nincs tehetségem. Viszont szeretek nézni, hallgatni, elemezgetni. Most már ezt is másképp látom. *(Szünet.)* A *Lappangó*dat is.

ARTÚR: Nem rossz. Egy művészettörténész és egy közgazdász. Fogadni mernék: Róbert olyan férfi, aki mindennap vasalt ingben, nyakkendőben jelenik meg az egyetemen. Modora kifogástalan, ápolt külsejű, a pénzzel csínján bánik. Idővel tökéletes üzletemberré és mennyei férjjé válik.

LAURA: *(Nevet.)* Eltaláltad.

ARTÚR: *(Hosszú csend.)* Róbert hogy reagált?...

LAURA: *(Szünet.)* Esett az eső. Futó nyári zápor. Róbert hazakísért. Egy ideig enyelegtünk a kapualjban, majd elhajtott. Aránylag jó kedvem volt. Remekül megírtam a szemináriumi munkát, este találkoztunk a társasággal... Felmentem a szobámba, levetkőztem, lezuhanyoztam... lefeküdtem... A rádión halk zene szólt. Tudod, alvás előtt mindig rádiót hallgatok, és olvasok. Most is. *(Szünet.)* Olvastam. Már nem is emlékszem, hogy mit. Kicsit elzsibbadt a lábam. Felálltam, hogy életet verjek bele. Kicsit fájts is. Gondoltam, túl fáradt vagyok, kialvatlan. Néhány éjszakámat a szemináriumi munkára áldoztam. Újra lefeküdtem, s nemso-

kára elaludtam. *(Szünet.)* Micsoda lidércálmom volt! *(Szünet.)* Körülöttem tenger. Végtelen tenger. Csend és tenger. Nem voltak sirályok, nem morajlott az óceán. Sehol part, sehol egy sziget, egy hajó. Kétségbeesetten úsztam a nyugvó nap felé. Tudtam, jó úszó vagyok... de hiába... lassan merültem... lassan sötétedett... már nem volt erőm, a lábamban egy fikarcnyi erő sem volt. Teljesen besötétedett, s én elmerültem. Kiabálhattam, mert anyám ébresztett fel. „Rosszat álmodtál” – kérdezte. Kimerült és izzadt voltam. És, és hiába akartam felkelni... végigszaladt rajtam a hideg. Nem éreztem a lábam. Elfogott a pánik. *(Hosszú szünet.)* Hívták a mentőket. Nemsokára kórházban találtam magam. Gyermekparalízis – szólta a diagnózis. Kicsit megkésve, de nem ritka eset. *(Szünet.)* Pedig művészettörténész akartam lenni, híres esztéta. S össze akartunk költözni Róberttel.

ARTÚR: Hát igen. A francnak kell tervezgetni. *(Szünet.)* S ezután jött a vergődés, a töprengés. A tüdőd bizsergett, a gyomrod összeszorult, ha a múltra gondoltál. Már a legjelentéktelenebb történetekre is emlékeztél. Kétségbe vontad életed értelmét. Az öngyilkosságot latolgattad. Ismerős. Idő kellett ahhoz, hogy átbandukolj egy más világba, ahol az ember méter harminc, ahol nincsenek lépcsők, a végét magaddal viszed, és sajnálkozás vesz körül. Hogy miért nem döglöttem meg az elején! *(Szünet.)* Talán azért, hogy nyugodtan festegethessek.

LAURA: *(Szünet.)* Végül is belenyugodtam. Mindenki bátorított, mindenki kedves volt hozzám. *(Szünet.)* Róbert is rendszeresen látogatott. Hetente négyszer-ötször. Másképp viselkedett. Tekintetében most már részvét lapult. S a részvét néha sérti az embert. A sejtékig hatol. Nem nőnek nézett, hanem egy szerencsétlen, magatehetetlen nyomoréknak, akivel kíméletesen kell bánni. A terveibe már nem illettem bele. Egyszer magunkra maradtunk. Eltökéltem: mindent tisztázok. Semmitmondó dolgokról beszélgettünk, majd hirtelen, minden átmenet nélkül megkérdeztem: „Szeretsz?” „Persze” – felelte. „És elveszel feleségül, ahogy megígérted?” Hallgatott. Jól számítottam. Meglepett volna, ha igennel válaszol... nem is tudom... nem is tudom, hogyan kezdem... „Szexuális téren üzemképes vagyok – szóltam –, az orvos tanúsíthatja... szülhetek egy rakás gyereket.” „Igen?” – kérdezte. Hallgattunk. „Látom, forrsz belül. Ne magyarázkodj! Szeretsz, csak éppen képtelen vagy a terveidbe szőni egy nyomorékot. Nem kérem, nem követelem, hogy maradj mellettem. Ehhez nincs jogom. Megértelek. Most az egyetem, a karriered a legfon-

tosabb. Szeretnék egyszer büszke lenni rád. Szeretnék sikeres embernek, jó családapának viszontlátni egyszer. Felfoghatatlan távolság választ el bennünket. Tudod, én egy kicsit meghaltam... valahol belülről eltemettem magam... hogy újjászülethessek... Soha ne legyen lelkiismeret-furdalásod!... Mindent megtettél! Jó fiú vagy. *(Szünet.)* S most menj!... Kérlek!... Tudom, hogy sok dolgod van... egy egész élet áll előtted...” „Köszönöm – mondta egész halkán, homlokon csókolt... – Köszönöm, hogy szeretted...” Elment. Azóta nem láttam.

ARTÚR: *(Már rég befejezte a sminkelést. Figyeli a lányt.)* Befejeztem a sminkelést.

LAURA: *(Mintha álomból ébredne fel.)* S milyen vagyok?

ARTÚR: Gyönyörű, mint egy Madonna. Üde, mint Aphrodité. Róbert azóta irigylésre méltó karriert futott be, van egy csinoska felesége, aki elkíséri minden üzleti jellegű koktéltra, s bölcsen hallgat, ha a férje pénzügyekről tárgyal. Nem neked való világ az.

LAURA: Kösz. Olyan vagy, mint a *Lappangó*.

ARTÚR: Olyan, mert a *Lappangó* én vagyok. Reggelire kongatnak.

LAURA: Széttörök ezt a röpke varázst.

ARTÚR: Menj, és mosd le magadról ezt a röpke varázst, nehogy megszóljanak, nehogy széttiporják ezt a másodpercnyi boldogságot. *(Szünet.)* Egy pillanatra megint csábos nő voltál.

LAURA: Kösz a kellemes hazugságot. Találkozunk a reggelinél. *(El.)*

2. jelenet

Artúr szobájában vagyunk továbbra is. Csupán Ő hiányzik. Koptogatnak, majd azon nyomban Izabella nővér ront be. Körülnéz, s mivel nincs benn senki, épp menni akar. Ebben a pillanatban jön ki Artúr a vécéből.

IZABELLA: Megint nem volt reggelin. A miséről ne is beszéljünk.

ARTÚR: Ma remek napom lesz. Az első ember, akit nagytrotty után látok, az ön, nővér.

IZABELLA: Első? *(Körülnéz.)*

ARTÚR: Esküszöm.

IZABELLA: Egy kollégája volt itt. Gyanús alak, de legalább úriember.

ARTÚR: Ez való igaz. Fertelmesen nagy úriember.

IZABELLA: *(Rövid szünet. Tanakodik: ugratják vagy sem.)* Igen. Beszélt az igazgatóhelyetttessel. Elengedték. Elmehet a kiállításra... a megnyitóra... Én helytelenítettem, mert szerintem szégyen,

hogy intézményünknek köze van holmi borzadályokhoz. Engem nem érdekel. Az igazgató vállalja a felelősséget. *(Szünet.)* Különben megérkezett Rudolf úr. Még véletlenül se mozduljon ki a szobájából. Így is elég bajt csinált...

ARTÚR: Pedig szívesen elbeszélgetnék a hapsival.

IZABELLA: Isten ments! Önben egy csepp jóakarát sincs. Tehát itt marad. *(Kinyitja az ajtót. Ebben a pillanatban vonul be Rudolf úr egy fotóssal.)*

IZABELLA: Nincs itt semmi érdekes... *(Tuszkolná kifelé.)*

JÓTÉKONY *(Artúrt nézi.)* Ki ő?

IZABELLA: Artúr. Egy kicsit bolond. Azért nincs a többiekkel. Nehogy bajt csináljon, tudja...

JÓTÉKONY: Bolond?

IZABELLA: Igen. Semmilyen megmozdulásban, rendezvényben nem vesz részt. Mindenki velük összeveszik, és nem jár misére.

JÓTÉKONY: Talán nihilista... vagy trockista?...

ARTÚR: *(Hirtelen megfordul.)* Hogy tetszik?

IZABELLA: Ne szóljon hozzá! Nem tudja, mit beszél!

JÓTÉKONY: Hagyjon csak! Szeretek az ilyen emberekkel elbeszélgetni. *(A fotósra kacsint.)* Egy tudományos munkán dolgozom, mely éppen a frusztrált lelki betegekkel foglalkozik. Érdekel, miként tükröződik a betegség egy mozgássérültnél. Menjen, nővér! Jöjjön vissza, mondjuk, tíz perc múlva.

IZABELLA: Könyörgök, inkább jöjjön velem!

JÓTÉKONY: Higgyen nekem! *(Tuszkolja kifelé.)* Nem az első eset.

IZABELLA: Ám legyen. Nemsokára visszajövök. *(El.)*

(A Jótékony jelbeszéddel mutogatja a fotósnak, hogy legyen készenlétben. Pózol. A fotós arcán látszik, hogy utálja Rudolf urat, ami abból is tükröződik, hogy széles vigyorral reagál Artúr egy-egy poénjára.)

JÓTÉKONY: *(A festményt nézegeti. Pózol.)* Nem rossz.

ARTÚR: Ne hazudjon!

JÓTÉKONY: Tényleg tetszik. Mi a címe?

ARTÚR: A *Jótékony keresztre feszítettése...*

JÓTÉKONY: *(Egy pillanatra megdöbben. A fotós vigyorog.)* Igen? Érdekes. *(Szünet.)* Hallom, nem tudsz beilleszkedni a közösségbe. *(Leül.)* Ha valamilyen problémád van, nyugodtan fordulhatsz hozzám. Végeredményben azért vagyok itt. Segíteni akarok.

ARTÚR: Tényleg? Remek. Ez esetben isten hozta!

JÓTÉKONY: Látja, megértjük mi egymást. *(A vállára teszi a kezét. Pózol.)* Úgy érzi, kiközösítik?

ARTÚR: Dehogy! Én közösítem ki őket.

JÓTÉKONY: Ezt hogy érti?

ARTÚR: Mindegy. Akar nekem segíteni?

JÓTÉKONY: Természetesen.

ARTÚR: Jó. Mint látja, nem vagyok mobilis...

JÓTÉKONY: ... tökéletesen megértem...

ARTÚR: ... segítőtársra van szükségem... *(Elgondolkodik.)*... robbanóanyagot szerezzen... sokat...

JÓTÉKONY: Robbanóanyagot!? Minek?

ARTÚR: Először a parlamentet robbantjuk fel. Az egész bagázst. Aztán már minden megy, mint a karikacsapás. A hülye hadsereg átveszi a hatalmat. Mert ha nincs kormány... *(Patetikusan.)*... csak ott fenn az égben, miszlikben... akkor azonnal a fegyveres erők lépnek közbe. Az eredmény: hatalmas fejletlenség. A tábornokokat gond nélkül irányíthatjuk. Az eszük annál rövidebb, semhogy a távolba lássanak. Csak a ma meg a paszuly.

JÓTÉKONY: *(Megszéppenve. A fotós pedig mindvégig némán helyesel.)* Ön kommunista?

ARTÚR: Nem, nem vagyok vallásos.

JÓTÉKONY: *(Visszanyeri lelki nyugalmát.)* Akkor engem is megölne. Én is képviselő vagyok.

ARTÚR: Igen? Ön buzi?

JÓTÉKONY: *(A fotós felröhög, s lefotózza a Jótékony bamba ábrázatát.)* Mi az, hogy buzi? *(A fotósnak int: kifelé!)*

ARTÚR: *(Nevet.)* Csak látnák magukat. A tévé pedig mindent mutat. Kimegy az ürge a szószékhez, belekezd a rizsába, nyomja az ipart, közben a bogyóit markolássza. Képzelem, mik vannak a kulisszák mögött.

JÓTÉKONY: Ön sértegeti a parlamentünket. *(A fotós lassan pakolászik. Figyeli az eseményeket. Jót mulat.)* Hazánk demokratikus alapját.

ARTÚR: Persze, én is amondó vagyok: demokrácia. Nem szégyen. Akkor bogyózunk, amikor jólesik.

JÓTÉKONY: *(Most már lassan ideges.)* Térjünk csak vissza! Felrobbantáná a parlamentet és... utána? Hogy rendezné be az államot? Diktátort hozna? Feudalizmust? Esetleg ösközösséget?

ARTÚR: Üres duma. Ön nyilván jobban tudja, kik ülnek a kulcspozíciókban. Tehát eleve nem lehet demokrácia, kommunizmus szintén... Az legalább annyira nem létezik, mint becsületes és szerény képviselő. *(A fotós felnevet.)*

JÓTÉKONY: Kifelé! *(Fotós ki.)*

ARTÚR: A hatalmat mi, nyomorékok vennénk át! Mi nem vagyunk karrieristák, sokkal érzékenyebbek vagyunk a valós problémák iránt. Közvetlenebbül érintkezünk az emberiséggel. A nyomorékokat bevinni az államapparátusba. Mennyi pénz lehetne megtakarítani. Minden tisztviselő viszi magával a széket. Megszűnnének a fotelharcok. A gazdaság mindenestre szilárdabban állna négy keréken, mint két lábon.

JÓTÉKONY: Igen érdekes, de persze semmi értelme. Rendszerünknek demokratikus hagyománya van... *(Nagyon ideges.)*

ARTÚR: Válthatna lemezt. Ti, kétlábúak mind egyformák vagytok. Nem látok tovább az orrotoknál. Hagyományok, demokrácia, parlament, államapparátus... szart sem ér az egész! Az emberek maradnak, csak a rendszer és a név változik! Bezzeg mi, nyomorékok... ha mi lennénk a kormányban! A mozgássérültek! A nyomorékok uralkodnak a lelki nyomorékokon... ha, ha, ha...

JÓTÉKONY: Igaza volt Izabella nővérnek. Ön tébolyult! Kötözni való bolond!

(Artúr monológját már Izabella nővér és az Igazgató is végighallgatták, ugyanis közben beléptek, csak a Jótékony és Artúr nem vették őket észre a vita hevében. A fotós is benyomult. Vakuval lefényképezte a feldúlt Jótékonyt és a kacagó nyomorékot. A Jótékony feláll, és rohanna ki. Most veszik észre a közönséget. Általános gabalyodás. Rudolf úr elvágtat az Igazgatóval, aki magyaráztkodik, Izabella hebeg.)

IZABELLA: ... Rudolf úr... szerényke koktél... *(Artúrhoz fordul.)*
Ezt nem úszod meg!

ARTÚR: Csak elbeszélgettünk.

IZABELLA: Csak elbeszélgették?! Olyan kedvesen... Rudolf urat még nem láttam ilyen feldúltnak. Ő támogatja leginkább az intézetünket. Még az hiányozna... Még gondolni sem merek rá... Esetleg elveszíthetjük a pártjuk támogatását...

ARTÚR: Fantasztikus: politikai tényező lettem!

IZABELLA: Egy nyo... *(Elhallgat.)*

ARTÚR: Nyomorék?

IZABELLA: Egy mozgássérült ne ficánkoljon túl sokat! Az hiányzik, hogy egy különc miatt mindnyájunk állása kérdésessé váljon!

ARTÚR: És?

IZABELLA: És nem mehet a megnyitóra!

ARTÚR: Hogyan? De az igazgatóhelyettes...

IZABELLA: Vége a toleranciának! Nem fogadhat látogatót, kötelező a reggeli és a reggeli mise. Ha csak megpisszen, esküszöm, az idegszanatóriumba küldöm! (Ki.)

IV. KÉP

Félhomály. Laura szobájában vagyunk. Artúréhoz hasonlít. Kópognak. Laura felnéz az ágyból.

LAURA: Te vagy?

ARTÚR: Én hát!

LAURA: Gyere be! Csak csendben, nehogy meghallják.

ARTÚR: Már aludtál?

LAURA: Nem. Azt hittem, hogy nem jössz el.

ARTÚR: Lehetetlen volt kiosonni. Izabella, aranyoska, állandóan körülöttem liheg. Mint egy házörző kutya. Ha csak teheti, belém harap. Eldugta a kacsámat. Majd szétreped a húgyhólyagom.

LAURA: Vedd el az enyémet. Igaz, hogy női...

ARTÚR: Nem baj. Kösz. (Elveszi.) Elhoztam a *Lappangót*. (Hátramegy. Víz.) Azt ígérted, ma megfejtet.

LAURA: Persze.

ARTÚR: (*Visszajön.*) Nézhetlek?

LAURA: Nézhetsz. Add ide!

ARTÚR: (*Előkotorja a képet. A közönség nem láthatja.*) Tessék.

LAURA: (*Hosszasan nézi. Bűvöli.*) A szerencsétlenség előtt egészen másmilyen lehettél. Olyan menő fiú. Vagány.

ARTÚR: Az. Menő fiú, menő nőekkel, menő motorral, most: menő tolokocsival.

LAURA: Menő fiú voltál, de tele nyugtalansággal. Nem találtad a helyed. Gondoltad, ha kialakítasz egy fenegyerek image-t, leplezni tudod szorongásaidat. A nyugtalanság nem múlt el. Te mindig többet követeltél, s mind jobban eltévelyedtél. (Artúr bólogat.) Jó társasági lény voltál. Szívesen sörözgettél barátokkal, remekül biliárdoztál, kártyáztál...

ARTÚR: ... sakkoztam...

LAURA: Tipikus közösségi ember. Ami a nőket illeti, szintén a sajtukac dolgozott. Folyvást bizonyítani akartál. Mikor meghódítottad, máris a másik után loholtál. Hiányzott egy szál, egy láncszem. Hiába kerested.

ARTÚR: S akkor lerepültem a motorról. Csigolyatörés. Megtaláltam a láncszemet... Ezt mind a képből láttad? Vagy belenéztél a kávéscsészembe?...

LAURA: (*Elmosolyodik.*) Igen. Kórház, tortúrák, kálvária. Töprengés, lázas gondolkodás. Ez a *Lappangó*. Első festményed. Önmagad. Léted értelme.

ARTÚR: Vagy csupán szelep.

LAURA: Nem. Elfogadtad, belenyugodtál. Kiépítettél egy új világot, új erkölcsöt, új törvényeket. Talán ezért mentél el otthonról? (*Szünet.*) Jól tetted. Megmérgezted volna szüleid életét és a sajátodat. (*Szünet.*) Vége.

ARTÚR: Te is most már *Lappangó* vagy.

LAURA: Tudom. (*Hosszú szünet.*)

ARTÚR: Szeretlek.

LAURA: Ezt is tudom. Én is téged. Amint megláttalak. Amint megláttam a képeid. Tudtam, ebben az ájtatosságban, félelemmel, hálálkodással bélelt házban egyedül te vagy valaki, a többiek kerekeken mozgó erkölcscafatok. Épp ezért szeretlek: van erőd boldognak lenni, s van erőd boldoggá tenni.

ARTÚR: (*A lányhoz gurul. Megsimogatja.*) Puha vagy. Ne ellenkezz, kérlek...

LAURA: Nem ellenkezem...

(*Száz százalék erotika.*)

LAURA: (... *utána.*) Csodálatos volt. Már rég nem éreztem. Kétkedtem: képes vagyok még?...

ARTÚR: Örülök, hogy élvezted. (*Szünet.*) Szerinted képes lenne egy nyomorék fiú és egy nyomorék lány együtt élni?

LAURA: Igen. Ha nem az élettől való félelem köti őket össze.

ARTÚR: Én nem félek... és te?...

(*Laura tagadólag rázza a fejét.*)

V. KÉP

A nappaliban zsongás. Temérdek nyomorék. Ki tévét néz, ki sakkozik, ki olvas. Egyesek beszélgetnek. Artúr és Laura egy ideig suttog, nevetgél, majd a kertbe vonul.

JUCIKA: Helytelen, hogy Artúr állandóan a lánnyal van. Egyszerűen nem illik.

MAMUS: Úgy sem lehet megmagyarázni nekik.

JUCIKA: Nem. Félek, elrontja a lányt.

KLÁRA: Nincs azon mit rontani. Aki ilyen helyzetben...

MAMUS: Pedig olyan jámbornak néz ki.

KLÁRA: Olyan csúnya. Nem?

JUCIKA: Igen.

MAMUS: Csak tudnám, mi a szándékuk. Én, még ha egészséges lennék, akkor sem engednék meg ennyit egy férfinak. Hát emlékszem, nekem is voltak udvarlóim...

KLÁRA: De tudtuk, mi a rend!

MAMUS: S egy mozgássérültnek mégsem illik... Mi már csak isten kegyelméből élünk, hogy példát mutassunk a többieknek...

JUCIKA: ... vagy ha... még gondolni sem merek rá...

MAMUS: Artúr és Laura között?

JUCIKA: Igen.

MAMUS: Na, nem. Az már tényleg sok lenne. Meg hogyan?...

IZABELLA: *(Egy kolléganőjével be.)* Hogy vannak? Szükségük van valamire?

MAMUS: Köszönjük, Izabella, kedves, semmire.

IZABELLA: A két jómadár?

JUCIKA: A kertben. Nem tetszik nekem ez.

IZABELLA: Nekem sem. Majd teszek róla, hogy befejeződjön.

JUCIKA: Bízunk önben.

(Egy nővér Öregemet vezeti be.)

ÖREGEM: *(Izabellához megy.)* Izabella nővér, ha jól emlékszem...

IZABELLA: Igen. Óhajt valamit?

ÖREGEM: Kérem, én Artúr barátja vagyok. Többször üzentem neki... telefonon... mindmáig nem jelentkezett. Néhányszor eljöttem. Az ügyeletes szerint mindig házon kívül van. Gondoltam, ha közvetlenül önhöz fordulok...

IZABELLA: Sajnos, Artúr nincs itt. A kórházban van. Rutinellenőrzés.

ÖREGEM: Pedig fontos üzenetem van számára.

IZABELLA: Mintha emlékeznék valamire... rémlik...

ÖREGEM: A kiállításra hatalmas sikert aratott. Több újságíró interjút szeretne a művész úrral.

IZABELLA: Újságról szó sem lehet. Ez egy jó hírű intézmény. Artúr illetelen, istenkáromló, képeit pedig egyenesen szégyelljük. Szó sem lehet ilyen típusú publicitásról.

ÖREGEM: Jó, akkor megüzenem a lapoknak, hogy az otthon nem engedélyezi, hogy a művésszel interjút készítsenek. Ez lesz a hét sztorija. Már látom a címét: „Diktatúra az otthonban”.

IZABELLA: Ez egyenesen zsarolás. A zsarolást pedig nem tűröm. Berepelem önt és a lapot is. S különben is, egy tisztességes polgár nem vesz szennylapokat. Az értelmes újságok nem foglalkoznak ilyen mázsolmányokkal. *(Szünet.)* Különben megtiltottam, hogy Artúr vendégeket fogadjon.

(A heves vita alatt a „nézőközönség” helyesli Izabella okfejtését. Bizonyos idő után Laura és Artúr jelenik meg a háttérben. Csendben figyelik a jelenetet.)

ÖREGEM: Ahogy gondolja. Nem óhajtok beleavatkozni az önök nevelési módszereibe. Igaz, nem esne le a korona a fejről, ha megengedné, hogy váltsak néhány szót Artúrral.

IZABELLA: Ön roppant pimasz. Artúr a kórházban van. Kérem szépen, távozzon, mert kénytelen leszek kellemetlen lépésekhez folyamodni.

ARTÚR: Keresztüllövi a barátomat, nemde?

ÖREGEM: Artúr? Nem is tudtam, hogy táborig kórházat létesítettek a kertben!?

IZABELLA: *(Kényelmetlen helyzetben.)* Megmondtam: távozzon!

ÖREGEM: Szívesen. Előbb azért átadom Artúrnak a kritikákat, melyekben neves képzőművészek értékelik a fiatalember munkáját. És természetesen a csekket, a honoráriumot. *(Átadja.)* Hatalmas sikered volt, fiacskám! *(El.)*

ARTÚR: Kösz.

ÖREGEM: *(Az ajtóban megáll.)* Köszönöm a kedves vendéglátást. Majd átadom gyengéd üdvözléseit a sajtónak. *(El.)*

IZABELLA: *(Erélyesen.)* Artúr! Menjen fel a szobájába. És meg ne lássam többet a lány közelében!

ARTÚR: *(Elvigyorodik. Tüntetően kezet csókol Laurának.)* Elmentem a cellába. *(El.)*

IZABELLA: Felesleges a gúnyolódás. Viselkedését jelentem az illetékeseknek. Legközelebb már az igazgatósági fegyelmi bizottság előtt találkozunk! (*Fények le.*)

VI. KÉP

*Az igazgatósági tárgyalóteremben vagyunk. Ideges zsongás.
Barátságtalan helyiség.*

IGAZGATÓ: Csak ez hiányzott, semmi más.

HELYETTES: Tudom, igazgató úr. A választások a legfontosabbak.

IGAZGATÓ: Egyáltalán miért én foglalkozom ilyesmivel? Azért fizetünk egy pszichológust.

PSZICHOLÓGUS: Elnézést, ez nem tartozik a hatáskörömbé. Csupán akkor foglalkozom a betegekkel, ha hozzám utalják őket. (*Fertelmesen dohányzik.*) Ez a nővér dolga...

IZABELLA: Már elnézést, néha a betegek közt is lehetne...

PSZICHOLÓGUS: Visszautasítom az ilyen hangnemet!

I. ORVOS: Ne veszekedjenek, hölgyeim! Most az intézetünk jó híréről van szó!

II. ORVOS: Nem lehet megakadályozni?

HELYETTES: A törvény szempontjából minden oké. Persze vannak kibúvók. Például beszámíthatatlannak nyilvánítjuk.

IGAZGATÓ: Nem jó megoldás. Kegyetlen lenne a sajtóvisszhang. A fiatal, tehetséges művészt bolondnak nyilvánították. Nem, semmiképpen sem. Keressünk kompromisszumot.

ATYA: Már mindent megkíséreltem. Rámutattam erkölcselenségére, rossz hatására a környezetre... semmi... Isten megvert bennünket ezzel az emberrel... beteggel...

IGAZGATÓ: Hagyjuk. Hívjátok be. Kitalálunk valamit.

(Az egyik Orvos kimegy a fiúért. Artúr bejön. A bizottság elé gurul. Háttal a nézőtérnek.)

IZABELLA: Megfésülködhetett volna... ha már nem akar nyiratkozni...

IGAZGATÓ: Hagyjuk! Artúr fiam, elolvastuk Izabella nővér jelentését. Megismerkedtünk problémájával. Megvitattuk, beszélgettünk az ügyről. Remélem, tisztában van vele, milyen kellemetlen helyzetbe sodorhatja intézményünket!

ARTÚR: Miért? Semmi törvényelleneset nem akarok. A világ legtermészetesebb dolgára készülök.

I. ORVOS: Ön nyilván nem ért meg minket.

ARTÚR: Nem. Szerintem nincs semmi borzalmas abban, hogy feleségül óhajtom venni Laurát.

I. ORVOS: Akkor ön nyilván nincs tisztában a tényekkel és a felelősséggel.

ARTÚR: Miféle tények? A házasság emberi dolog.

PSZICHOLÓGUS: Normális embereknél igen. De ön mozgássérült. Ne értsen félre! Temérdek gond adódhat. Először is külső segítségre van utalva. Egyedül nem élhet.

ARTÚR: (A szavába vág.) Tévednek. Kiállításomnak köszönhetően elég jól keresek. Anyagi gondjaim nincsenek. Ami pedig magát az életet illeti: berendezkedünk úgy, hogy ne legyünk senki terhére.

I. ORVOS: Könnyelmű. Mi nagyon tiszteljük akaraterejét, úgymond, művészi kibontakozását, szórakozását. De kérem, ne legyen naiv! Ma elismerik, holnap elfelejtik. Tudja, milyen a művészvilág. Kereset nélkül marad. S akkor hová? Vissza az intézetbe. Tehát az egész folyamatban nem is egy, hanem több ember terhére lennének.

ARTÚR: Bizonyos dolgok esetében tárgyaltan a vita. Mások a meggyőződéseink, és passz. Ami pedig azt illeti... nézze, az önök társadalma épp erre alapul... a kormány a polgárok terhére van, hát miért ne lennék én egy kicsit az önök terhére?

HELYETTES: Én nem viccelődnék az ilyesmivel...

PSZICHOLÓGUS: (Affektál.) Nézzük a problematika egy másik aspektusát. Ön, talán nem is tudatosan, de ezzel a narciszoid lépéssel tönkretetheti, diszharmonikussá teheti egy fiatal lány életét. Lelki szférájára végzetes hatással lehet. Épphogy beleszokott egy ilyen típusú életmódba, elfogadta sorsát. S ekkor jön ön egy abszurd ideával. Persze a lány azonnal elfogadja, megragadja a diszkriminált lehetőséget: hisz emlékezteti a múltra. Belevág. S jön a csalódás. Rádöbben: ő mozgássérült, a múltat nem lehet rehabilitálni. A kronológiai folyamat visszafordíthatatlan. A házasság sikertelen lesz: felszínre kerül Laura rejtett frusztrációja, mely összeütközésbe kerül az ön neurotikus oppozíciós temperamentumával, mindkettejükben felébrednek a komplexusok, csak aszinkron intenzitással, majd a mély depresszió következik. Az ön narciszoid önzése csak a lány kárára van. Laura gyenge egyéniség, labilis jellem, befolyásolható karakter, mint minden átlagbeteg. Ezért kérem önt, álljon el obszcén szán-

dékától. Higgyen nekem! Van tapasztalatom. Minden házasság így végződik. Én tudom.

ARTÚR: Elnézést, igazgató úr, de ön értett ebből valamit? Napok óta színét sem láttam az otthonban... ááá, minden pszichológus ilyen.

PSZICHOLÓGUS: Hogy én nem vagyok a munkahelyemen?!...

IGAZGATÓ: Veszekedés nélkül... ami igaz, az igaz...

II. ORVOS: Artúr, tud ön arról, hogy a paralizis megsértette Laura tüdejét? Egy erősebb nátha, gyengébb tüdőgyulladás menthetetlenül a halálba sodorná. Az orvosi felügyelet elengedhetetlen!

ARTÚR: Tudok róla. Ő maga mondta el. De tud vigyázni magára. Igaz, nyomorékok vagyunk, de nem tehetetlenek. Amit egy kétlábú el tud végezni, miért ne tudnánk mi is? Persze, más módszerekkel. Ennyi rizikót vállalunk. Önök, kétlábúak is vállalják a felelősséget házasság esetén. Több százezer betegség, dögvész ellenére is egybekelnek. Például, professzor úr... ön dohányzik, tehát potenciális rákos. Ön nem gondol a kedves nejére, gyermekeire? Ugyanannyi esélye van elpatkolni, mint Laurának.

I. ORVOS: A dohányzás, az más.

ARTÚR: Nem más. Szempont kérdése. Minden lutri, minden tettünk rizikó. De vállaljuk. Önök is. S ezúttal én is. Nagy baj, hogy boldogok akarunk lenni?

ATYA: Számtalanszor hangoztattam, Artúr fiam, hogy a mozgás-sérültek a boldogságot Istenben keressék! Sőt, missziótok van! Ti vagytok a tiszta erkölcs, a makulátlan élet megtestesítői. Ti vagytok a példakép!

ARTÚR: Ön szerint a házasság erkölcstelenség?

ATYA: Normális esetben nem. De ezúttal a szituáció nem normális. Ez a házasság rossz hatással lenne a környezetre. Megbontaná a rendet. Már így is kitört a botrány... vendégeink között...

ARTÚR: Azok a vén pockok nem érdekelnek.

ATYA: Nem szép, hogy így beszél sorstársairól. Gondoljon másokra is, ne pusztán önmagára.

ARTÚR: De én, bizony, csak önmagamra gondolok. Ugyanúgy, ahogy önök is. Ilyen a társadalom. Önközpontú. Önök sem kímélik környezetüket, embertársaikat, ha a karrierről van szó. Átgázolnak még a holtakon is. Igen, ebben a pillanatban csupán magamra és Laurára gondolok. Senki másra. Ezt a picike önzést megengedhetjük magunknak. Kijár! A mi önzésünk gyerekjáték az önökéhez képest. Ebben a pillanatban sem a kettőnk boldogságára, egészségére, jólétére gondolnak, hanem a beosztásukra, posztjaikra, előmenetelükre. Ez nem önzés?

IGAZGATÓ: Hagyjuk az üres szavakat! Nyílt leszek. Óhaja bizonyos normákkal kerül szembe. Ha magának megengedjük, idővel másnak is engednünk kell. Az ilyesmire pedig nincs anyagi háttér. Az állam nem olyan gazdag, és nincs apparátusa, hogy foglalkozzon a mozgássérültek tönkrement házasságaival. Tudom, bizonyos munkákra önök is képesek. De így is nagy a munkanélküliség. Magától értetődő, hogy a munkát normális embereknek adjuk.

ARTÚR: Ezek szerint mi nem vagyunk normális emberek?

IGAZGATÓ: Félreért. Már kialakult egy nézet a mozgássérültek életmódjáról. Kivételt nem tehetünk. Kerüljük a botrányt. Bármilyen skandalum csak a támogatóinkat veszélyeztetné. Képzeld, milyen kellemetlen lenne: a párt a mozgássérültek házasságával foglalkozik, holott kiújultak a bányászproblémák, nagy a munkanélküliség. Kérdéssé válna a többi betegünk egzisztenciája.

ARTÚR: Magyarán: feláldozzák két ember boldogságát holmi gyanús, homályos politikai célok érdekében?!

IGAZGATÓ: Isten ments!

ARTÚR: Teljesen világos: ön a pozícióját félti. Ön egy hatalmon lévő politikai irányzat szócsöve, annak érdekeit képviseli. Önök részére mi csupán vendégek vagyunk, betegek. S igaz. Vendégek vagyunk egy undorító világban, egy világban, mely nem vesz tudomást más világok, párhuzamos világok létezéséről. Önök szerint mi betegek vagyunk. Pedig igazán ez a nyegle civilizáció beteg! Persze, gondoskodnak rólunk. De ez pusztán szelep! Elsorvadt lelkiismeretük egy másodpernyi romantikája! Önök számára mi szimbólumok, jelképek, metaforák... hatalmi eszköz vagyunk, s nem emberek! Önző vagyok? Mert embernek tartom magam? Normális embernek?! Nem, ezúttal nem! Embernek tartom magam, ugyanazokkal a jogokkal, kötelezettségekkel, mint önök. Semmilyen törvény nem állhat közénk! Boldogságunkat semmilyen norma, erkölcs nem befolyásolhatja! Nem engedem! Ennyivel tartozik nekem a sors! Behajtom az adósságát. S ha csupán egy pillanatról lenne szó: akkor is ezt az utat választanám! Nem érdekel az önök pártja, a publicitás, a botrányok, semmi sem érdekel! Ebbe az otthonba saját elhatározásomból jöttem, nincs szükségem gyámokra. S ha kell, saját elhatározásomból elmegyek! Számomra az ügy le van zárva! *(Artúr kigurul. Becsapja az ajtót. Fények el. Függyöny.)*

Vége az első felvonásnak

II. FELVONÁS

I. KÉP

Az igazgató szobájában vagyunk. Sűrű dohányfüst. Lázasan tárgyalnak.

HELYETTES: Csávában vagyunk. Ha nem lennének a választások...

IGAZGATÓ: Ne emlékeztessen a választásokra!

HELYETTES: Beállíthatnánk a dolgot. Lehet, hogy Rudolf úr... a párt választóit megrendítené ez a házasság...

IGAZGATÓ: A választókat igen, de az ellenzéki sajtót nem. Minden apróságra lecsapnak. Elég baj van velük. Egy tisztességes és jó hírű otthonban absztrakt képek. A választóink rendes, becsületes polgárok. Nem szeretik az értelmetlenségeket. Azt hihetik: az intézet valamilyen anarchista lepratelep. Túl sokat pletykálnak a városban.

I. ORVOS: A többi betegről ne is beszéljünk... Istenhívő emberek. Befizetik rokkantnyugdíjukat, hogy ellássuk őket. Ez a makacs fiatalember megbontja a rendet. Felháborítja a betegeket.

IGAZGATÓ: Francba az egésszel! Az állásunkról van szó. Botrány esetén megvonják tőlünk az állami támogatást, másrészt a vendégek másik otthonba költöznek. Néhányan maradnak csupán a nyakunkon... az állami segélyesek. Mind egy idióta miatt... tenni kellene valamit... persze, a pszichológusunk kényelmesen ül a babérjain...

PSZICHOLÓGUS: Kérem, én ártatlan vagyok! Izabella nem figyelt oda. Nem az én hibám. Ha előbb szól...

IZABELLA: Én megtettem minden tőlem telhetőt!

HELYETTES: Akkor nem lennének ilyen helyzetben!

IZABELLA: Miért, kételkedik a munkámban?

HELYETTES: Igen, kételkedem!

IGAZGATÓ: Igaz. Izabella nővér, az ön feladata, hogy figyelje a betegeket. Ha idejében jelenti a rendellenességeket, s nem magánháborút folytat... most mindannyian pácban vagyunk...

IZABELLA: Kérem, beadhatom a felmondásomat...

IGAZGATÓ: Én meg írhatok egy olyan elbocsátólevelet, hogy soha a bűdös életben nem kap munkát a szakmájában. Érthető?

IZABELLA: Tökéletesen. Én vagyok a bűnbak.

HELYETTES: Miért, az igazgató úr szaladgáljon a betegek után?

IZABELLA: Hát itt van az Atya, például...

ATYA: Engem hagyjanak ki! Azért fizetnek, hogy megtartsam a reggeli misét, hogy elbeszélgessek a kedves hívőkkel.

IZABELLA: A nagy szeretet, az isteni küldetés hová lett?

ATYA: Nem az én munkám! Nekem is van magánéletem!

IZABELLA: Mindenkinek van magánélete, csak nekem nincs?

IGAZGATÓ: Teljesen felesleges vita. Izabella nővér, ajánlom, gondolkodjon valamilyen megoldáson. Ha én keresek, az nagyon radikális lesz. Nincs időm ilyesmivel foglalkozni. Fontosabb dolgaim is vannak... mint hogy agyalágyult mozgássérültekkel foglalkozzam... máris kések egy értekezletről... *(Izabella nővérhez.)*... Megértettük egymást?...

IZABELLA: Igen. *(Elsötétül a színen.)*

II. KÉP

1. jelenet

A nappaliban vagyunk. Este van. Nyílik az ajtó. Néhány másodpercre fény tódul a szobába. Öregem jön be. Egy láthatatlan nőszemély invitálja. Mászkál egy ideig, majd rágyújt. Leül.

ÖREGEM: *(A sötétben ücsörög. Artúr jön be.)* Na, végre!

ARTÚR: Csendben. Tele vagyunk spiclikkel...

ÖREGEM: Az a fő, hogy átjutottunk a barikádokon. Kérlek, bevettem teljes Don Juan-i tudományomat. A kis ügyeletes pipi bevette.

ARTÚR: Te két lábon futkározó zseni!

ÖREGEM: Mondd, mi az a fontos? Az embert éjnek idején ugrasztod.

ARTÚR: Kellesz, Öregem. Egy-két apróságot kellene elintézned.

ÖREGEM: *(Szünet.)* Laura? Bejelentettétek a házasságot?

ARTÚR: Igen. Teljes a kupleráj. Nemsokára halálra ítélnék.

ÖREGEM: Mit csináljak?

ARTÚR: Itt ez a boríték. *(Öregemnek nyújtja.)* Szerezz egy házassági akárkit, aki hajlandó a helyszínre talpalni, s összeadni két fiatalt. Az ürgét előre kifizeted. Ami marad, abból jegygyűrűt veszel, virágot meg egyéb zöldségeket. Kapiskálsz?

ÖREGEM: Ja. Még sörre is marad.

ARTÚR: Privát nyomor. Van még. Szerezzél nekem egy szmokingot, Laurának pedig valamilyen fehér izét...

ÖREGEM: Hm... szmoking lesz... majd az enyémet elkapod... ami kedves jövődöbéli nejedet illeti... kitalálok valamit...

ARTÚR: Számítok rád.

ÖREGEM: Tudom. Reálisan... mondjuk... egy hét múlva tudom szállítani a cuccokat...

ARTÚR: Tökéletes. Még valamit: szólj be egy-két laphoz. Ami biztos, az biztos.

ÖREGEM: Van még óhajod?

ARTÚR: Persze! Lejátsszunk egy parti sakkot... és agyonverlek!

ÖREGEM: Hála istennek... megint a régi.

(Felállítják a bábukat. Elkezdik. Izabella ront be.)

IZABELLA: Hallatlan! Azt mondtam: nem fogadhat vendégeket! Ááá, ön az? Illetlen fiatalember. Tisztában van azzal, hogy feljelenthetem? Éjnek idején betörni egy intézetbe?

ÖREGEM: Csupán sakkozunk.

IZABELLA: Nem érdekel, hogy mit csinálnak. Szerintem a botrányos házasságot tárgyalják. Felesleges az ügyködés. Az igazgató úgysem engedi. Ebben az intézetben nem lesz skandalum. Ki meg egyelőre nem mehet. Ha belerokkanok, akkor sem engedem meg, hogy botrány legyen!

III. KÉP

Laura az ágyban fekszik. Olvas. Artúr gurul be halkán.

ARTÚR: Alszol, kedves?

LAURA: Vártalak.

ARTÚR: *(Puszi.)* Hoztam neked valamit. Az arcképedet.

LAURA: *(Mosolyog.)* Remek. Gyere ide! *(Még egy puszi.)*

ARTÚR: Öregem beszerez mindent.

LAURA: S akkor összeházasodhatunk. *(Szünet.)* Hol fogunk élni?

ARTÚR: Ezen sokat gondolkodtam. A legegyszerűbb, ha bérelünk egy lakást. Berendezzük. Világunkhoz idomítjuk.

LAURA: Az óvárosban? Minden egy helyen van. Az önkiszolgáló, az áruházak, a színház, a könyvtár, a folyó, a sétány, a vár. Neked lenne egy dolgozósobád, műtermed.

ARTÚR: Nem fontos. Tudok kis helyen dolgozni.

LAURA: Lesz dolgozósobád! Egy házasság halálra van ítélve, ha nincs mind a két félnek egy fészke. *(Szünet.)* Az enyém a

konyha... nem, nem akarok főzni... habár főzhetnék is... az is a közös létehez tartozik. Újra írok. A tanárim mondták: van tehetségem hozzá. Tudod, a legkényelmesebb a konyhában írni... valamikor is...

ARTÚR: Igazad van. Nem szeretném, ha a lakás a folyóra nézne. Inkább az utcára. Szeretem a nyüzsgést.

LAURA: Ühüm. Kellemesebb reggel a zsibongó utca, mint a magányosan hömpölygő folyó. *(Szünet.)* Tudod, kénytelenek leszünk funkcionálisan berendezni a lakást... de legyen arculata...

ARTÚR: Persze. Hófehér falak és nyersfa bútorok...

LAURA: Sok bőr és semmi csiricsáré... hatalmas könyvszekrény...

ARTÚR: ... és egy marha nagy ágy...

LAURA: *(Pajkosan.)* Feltétlenül. *(Szünet.)* A pénz honnan?

ARTÚR: Majd valahonnan. A kiállításomat két galéria is megvette. Több képet eladták. Szép összeg.

LAURA: A szüleim is adnak valamennyit. Kezdetnek. Eleinte majd morognak, de adnak.

ARTÚR: Öregem is segíteni fog. Persze, pénzt nem fogadunk el. De a berendezésnél biztos, hogy segít. Jó gyerek.

LAURA: Bemutatsz neki?

ARTÚR: Még nem. Majd.

LAURA: Féltekeny vagy?

ARTÚR: Van mire. Szép vagy.

LAURA: Mint az arcképen?

ARTÚR: Igen, mint az arcképen.

LAURA: Szeretem a zöldet, a növényeket. Felfrissíti a lakást. Felfogja a dohányfüstöt.

ARTÚR: Majd leszokom a dohányzásról.

LAURA: Minek? Ha jólesik... Szeretek sokáig aludni...

ARTÚR: Én is. Sajnos, itt nem lehet. Reggel megisszuk a forró kávét... az erkélyen... jó lenne egy erkély... Istenem, mennyire hiányoznak az apróságok... csésze kávé, magány... napisajtó háziköntösben... zene, zene! Egy jó lemez.

LAURA: És a munka. Te festesz, én meg írok. S nincs reggeli, déli, esti kongatás, villanyoltás. Csak ketten. *(Szünet.)* Nappali. Kell nappali. Rengeteg vendégünk lesz.

ARTÚR: Majd a munkaszobámat kinevezzük nappalinak. Ne legyen gond.

LAURA: *(Hosszú szünet.)* Artúr.

ARTÚR: Igen?

LAURA: Nagyon...

ARTÚR: *(Megérinti.)* Tudom.

LAURA: Gondolod, hogy ez mind valóra válik? Gondolod, hogy sikerül?

ARTÚR: Igen.

LAURA: Sikerülni fog. És mégis félek. Félek, hogy történik valami, valami előreláthatatlan. Félek, hogy a sors közbelép. Már félek a boldogságtól.

ARTÚR: Hülyeség.

LAURA: Sikeres voltam, felfelé íveltem, terveim sorra sikerültek, isteni erőt éreztem magamban... a sors ekkor megnyomorított. Félek, most is így lesz.

ARTÚR: Nem. Sikerülni fog. A sors nem lehet oly kegyetlen. Egyszer már megbüntetett bennünket valamiért... tudat alatti vétünkért?... egy régmúlt időben elkövetett gazságunkért? De bármilyen hatalmas ez a vétünk... eleget vezekeltünk. Jogunk van erre a cseppnyi boldogságra. S itt a talizmánom. A *Lappangó*. Amíg a *Lappangó* velem van, bennünket nem érhet semmi baj. Ő a mi védőszentünk.

LAURA: *(Elmosolyodik.)* Hiszek a *Lappangó*ban.

ARTÚR: Magadban higgyél! És a szerelmünkben. Ki állhatna közénk? Az igazgatóság? Izabella? KI?! SENKI! Különbön eldöntöttem: házasságunk után kilépünk ebből a kuplerájból. Öregem majd segít... elintézni a formalitásokat.

LAURA: Talán szólni kellene...

ARTÚR: Nem. Ez a mi bosszúnk. Legalább egy hétig idegeskedjenek. Ne félj! Felesleges. Ha valaki vagy valami megakadályoz bennünket, az azt jelenti: a kétlábúak megérettek, hogy eltűnjenek a föld színéről.

IV. KÉP

1. jelenet

A társalgóban vagyunk. A nyomorékok szórakoznak. Beszélgetnek. Artúr teát szürcsöl, s újságot olvas. Valamin vigyorog. Fél szemmel az ajtót figyeli. Laurát várja.

IZABELLA: *(Egy kolléganőjével beviharzik.)* Ki engedte meg, hogy portrékat festegessen a bentlakókról?

ARTÚR: Egy: alkotói szabadság. Kettő: az alany engedte meg.

IZABELLA: Nem érdekel! Számtalanszor megmondtam: hagyja békén a lányt!

ARTÚR: A menyasszonyomat?

IZABELLA: Ilyesmíró! nem tudok, és nem is akarok tudni!

ARTÚR: Ez már privát nyomor.

IZABELLA: Ön roppant faragatlan! De tettem róla, hogy az az...
ocsmány arckép eltűnjön a föld színéről!...

ARTÚR: Mit csinált a képpel?

IZABELLA: Természetesen a szemébe dobtam.

ARTÚR: Micsoda?! Laura megengedte?

IZABELLA: Laura jobb, ha hallgat. Egy olyan tárgyat találtunk a szobájában, ami nincs a hivatalos leltárban. Márpedig ami nincs a leltárban, az a szemébe megy!

ARTÚR: Ez ajándék volt.

IZABELLA: Egy úriember nem ajándékoz szemetet egy úriasszonynak!

ARTÚR: Elegem van önből! Szűk látókörű zsarnok!

IZABELLA: Téved. Csak a kötelességemet teljesítem.

ARTÚR: Tudom, szeretné felőrölni az idegeinket. Tudom, mindent elkövet, hogy meghiúsítsa a házasságunkat. Jó, összetörte, szemébe dobta a képet. Zaklatta Laurát. Eltűrjük. Az idő nagy úr, s velem cinkos. Mi győzünk! Nekünk van igazunk. Ez nem csupán magánharc: az önök nyomorék, velejéig romlott világa életünkre rontott. Az önök világa nem is nyomorék. Nekünk legalább van tolókocsink. De önöknek nincs, csupán csúsznak-másznak, mint a hullók. Vergődnek, az utolsókat rúgják.

IZABELLA: Ön választott. S ön felelős mindenért!

2. jelenet

Homály. Csupán körvonalakat láthatunk.

ARTÚR: Nem kell sírni. *(Szünet.)* Ezért nem kell sírni. Majd festek egy új arcképet. Ezzel úgysem voltam megelégedve.

LAURA: Persze, hogy festesz, de...

ARTÚR: Elrontottam a színárnyalatokat.

LAURA: Nem az arcképről van szó. Nagyon félek. Rossz előérzetem van. Lassan rám nehezedik valami, valami, amit nem tudok elhárítani.

ARTÚR: Mindent elhárítunk. Izabella tehetetlen.

LAURA: Nem, nem, Artúr! Nem Izabella.

ARTÚR: Hanem?

LAURA: Érzem, megálmodtam... távolodunk egymástól... már másodszer álmodom ilyet... először akkor... távolodunk egy-

mástól, valamilyen láthatatlan erő taszít bennünket. Álmodtam. Végtelen tenger. Te egy csónakban lebegtél, nem volt eveződ. A *Lappangón* dolgoztál. Azt hitted, a part mentén vagy. De a sunyi ár vitt magával, be, a nyílt tengerre. S én hiába ordítottam. Már nem hallottad. Utánad ugrottam. Rádöbbsentem: nem tudok úszni... megfeledkeztem róla. Még álmaimban is nyomorék vagyok. Utálok a tehetetlenséget. Lassan süllyedtem, fuldokoltam... de továbbra is kiabáltam... neked... de téged vitt az ár. S mielőtt elnyelt volna a sós víz, egy pillanatra a kék égen feltűnt egy kielégült, gúnyos arc...

ARTÚR: Izabella?

LAURA: Nem. Nem Izabella. Egy bohóc, egy bohóc cinikus arca...

ARTÚR: (*Hosszú szünet.*) Bolondság. A *Lappangó* vigyáz ránk.

V. KÉP

1. jelenet

Artúr egy improvizált paraván mögött öltözködik. Öregem körülötte toporog.

ÖREGEM: Segítsek?

ARTÚR: Nem kell. Szégyenlős vagyok. (*Nevet.*)

ÖREGEM: Elég nagy? Jó lesz?

ARTÚR: Mintha rám szabták volna. Úgy nézek ki, mint egy filmsztár.

ÖREGEM: Régen nem volt tisztítóban. Lekeféltem.

ARTÚR: Minő tökély. (*Szünet.*) Megellek, mire ezt a nyavalyás csokornyakkendő magamra diktálok.

ÖREGEM: Mondom, segítek.

ARTÚR: Én meg mondom: felöltöztetem magam, ha beledöglök is!

ÖREGEM: Laura nem jön megnézni az elegáns vőlegényt?

ARTÚR: Most nem. Előbb rendbe hozom magam. Elment a kertbe sétálni. Csak teljes úriemberi mivoltomban láthat. (*Szünet.*) A virágcsokrot elhozta?

ÖREGEM: Igen. Átsverceltem. Még szerencse, hogy a bandának igazgatósági gyűlése van. Megint az a kis spiné az ügyeletes nővér. (*Nevet.*) S megint bevette a maszlagot. Tetszem neki. Leceszhettek, mert a múltkor beengedett. S most újra...

ARTÚR: ... bezzeg a te charme-od... Rohadt kurafi!...

ÖREGEM: Vörös rózsát hoztam valamilyen fehér miszmasszal. Jó lesz?

ARTÚR: Nekem... (*Artúr kigurul a paraván mögül.*)

ÖREGEM: Elragadó vagy.

ARTÚR: A csokornyakkendő?

ÖREGEM: Remek.

ARTÚR: Nyugodtan megmondhatod az igazat.

ÖREGEM: Komolyan, jól nézel ki.

ARTÚR: Az más. Tetszeni fogok Laurának?

ÖREGEM: Eldobja magát a gyönyörtől.

ARTÚR: Elmegyek megborotválkozni.

ÖREGEM: Szmokingban?

ARTÚR: Ne legyél szőrszálhasogató! Igen, szmokingban borotválkozom. És?

ÖREGEM: Felőlem... Vigyázz a habra... nem lehet kimosni...

ARTÚR: Ha te mondd...

ÖREGEM: Menjél, ne is lássalak. Elugrok, s elhozom a lelkészt. Nagyon jópofa az öreg. A vén csataló az egyetlen szabadelvű pap, aki hajlandó házhoz jönni.

ARTÚR: Majd bulizunk vele egy hatalmasat...

ÖREGEM: Az biztos...

ARTÚR: És a komaasszony?

ÖREGEM: Jó, hogy szóltál...

ARTÚR: Persze, ahogy meglátsz egy kis nővérkét... friss pipihús, mi?...

ÖREGEM: Ugyan. Ismersz...

ARTÚR: Ez a baj.

ÖREGEM: Jó. Útközben fölszedem a komaasszonyt is. (*Szünet.*) Mikor láthatom a menyasszonyt?

ARTÚR: Van idő... komám... majd meglátod teljes fényében, pompájában...

2. jelenet

Artúr a tolókcocsijában alszik. A rózsacsokor az asztalon hever. Kint esik az eső. Két idősebb mozgássérült gurul be. Néhány másodpercig figyelik Artúrt, majd az oldalsó tévészobába mennek. Bekapcsolják a készüléket. Hangos zene.

ARTÚR: (*Felriad. Körülnéz. A tévészobába gurul. Beszól.*) Nem látták Laurát?

ZUBÁK: (*Kijön.*) Nem, nem láttuk.

ARTÚR: Pedig megígérte, hogy délután lejön.

KÁLMÁN: (*Ő is kijön.*) Lehet, hogy meggondolta magát. Nem csodálnám.

ARTÚR: Esik az eső?

ZUBÁK: Zuhog.

ARTÚR: Laura nem maradt kint? Egy megfázás végzetes lenne.

KÁLMÁN: Nem hiszem. Menjünk! Jó meccs lesz. (*El.*)

ZUBÁK: Ja. (*Ő is el.*)

JUCIKA: (*Begurul.*)

ARTÚR: Elnézést! Nem látta Laurát?

JUCIKA: (*Gőgösen ránéz. Hallgat.*)

ARTÚR: Bátorodom feltételezni, hogy az ebéd óta nem süketült meg, tehát hallotta, mit kérdeztem!

JUCIKA: Önök számomra nem léteznek. Levegő! (*Elveszi horgoló-készletét. El.*)

ARTÚR: Mi van ma? Mindenki bogaras? (*Elveszi a virágcsokrot.*)

NÓVÉR: (*Be.*) Artúr, ön még ünneplőben van?

ARTÚR: Laura hol van?

NÓVÉR: Nyilván a szobájában.

ARTÚR: Megnézem.

NÓVÉR: Csak nehogy Izabella nővér meglássa. (*Artúr ki. A nővér a tévészobába megy.*) Uraim, lehet fürdőbe menni. (*Motyogás.*)

Tudom, hogy mérkőzés van. Majd utána nézhetik tovább.

(*A nővér ki a két férfival. Artúr visszagurul. Izabella jön.*)

ARTÚR: Laura hol van?

IZABELLA: Mi köze hozzá?

ARTÚR: Mi az, hogy mi közöm hozzá?! Van közöm hozzá!

IZABELLA: Még ha tudnám, akkor sem mondanám meg.

ARTÚR: Tudnom kell, hol van Laura.

IZABELLA: (*Benéz a tévészobába.*) Jól van, elmentek. (*Artúrhoz.*)

Hagyjon békét a Laurájával együtt!. (*El.*)

(*Öregem jön be. Körülnéz, majd belép.*)

ÖREGEM: Elment a bestia? Messziről hallani a hangját. Beugrottam a vécébe.

ARTÚR: El.

ÖREGEM: Elhoztam a lelkézt meg a komaasszonyt. Lent a portánál várnak. Laura látott?

ARTÚR: Nem. Fogalmam sincs, hol lehet. Egész délután várok rá.

ÖREGEM: Nincs a szobájában?

ARTÚR: Már megnéztem. Nincs. A toalettben sincs. Eltűnt. Hacsak nincs a kertben. De az nem logikus.

ÖREGEM: A kertben?

ARTÚR: Még délelőtt kiment olvasni. Azt mondta, még ebédre sem megy. Túl izgatott.

ÖREGEM: A kertbe? Kint zuhog az eső!

ARTÚR: Nem hülye. Már rég bejött volna.

ÖREGEM: Zárt ajtón keresztül?

ARTÚR: A kertajtó zárva?

ÖREGEM: Igen. Először oda akartam bújni Izabellától. Majdnem ráfáztam. Még jó, hogy a közelben volt toalett.

ARTÚR: Ez azt jelenti, hogy...

ÖREGEM: Nem lehet igaz... (*Elrohan. Nem látjuk Öregemet, de halljuk, próbálja kinyitni valamelyik kerti ajtót, ablakot.*) Nem megy. Végigszaladok az ablakok mellett. Hátha meglátom.

ARTÚR: Jövök én is.

ÖREGEM: (*Kintről.*) Igen! Ott látok valamit! Lehet, hogy ő az.

ARTÚR: Szent Isten, bőrig ázhatott.

ÖREGEM: (*Vissza.*) Ki kell nyitni.

ARTÚR: A nővérnek van kulcsa.

IZABELLA: (*Be.*) Ön itt? Ki engedte be? Most betelt a pohár!

ARTÚR: Ön zárta ki Laurát?

IZABELLA: (*Őszinte meglepetéssel.*) Mit akar ma mindenki Laurával? No, de először kidobatom ezt a betolakodót!

ÖREGEM: Nézze, nővér, Laura valószínűleg kint maradt az esőn. A kulcsra lenne szükségem.

IZABELLA: Laura nem valószínű, hogy kint maradt. Ilyen nevetséges magyarázattal nem húzza ki magát. A kulcsot pedig nem adhatom idegeneknek. És... önt először kidobatom, majd utána leellenőrzöm agyrémeit!

ÖREGEM: Nővér, kérem! Most azonnal ideadja a kulcsot... (*Növekvő hangerővel.*)... vagy úgy pofán csapom, hogy a következő pár napban nem fog talpra állni!!!

IZABELLA: (*Megszéppenve. Ugyanakkor rádöbben: lehet, hogy a lány tényleg kint maradt.*) Itt van. De ezt nem ússza meg!

ÖREGEM: Téved! Ha Laura kint van, akkor ezt ön nem fogja megúszni. Isten az atyám, hogy lecsukatom! (*Kimennek. Artúr bent marad. Kezében a virágcsokor. Elsötétül a terem.*)

3. jelenet

Artúr háttal van a közönségnek. Dohányzik. Kezében még mindig virágcsokor. Fiatal nővér jön be. Kezében pohár.

NŐVÉR: *(Egy ideig figyel a fiút. Lassan közelebb jön. Megérinti.)*

Vedd be! Nyugtató.

ARTÚR: Nyugodt vagyok. Nincs esélye, ugye?

NŐVÉR: Van esélye. A legjobb orvosok foglalkoznak vele.

ARTÚR: Nem segít.

NŐVÉR: Vedd be!

ARTÚR: Miért nem mehetek oda? *(Megfordul.)* Miért nem visznek oda?

NŐVÉR: Jobb így. A barátod ott van. Meg Izabella nővér.

ARTÚR: Izabella nővér...

NŐVÉR: Minden... rendben... lesz...

ARTÚR: Ha tüdőgyulladást kapott, vége... Miért nem dörömbölt? Meghallotta volna valaki!

NŐVÉR: Lehet, hogy elbóbiskolt...

ARTÚR: Miért nem kiabált? *(Szünet.)* Ez rejtély marad... örök rejtély... lehet, hogy nem is akart...

NŐVÉR: Kérlek, vedd be! Az én kedvemért.

ARTÚR: *(Beveszi.)*

(A háttérben megjelenik Öregem. Csurom víz. Egy ideig álldogál az ajtóban. Artúr és a nővér észreveszik. Csend. Öregem Artúrhoz megy. Leül mellé a földre, a kerekének támaszkodik. A nővér lassan hátrál. Hosszú csend. Öregem megérinti Artúrt.)

ÖREGEM: Sajnálom... tényleg...

ARTÚR: *(Hosszú kínos szünet.)* Behugyoztam.

(Megint hosszú csend. A nővér nem mer közbelépni. Izabella jön be. Nem mer túl közel jönni.)

IZABELLA: Nem...

ÖREGEM: Be mer jönni?! Be meri tolni a pofáját?!

IZABELLA: Nem tehetek róla...

ÖREGEM: Nem? Ön zárta ki. Ön egyszerűen gyilkos!

IZABELLA: Nem zártam ki.

ARTÚR: *(Halkan.)* Nem zárta ki.

(Mindenki rá figyel.)

ÖREGEM: Tessék?

ARTÚR: Nem ő a bűnös. Ő nem tehet semmiről. Izabella nővér embertelen, korlátolt, de nem gyilkos. Ő is csak eszköz. De nem, nem gyilkos.

ÖREGEM: Akkor?...

ARTÚR: Az a kurva sors... igaza volt Laurának... ha valakit boldogtalanságra ítélnék... nincs menekvés...

IZABELLA: *(Nagyon halkán rebegi.)* Köszönöm... *(El.)*

ÖREGEM: De ez nem logikus.

ARTÚR: *(Ingerülten. Fájdalommal.)* Te is a logikát keresed? Nincs logika... érted?!... nincs... csak halál van... érted?!

(Kigurul. Az ajtó előtt egy pillanatra megáll. A virágcsokor még mindig a kezében. A nővér, aki egész idő alatt bent van, tolja a fiút.)

ARTÚR: Öregem.

ÖREGEM: *(Ránéz.)* Igen.

ARTÚR: Fogd a virágot. *(Odadobja.)* Ne dobd el. *(Szünet.)* Érdekes, a virágcsokorra minden esetben szükség van. *(El.)*

(A színpad elsötétül.)

UTÓJÁTÉK

Artúr egy helyben, nyugodtan ül. Jól tartja magát. De többet nincs benne a cinikus humorérzék. Elfásult. Öregem dohányzik és mászkál. A sarokban egy papírba csomagolt kép.

ARTÚR: Mit mászkálsz? *(Szünet.)* Vidd el a képet!

ÖREGEM: Ezt?

ARTÚR: Igen. A *Lappangó*. Nincs rá többet szükségem. Jól átvart.

Kiállíthatod, eladhatod... bármit csinálhatsz vele...

ÖREGEM: A festést nem hagyod abba... remélem...

ARTÚR: Nem... most már tényleg csupán ez maradt nekem...

ÖREGEM: *(Szünet.)* Nem voltál.

ARTÚR: Minek?... belülről temettem el...

ÖREGEM: Még most sem értem...

ARTÚR: Én sem. S nem is fogom. Rejtély marad. Mindörökre. Felesleges keresni. A sors úgy döntött: el kell válnunk. S Laura elfogadta a sors döntését. Zokszó nélkül tűrte. Nem lázadt fel. Lehet, hogy azért nem ordibált, dörömbölt...

ÖREGEM: Lehet. Én akkor sem fogadom el.

ARTÚR: Ti, kétlábúak semmit sem fogadtok el. Mindenre a magyarázatot keresitek. Mi, nyomorékok pedig elfogadjuk mindazt, amit a sors velünk tesz. Itt a különbség.

ÖREGEM: *(Szünet.)* Mit csináljak a *Lappangó*val?

ARTÚR: Mondtam. Nincs rá többet szükségem. A *Lappangó* már nem én vagyok. A *Lappangó* továbbra is él... csak nem bennem... Állítsd ki. Lehet, hogy valaki megtalálja magát benne. Nekem már nincsenek kétségeim, nem hőbörgök, nem forr a lelkem... Öregem... tökéletesen üres vagyok... sivár... nem borzasztó?

ÖREGEM: De.

ARTÚR: Nincs semmi, s nem is lesz semmi... az idő fogalma többet nem vonatkozik rám... végtelen sós tenger vagyok... hömpölygök télen... s felettem egy bohóc mosolyog...

ÖREGEM: Micsoda?

ARTÚR: ... de találkozom még veled, bohóc... *(Ráeszmél, hogy Öregem kérdezett valamit.)* Hülyeségeket beszélek.

ÖREGEM: *(Artúr mellé ül. Cigaretteját az asztalkára teszi.)* Izabelával mi van?

ARTÚR: Felmondott. Elment. Nem tehet róla... lelkiismerete mégis gyöttri... direkt sajnálom... ő is csupán eszköz... a társadalom eszköze... s ezt az örült társadalmat még a sors is támogatja, cinkosok... elnyeli, eltünteti a makacsokat...

ÖREGEM: Most mihez kezdesz?

ARTÚR: Például lejátsszok veled egy parti sakkot, és agyonverlek!

ÖREGEM: Sakkozni akarsz?!

ARTÚR: Miért ne?

ÖREGEM: *(Gondolkodik. Elmosolyodik, majd előveszi a táblát.)* Jó, de nehogy azt hidd, hogy könnyen megadom magam. Megizgadsz a győzelemért...

ARTÚR: Majd meglátjuk...

(Felállítják a figurákat, közben beszélgetnek. A zene felerősödik. A színpad lassan elsötétül.)

Vége

SKORPIÓ ÉS MÉRLEG

Szereplők:

IRMUS

BÖDÖN

REX

BERNÁT ÚR

ENDRE

FŐSKORPIÓ

SEGÉDSKORPIÓ

I. KÉP

Irmus színre lép. Koszos zacskóját az asztalra teszi. A piszoár alatt Bödön fekszik pokrócba bugyolálva. Irmus almát vesz ki a zacskójából, s beleharap. Bödönhöz lép, ébreszti.

IRMUS: Kelj fel! Hallod? Mindjárt érkeznek a kuncsaftok. Na, tápáskodjál már fel, nem vagy szállodában! Istenem, milyen lusta ez a szarzsák! (*Ráripakodik.*) Elég volt a döglésből, tessék felkelni!

BÖDÖN: Jól van, ne voníts! Mi van reggelire?

IRMUS: Egy-két átszállót, azt kaphatsz... Jól van, itt ez az alma. Majd fogyókúrázok.

BÖDÖN: Az rád fér.

IRMUS: Kuss! Ébreszd a többieket!

BÖDÖN: (*Felkel, s az alvó Rex felé indul mefisztoi mozdulatokkal.*) Te, milyen nap van ma?

IRMUS: (*Az asztalt rendezi.*) Hétfő.

BÖDÖN: (*Bambán.*) Hétfő?

IRMUS: Most mi van? Nem hiszed? (*Teát főz.*)

BÖDÖN: Elhiszem. Hanem, Irmuskám, mikor egy nyilvános, de úri vécében javítottunk... hja... a hétfő, az ünnep volt... (*Kelti Rexet, rugdossa, de az nem ad életjelet.*) ... szombat-vasárnap zárva volt, s akkor alhattam egész nap... (*Látja, hogy hiábavaló a „gyengéd” ébresztés, belerúg egy hatalmasat.*) Dögölj meg!

REX: Auuu, kösz a gyöngéd ébresztést...

BÖDÖN: Mi a frászt csináljak? Alszol, mint az ágyú. Mit akarsz, kávé és villásreggelit?

REX: Hát legalább. Amikor még...

IRMUS: Csak ne kezd te is! Bernát úr merre van? Ő az egyetlen normális ember köztetek.

BÖDÖN: A kis kamrában fekszik. Tudod, ő szeparálódik. Felébreszszem?

IRMUS: Ne, majd én. Te vadállat vagy!

BÖDÖN: Na, megkaptam... Rex, van valami harapnivalód?

REX: Az előbb ettél.

BÖDÖN: Az az előbb volt, s különben is csak egy almát ettem.

REX: Nem elég? Mit kotorászol?

BÖDÖN: Nem elég.

REX: Hallod? Mi a fenét kotorászol a zsákomban?

BERNÁT ÚR: Jó reggelt, uraim!

BÖDÖN: Mély tiszteletem, professzor úr, Isten hozta!

IRMUS: Mosakodjon meg, Bernát úr, majd találok valami harapni-
valót... (*Bödön csámcsog.*) Te pofátlan, hol találtad?

REX: A zsákomból lopta ki.

IRMUS: Megengedted neki?

REX: Nem, de most már mindegy, nem akaszthatom fel.

IRMUS: Nem a fenét. Van még valami ennivalód?

REX: Ha ez a nyavalyás fel nem falta, van.

BÖDÖN: Összeesküdtetek, hogy éhen haljak! Ugye, Bernát úr, így
van?

BERNÁT ÚR: (*Félénken.*) ... talán...

BÖDÖN: Na, látjátok, már Bernát úr is azt mondja...

IRMUS: Tessék, Bernát úr, nem sok, de reggelire elég. Most már
szedelőzködjetelek, gyerekek, nyitok. (*Felmegy a lépcsőn.*)

BÖDÖN: Megnyitja kapuit a nyilvános vécé. Szenzáció! A tömeg be-
tődül, lejönnek ide a steril tisztviselők, írkokok, igazgatók...

REX: (*Gúnyosan.*) ... a munkások...

BÖDÖN: Azok nem, nekik ott a bokor. Lejönnek ide, mosolyogva
kihugyozzák, kiszarják magukat, s elmennek. Mi meg szépen
itt szagoljuk...

REX: Csak szagolnánk! Mert, hála az istennek, kuncsaft csak sző-
kőévenként téved ebbe a nyilvános vécébe!

BÖDÖN: Szagoljuk, Rex, szagoljuk, a kinti bűz, baszd meg, lefelé
terjed...

IRMUS: (*Most jött vissza.*) Ne szagold, fogd be az orrod!

BÖDÖN: Okos ötlet. Erről jut eszembe, most már jöhetne az áthe-
lyezési rendelet. Már kezdem unni ezt a bűzt.

REX: Jól megvagyunk mi itt, keressük a csőtörést...

IRMUS: Kevesebbet járjon a szád! Inkább töltsd meg a vécépapír-
tartókat.

BÖDÖN: Még valamit, főnöknő?

IRMUS: Ha már arra jársz, kimoshatod a piszoárokat...

BÖDÖN: Meg a gda fa... (*Legyint, s teszi dolgát.*)

IRMUS: Bernát úr, óhajt egy teát?

BERNÁT ÚR: Ha nem esne nehezére?

IRMUS: Persze, hogy nem, már megfőztem. Itt a tea. Cukor, citrom
nincs.

BÖDÖN: Nem is számítottam rá.

REX: Még forró, a fenébe! Bödön, gyerünk klotyózni, majd útközben iszogatjuk.

BÖDÖN: Oké. Már két napja nem sikerült normalísalat...

IRMUS: Gyerekek! Ne hülyéskedjete, már megint elfoglaltok két kagylót, ha jönnek az emberek...

REX: Emberek? Milyen emberek, vagy két hónapja egy bűdös lélek sem jött le, meg különben is...

BÖDÖN: Várjál, Rex! (*Nagyképűen.*) Irmuskám! Mi demokráciában élünk itt, nemde? Tehát akkor kakálunk, amikor kedvünk tartja, s oda, ahová tetszik!

REX: (*Csodálattal.*) Kurva intelligens vagy te, Bödönkém... de most már gyerünk! (*Szünet. Leülnek.*) Bödön, tudod, mi most mit csinálunk?

BÖDÖN: Nooo? (*Nyög.*) Mit csinálunk, Rex?

REX: Saját tényérunkba.

BÖDÖN: Nooo. (*Nyög.*)

REX: Gondolj bele, odabüdösítünk, ahol élünk, egyszerűen letrottyantjuk, s utána alszunk benne.

BÖDÖN: Öööö... (*Megkönnyebült nyögés.*) Te most filozofálsz vagy szarsz?

REX: Te ilyenkor nem gondolkodsz el ezeken a dolgokon?

BÖDÖN: Nézd, öregem, itt nincs mit gondolkodni. Amit kiadok magamból, azt utána megetetik velem.

REX: Hát miért nem mész ki?

BÖDÖN: Mert ott is ugyanez van, csak ott politikának hívják. Különben is dolgozunk van, nem mehetünk csak úgy el.

IRMUS: Ne politizáljatok! Ugyan mit tudtok ti? Dögleni, enni, inni és kész! Ez a társadalom mindent megadott nektek...

BÖDÖN: (*Nyögve.*) Igeen...

REX: Nem politizálunk. (*Nagyvonalúan.*) Nagyvecézünk...

BÖDÖN: (*Szünet.*) Rex, mi vagy a horoszkópban?

REX: Most ugratsz?

BÖDÖN: Ugrat a fészkes fene, komolyan kérdezem.

REX: (*Szünet.*) Méééerleg... (*Erőlködve.*)

BÖDÖN: Hm, tudtam.

REX: És te mi vagy?

BÖDÖN: Szintén mérleg.

REX: No, két mérleg egy helyen.

BÖDÖN: Irmuuus! (*Ordítva nyög.*) Mi vagy a horoszkópban?

IRMUS: Mit tudom én. Soha nem foglalkoztam ilyesmivel.

BÖDÖN: Melyik hónapban születted?

IRMUS: Talán októberben, valahol a közepén.

BÖDÖN: Ez is mérleg.

IRMUS: Mit akarsz mondani?

BÖDÖN: Semmit. *(Szünet.)* Irmus, miért nem tudod pontosan, hogy mikor születted?

IRMUS: Minek. Teljesen lényegtelen, hogy ki mikor született. Mindannyian egyformák vagyunk, nem?

BÖDÖN: Azt kétklem. Te, ki táplálta beléd ezt a baromi ideológiát?

IRMUS: Te csak ne ideologizálj, még az én nyakamon élsz.

REX: *(Szünet.)* Ne haragudj már, te tudsz így szarni?

BÖDÖN: De még mennyire, az ilyen ideológiáktól jön meg igazán a kedvem. *(Nyögve.)* Megszáll az iiiihleet... *(Szünet.)* Uhhh! Emlékszem, régebben történt, megismerkedtem egy nővel...

REX: És?

BÖDÖN: Udvarolni kezdtem neki.

IRMUS: Nem kérnék az ő udvarlásából.

REX: Kipecáltad a spinét, mi?

BÖDÖN: Anyukádat! Várd ki a végét, a fenébe!

REX: *(Békülékenyen.)* Hogy nézett ki?

BÖDÖN: Szép volt. *(Szünet.)* Idősebb volt nálam, de ez nem jelentett komolyabb akadályt. Hiába volt intelligens, nem tudtam vele zöld ágra vergődni.

REX: Mert?

BÖDÖN: Mert nem tudom.

REX: Hogy a francba nem tudod?

BÖDÖN: Talán a szeme? A szemgolyók mögött éreztem valami vadállatit, visszataszító gonoszságot?

REX: Gonosz volt?

BÖDÖN: Nem, nem... én ezt nem tudom megmagyarázni... nem tudom, sokat hallgattam, hagytam, hogy beszéljen.

REX: Jó udvarlási módszereid vannak, nem mondom!

BÖDÖN: Itt már nem udvarlásról volt szó, hanem valóságos háborúról. Éreztem, valamit rejteget az arc. Biztos te is éreztél már ilyesmit... Mindenáron megtudni, mi van a külső mögött, ha kell, kegyetlenségek, harc árán is. És ekkor...

REX: S ekkor simán kinyírtad, mi?

BÖDÖN: Ha?!

REX: Mondom, hidegen lepuffantottad... mármint feldobta a talpát...

BÖDÖN: Micsoda?

REX: Hát edd meg, az egész olyan hitchcockos...

BÖDÖN: Barom vagy. De van valami benne. A lány az én ellentétem volt, s ez vonzott.

REX (*Szünet.*) Na, és a lényeg?

BÖDÖN: Skorpió volt.

REX: Skorpió?

BÖDÖN: A skorpió jegyében született.

IRMUS: Gyerekek, húzzátok már le azt a rohadt vécét, bebüdösítetek az egész helyiséget.

BÖDÖN: Büdös az így is, úgy is, és...

REX: Hagyd a fenébe, inkább mesélj csak erről a marhaságról!

BÖDÖN: (*Szünet.*) A skorpiókról?

REX: Ja...

BÖDÖN: Hm, a skorpiók uralomra, hatalomra vágnak, s céljaikat elérik. Rex, van vécépapírod? Pont ebbe felejtettem el tenni...

REX: Van. Mindjárt adom, csak kitörlöm...

BÖDÖN: Oké. Szóval, nem érted? A skorpiók uralkodnak, vonzó, gyönyörű külsőbe bújnak. Nem vetted észre, hogy a szavak mögött mennyi undorító ocsmányság rejlik?

REX: Nesze. (*Lehúzza a klotyót.*)

BÖDÖN: Kösz. Istenem, mennyi hazugság! (*Lehúzza a klotyót.*) Én meg mérleg vagyok.

REX: Én is mérleg vagyok. (*Kezet mos.*)

BÖDÖN: A mérlegek nem engedik meg, hogy valaki uralkodjon felettük. (*Kezet mos.*) Inkább feláldozzák kényelmüket, mindegyiket, a pöcegödörbe kerülnek. Szappan nincs?

REX: Gondoltam. A mérleg a skorpiónak szállka a szemében.

IRMUS: Látom, a szarást kint is folytatjátok.

REX: Bernát úr, ön milyen jel alatt született?

IRMUS: Ti csak hagyjátok Bernát urat a marhaságaitokkal!

BERNÁT ÚR: Nem baj, hagyja csak. Én is mérleg vagyok.

BÖDÖN: Na, látod, Irmus? Itt lent a bűzben csak mérlegek vannak.

IRMUS: Hagyjál már az agyrémekkel! Nem létezik semmiféle skorpió és mérleg, hagyd a fenébe a horoszkópokat! És főleg, ne sértegesd az otthonomat! Én ezért harcoltam! Ha nem tetszik, miért nem mégy el? Miért nem mégy ki? Miért nem javítod meg azt a kurva csőtörést, és mész el?!

BÖDÖN: Minek? Ahhoz, hogy elmenjek, rendelet kell, ahhoz meg, hogy rendelet legyen, csőtörés kell. Hosszú az egész. Kényelmesebb itt csücsülni, mire azok ott rájönnek, hogy mi is az a csőtörés.

IRMUS: Akkor meg hallgass! Egész életemben harcoltam, hogy legyen valamim, hogy végre igazságos világ legyen...

BÖDÖN: S akkor megteremtettétek ezt a vécét!

IRMUS: Igen, ezt a vécét is és még sok mást! Nincs jogod ócsárolni.
Nincs jogod!

BÖDÖN: (*Gúnyosan.*) Irmus, ha már ilyen szép jövőt csináltatok, beszerelhetetek volna egy légtisztítót, ami elszippantja ezt a kénes, nehéz szagot...

REX: Hagyd abba, Bödön. Mit idegesíted Irmust? Végeredményben a nyakán élünk.

BÖDÖN: Oké, haver, ha te monddod.

REX: (*Bödön fülébe súgja.*) Hagyd a fenébe, ne piszkáld a büszkeségét... (*Hangosan.*) Érdekes ez a skorpió–mérleg viszony. Én még soha nem láttam skorpiót.

BÖDÖN: Nem is láthattál, jól vannak álcázva.

BERNÁT ÚR: S nem csak álcázva! Hanem beépítve. Minden társadalmi formába behúzódnak, mint a poloskák. Állati ösztönük van. Megérik a vihart, a veszélyt. Odújukba vonulnak, régi helyükre egy bábót raknak, egy áldozati bárányt. És várnak. Mikor minden elmúlt, lecsendesedett az égi háború, kidugják az orrukat, s megmentőként újra a régi pozíciójukra kerülnek, de valójában láthatatlanok az emberek számára... s hatalmuk örökös...

IRMUS: Bernát úr, maga ilyesmivel is foglalkozik?

BERNÁT ÚR: Igen, valamikor foglalkoztam, de most már igazán mindegy, öreg is vagyok, beteg is.

BÖDÖN: Zseniális volt. Ki sem néztem magából!

REX: Tehát skorpiót sohasem fogunk látni?

BERNÁT ÚR: Sajnos, fogunk. A mérleg és a skorpió két szélsőség. Megérik egymást...

(*Az ajtóban már egy-két perce egy fiatalember áll. Endre. Ruhája kopott, szakadt, foltozott.*)

REX: (*Észreveszi a jövevényt.*) Bödön...

BÖDÖN: No, mi van?

REX: Nézd, egy kuncsaft. (*Mindenki a fiatalemberre néz, felragyog a szemük.*)

REX: Ez nem igaz!

IRMUS: Dehogynem, dehogynem! (*Hangosabban.*) Fiatalember, fáradjon beljebb, csak bátran, csak bátran...

BÖDÖN: Nagypipi, kispipi, nagykaki, kiskaki, itt mindent lehet...

IRMUS (*Mindhárman Endrének esnek, erőszakos kedvességgel „to-loncolják” a helyiség belsejébe.*)

REX: Itt mindenképpen megkönnyebbül, ez itt maga a Kánaán...

BÖDÖN: Maga a demokrácia...

REX: A színtiszta pluralizmus...

BÖDÖN: *(Teátrálisan.)* Aki egyszer az Irmus vécéjében csapol, az többet más vécéről nem papol...

IRMUS: Ti ketten, pofa be, ne ijesztgessétek a fiatalembert, még majd elmegy! Mit óhajt a fiatalúr?

ENDRE: *(Egy ajtóra mutat.)* Oda... mennék...

IRMUS: Természetesen, csak tessék. Vécépapír van bent, a kagyló kristálytisztá... *(A fiú bemegy.)* ... mondtam, hogy ne rondítátok össze a kagylókat, nem mondtam?

BÖDÖN: Jól van, jól van, Irmuskám! De fölbuzdultál. Ki gondolta, hogy pont ma téved le egy kuncsaft. *(Szünet.)* Több mint két hónap után...

REX: Gyere csak... *(Az ajtóhoz oson, hallgatózik.)*

IRMUS: Mész el onnan mindjárt?!

REX: Azonnal. Csak leellenőrzöm, mit csinál.

BÖDÖN: Mit csinálna? Tekézik! *(Valaki lehúzza a vizet. A két jómadár elugrik az ajtótól.)*

BÖDÖN: Jön! *(Endre kijön.)*

(Hosszú szünet. A „bennszülöttek” széles mosollyal figyelik Endrét, bővölik. A fiatalember nem tud mit kezdeni magával.)

IRMUS: Jó volt?

BÖDÖN: Kellemes volt?

REX: Élvezetes volt?

BERNÁT ÚR: *(Halkan a háttérből.)* Tiszta volt?

ENDRE: *(Vállat von.)* Talán...

IRMUS: *(A tényérokot tisztogatja.)* És most...

BÖDÖN: ... ugyebár most...

REX: Izé, a szokásos...

ENDRE: Sajnálom... nincs pénzem...

IRMUS *(Csalódottan.)* Nincs pénze?

REX: Tudtam, tudtam...

BÖDÖN: Én is. Az abszolút pech. Két hónap után lejön egy élő, mozgó, ürítőképes ember, klotyózik egy hatalmasat, s azután? ... s azután fizetni sem tud! Baszom én az ilyen agyalágyult társadalmat! Még füttyentésre sincs pénze!

IRMUS: Bődön, kuss, mert úgy seggbe rúglak, hogy két hétig kézen állva közlekedsz!

BÖDÖN: Csak mérges vagyok!

IRMUS: Miért vagy mérges? Ártott ez a szegény gyerek neked valamit? Nem tudja kifizetni, hát nem tudja, majd egy másik alkalomkor. Ettől ugyan nem megyünk tönkre.

BÖDÖN: Gyermekese. Figyelj, öcsi! *(Endréhez megy.)* Ha tudad, hogy egy bűdös fityinged sincs, miért nem kint a bokorban hugyoztad ki magad?

ENDRE: *(Szünet. Félénken.)* Az utcaseprő mondta, hogy jöjjen le.

REX: Na, jaaaa! Itt van az eb elhantolva. Miért nem ezzel kezdted?

IRMUS: Az utcaseprő? *(Endréhez megy, de előbb ellöki a két „mesteri”.)* Arrébb menni! Na! Meséld csak el, hogy történt?

ENDRE *(Vastag csend.)*

IRMUS: Zavarban vagy? *(Endre bólint.)* Jól van. Üljlél le! Kérsz egy teát?

ENDRE: ... igen...

BÖDÖN: Mi is kérünk!

REX: Bernát úr, maga?

BERNÁT ÚR: Köszönöm, nem kérek. *(Sakktáblát vesz elő. Felállítja a bábukat. Valamilyen sakkfeladványt oldogat egy könyvből. Irmus teát tölt mindenkinek, aki kért. Rex keres egy poharat, kockákat vesz elő.)*

REX: Lezavarunk?

BÖDÖN: Miért ne? *(Kockáznak.)*

IRMUS: *(Endrével szemben ül.)* Tehát, hogy volt az utcaseprővel?

ENDRE: Hát... kint mászkáltam, mert egy ideje ezen a környéken vagyok... ott aludtam... a borbély mellett van egy hatalmas fa, na, annak a tövében pedig egy pad... ott aludtam... és nagyon hideg volt... már két-három napja birtokoltam a padot, mikor észrevettem, hogy figyelnek...

BÖDÖN: Rex, ne csalj, mert felképelek...

REX: Anyukád csal, nem látod, hogy a négyesen hiányzik egy pont?

IRMUS: Halkabban! *(Endréhez.)* Folytasd!

ENDRE: Az utcaseprő figyelt... megszólított... elbeszélgettünk. Másnap hozott egy szendvicset... rendes ember, s megígérte, hogy segít szállást és munkát találni nekem...

BÖDÖN: ... s azt ajánlotta: menjél le a nyilvános vécébe. Irmus majd segít...

ENDRE: ... igen...

REX: Öcsém, melléfogtál. Itt se munka, se szállás, csak a nagy bűdös lét.

BÖDÖN: Amibe még te is beletrottyantottál. Ingyen!

REX: Ezért hát nincs más, mint hogy szépen elpárologsz...

IRMUS: Nem ti döntitek el, hogy ki fog párologni. A legszívesebben ti kettőtöktől szabadulnék meg.

BÖDÖN: Azt elhiszem.

REX: Irmus, gondolkozzál reálisan: se hely, se kaja, se munka...

IRMUS: Tévedsz! Hely az akad, kaját csak találunk, ami pedig a munkát illeti, kereshetné veletek a csőtörést.

BÖDÖN: Tiltakozom, micsoda zöld ötlet...

REX: Fészkes fenét...

IRMUS: Miért?

BÖDÖN, REX: Azért!!!

IRMUS: Hogy lehettek ilyen kőszívűek! Megengednétek, hogy a szegény gyerek megfagyjon...

BÖDÖN: Természetesen...

IRMUS: ... hogy éhen haljon...

REX: Természetesen...

IRMUS: ... hogy szomjan haljon...

BÖDÖN: ... természetesen...

IRMUS: Nincs szavam. (*Csend.*)

BERNÁT ÚR: Gyerekek! (*Mindenki feléje fordul.*) Milyen kegyetlen párbeszéd ez? Nem akarom elhinni, hogy ti ketten ilyen ember-telenek vagytok. Szégyelljétek magatokat! Ha ennyien elférünk ezen a kis helyen... eggyel több vagy kevesebb édes mindegy. Másodsorban pedig gondolatok bele! Ti ketten a mesterek, ő pedig a segéd. Micsoda tekintély. Irigyelni fognak benneteket. Na meg nem kell annyit dolgoznotok. Gondoljátok meg!

(*Hosszú csend. Bödön és Rex szemezgetnek. Bödön feláll, Endréhez megy, körülmustrálja.*)

BÖDÖN: Remélem, értesz a csövekhez, mert bűdös egy munka...

IRMUS: Kap munkát nálatok?

REX: Úgy néz ki.

BERNÁT ÚR: Ez már beszéd!

BÖDÖN: Öcsém, hogy tetszik a kastélyunk?

IRMUS: (*Újra raplis.*) Csak te hagyd békén a gyereket!

ENDRE: Szép.

REX: Hogy hívnak?

ENDRE: Endre.

IRMUS: Nos, fiam, érezd magad otthon! Ez, ahol most vagyunk, tulajdonképpen a nappali. A kamra és a női vécé a hálószoza, de ritkán használjuk, kivéve Bernát urat. A konyha és a fürdőszoba itt van a mosdónál. A vécé pedig hát... mindenhol...

BÖDÖN: Már megszokta, kint is így van.

IRMUS: Különben ez Rex, ez Bödön. Ők ketten a kanalizációtól vannak...

REX: ... karbantartó vállalattól...

IRMUS: A lényegen nem változtat. Ők egy csőtörést jöttek megjavítani, de még nem találták meg a hibát, ezért kénytelenek itt maradni, míg be nem fejezik a munkájukat.

REX: Persze, dolgozunk... csak annyi itt a cső, a fene fogja megállapítani, melyik a rossz...

IRMUS: Az Bernát úr. Nyugdíjazott utcaseprő. Itt él velem már régóta, tulajdonképpen élettársam. Még akkor ismerkedtünk meg, amikor ő még fiatal utcaseprő volt, én meg csitri vécésnéisegéd. Igen, akkor még a vécés néniknek segédek is voltak.

BÖDÖN: Nekem meg öregapám is volt még akkor.

IRMUS: Szóval, Endre, használhatsz mindent nyugodtan.

ENDRE: Igen, köszönöm...

REX: Öcsi, hová valósi vagy?

IRMUS: A cuccaidat nyugodtan lerakhatod, senki sem lop... *(Hallakban.)* ... legalábbis remélem...

REX: ... hallod?...

ENDRE: Itt a városban születtem.

REX: Merre?

ENDRE: Kint, a Duna mellett...

REX: Ott, ahol azok a kulipintyók vannak, kartonházak, sátorok meg miegymások?...

ENDRE: Ott.

REX: Bődön, figyelj csak... Endre, s bent a városban az emberek hogy hívják az ilyen városrészt?

ENDRE: Nyomornegyed.

BÖDÖN: Hahó! Irmus, mit hallok? A múltkor azt állítottad, hogy ebben a társadalomban nincs nyomor, hát még nyomornegyed!?

IRMUS: Most is azt állítom! Ugye, fiam, ezt csak úgy mondtad? Valójában az csak kicsit rendezetlenebb városnegyed, s ráragadt ez a csúnya név. Van nektek mindenetek. *(Szünet.)* Biztos van, itt mindenkinek van mindene!

ENDRE: Nem tudom, én...

IRMUS: Miért mentél el otthonról? Szerencsét próbálni?

ENDRE: *(Közönyösen.)* Nem volt mit enni, és van még két húgom, na meg pofon csaptam egy ipsét, valamilyen laktórpénzt követelt, meg lekurvázta anyámat...

BÖDÖN: A társadalom kollektív fogyókúrárt szervez!

IRMUS: Bődön! Hát apád nem dolgozik?

ENDRE: Nincs apám. *(Szünet.)* Meghalt. Régen.

IRMUS: Szegénykém. Anyád az él, nem?

BÖDÖN (*Halkan és cinikusan*) Mint az előbb említette volna: lekurválták. A szenilitás első jele...

ENDRE: Igen.

IRMUS: Dolgozik?

ENDRE: Igen.

BÖDÖN: Ugyan hagyd már Endrét! Minek faggatod? Nyugodjon le, aludjon egyet, s majd elmond mindent.

IRMUS: Csak bátorítani akartam.

REX: Persze, úgy, hogy emlékezteted a múltra.

IRMUS: Csak egy kis emberi melegséget akartam, hogy érezzen.

BÖDÖN: Ez egy általános betegség lehet. Bátorítani, segíteni, boldoggá tenni akartok, ha kell, ha nem. De hagyjuk a filozófiát, térjünk a tárgyra: fiam, Endre, van valami harapnivalód?

IRMUS (*Azonnal reagál.*) Ilyesmit ne halljak többé! Szégyentelnek. Hogy van csak pofád?

ENDRE: Talán akad valami... (*Egy darab kenyérre bukkan. Rexnek adja.*) ... tessék...

REX: Kösz. (*Bödönnek nyújt egy darabot.*) Nesze, vegyél. Bernát úr, óhajt?

BERNÁT ÚR: Köszönöm szépen, már ettem.

BÖDÖN (*Tele pofával beszél.*) Ja, 1921. április 46-án, he, he...

REX: Irmus, kérsz?

IRMUS (*Legyint.*) Elmentek ti a bűdös francba...

REX: Magyarán, nem kérsz. (*Csámcsog.*) Öcsi, milyen jelben születted?

ENDRE: Nem tudom.

IRMUS: Ez most mire jó, Rex?

REX: Milyen hónapban születted?

ENDRE: Október elején...

REX: (*Nagyképűen. Böfög.*) Íme, hölgyeim és uraim, még egy mérleg!

II. KÉP

Hideg van. A nézőket nem szükséges befagyasztani. Bernát úr pokrócba burkolózva, fején pomponos sapka, könyvet olvas, teázik. Irmus ízléstelen göncökbe bugyolálva munkáját végzi, azaz kötöget. Bődön és Rex kártyáznak. Az asztaluk egy „selejt” vécékagyló. Endre járkal, nyugtalan, ideges. Ruhája szintén agyalágyult.

ENDRE: Hogy tudtok ilyen nyugodtan ülni? Halljátok? (*Bődön böfög, és rágcsál valamit.*) Hogy tudtok ilyen nyugodtan ülni és verni a blattot?!

BÖDÖN: Most nincs kedvem állni. Tök a tromf, Rex, nem piros. Figyelj a játéokra!

REX: Kurva hideg van. Még a szemgolyóm is befagyott.

BÖDÖN: Nesze.

REX: Egy felsőcske.

ENDRE: Hogy tudtok csak kártyázni?

REX: Aludni nincs kedvem. Munkaidő van. Viszed?

BÖDÖN: Ja. Ugyan, Endre, ülj már le, idegesítesz.

ENDRE: Jó. (*Szünet.*) Nem bírok ülni. (*Ügyetlenül rágyújt.*)

REX: Mióta dohányzik a pipike?

IRMUS: Az emberek télen megbolondulnak.

BÖDÖN: Úgy látszik, nálunk állandóan tél van.

REX: Öcsém, te tavaszig totál bedilizel.

IRMUS: Nénikéteket tavaszig! Ha befejeztétek a melót, elviszitek magatokkal.

BÖDÖN: Honnan szerezte a dohányt?

REX: Bernát úr tart ilyesmit.

BÖDÖN: A temesvári püspök. (*Rex bambán néz.*) Mit gondolsz, ki? Áááá, a kicsike!?

REX: Ja, fogalmam sincs. Lehet, hogy Bernát úrtól kapta. Neki szoktak lenni hülyeségei. (*Endre hevesen járkal.*)

BÖDÖN: Mintha sajtkukac lenne a seggiben. Öcsi, csinálj valamit, mert elszédülsz!

ENDRE: (*Agresszívan.*) De mit csináljak? Mit lehet itt csinálni? Dolgozni akarok, de ti kártyáztok. Persze, csináljunk már valamit, keressük meg azt a rohadt csőtörést. De mit tehetek én egyedül?

BÖDÖN: Mit tudom én? Találj valamit! Ülj le, és számold, hány svábbogár...

REX: ... csótány!!!...

BÖDÖN: ... jól van, számold hány csótány mászik ki a kamrából!

ENDRE: Hülyeség!

IRMUS: Akárcsak a te járkálásod.

REX: (*Szünet.*) Bödön, mondd már, a csótányok milyen nemzeti-ségűek?

BÖDÖN: Baszogatsz?

REX: Halálkomolyan mondom.

IRMUS: Biztos svábok, ha már svábbogaraknak nevezik őket.

REX: Nem hiszem.

IRMUS: Hanem?

ENDRE: Hogy tudtok ilyen hülyeségekről beszélni? Miért nem dolgoztok?

REX: Miért lenne hülyeség? És egyáltalán ki akadályoz meg téged, hogy dolgozzál, tessék, fogjál hozzá, banánra vársz?

ENDRE: Itt rostokolunk már hónapok óta, s nem csinálunk semmit. Miért nem keressük meg azt a kibaszott csőtörést? Javítsuk meg, és pucoljunk.

REX: Minek? Először is keveset fizetnek. Akkor mi keveset dolgozunk. Kettő: itt jó, ki tudja, hová kerülnénk. Emlékszel, Bödön, amikor döglött patkányokat kerestünk, melyek állítólag eldugították a keleti csatornahálózatot?

BÖDÖN: Emlékszem. Az bűdös volt. Kősz, szépen, inkább a nyilvános vécé. Ha kellünk nekik, majd szólnak. Addig is le vannak szarva.

ENDRE: Akkor sem ülhetünk tétlenül, még ha rosszabb is vár ránk kint.

BÖDÖN: Jó. Keresd a csőtörést.

ENDRE: És ti?

REX: Mi is keressük...

BÖDÖN: ... elvben... (*Röhögnek.*)

ENDRE: Mondjátok, ti meg vagytok elégedve ezzel itt?

IRMUS: Mivel?

ENDRE: Ezzel az étellel, hogy bűzben, nyomorban éltek?!

REX: Másnak még ennyi sincs.

BÖDÖN: (*Gúnyosan.*) Nem is olyan rossz, van központi fűtés...

ENDRE: Nem azt kérdeztem, kinek rosszabb, hanem hogy nektek jó-e?

BERNÁT ÚR: Fiam, ahhoz, hogy választ kapjál, helyesen kell feltenni a kérdést.

ENDRE: Szerintem nagyon egyértelmű a kérdés!

BERNÁT ÚR: Pont az a baja. Ha azt kérdezed, van-e elég kajánk, ruhánk, életfeltételünk, azt mondom, hogy: nincs, nem vagyunk megelégedve. Mégis, miért vagyunk nyugodtak? Fent, tehát a vécén kívül, nevezzük: a normális világban olyan a társadalmi felépítés, hogy mindent egyértelműen fog fel. Létezik általános boldogság, általános tudás, általános gondolkodás, általános szerelem, általános ember. Minden általános és közészerű. Érted? Mindenütt meghúznak egy felső határt, ami emberi viszonylatban alacsony, s ha áthágsz ezen, te leszel az ellenség. Látod, ezért vagyunk mi egy bizonyos értelemben elégedettek. Van szellemi szabadságunk. Az emberek, akik ide jönnek, igaz ritkán, nem is sejtik, hogy világuk reális tükörképével szembesülnek. Mi legalább nem élünk hazugságban.

BÖDÖN: *(Szünet.)* Ámen! Endre fiam, Bernát úr nagyon szépen megmagyarázta neked, de mivel látom, egy csipetnyi sem jutott el ebből az agyadig, egyszerűbben mondom, hogy megértsd. Kérlek, mi is szarban vagyunk, ők is szarban vannak, csak mi ezt tudjuk, ők meg nem.

IRMUS: Bödön, ki jogosít fel, hogy így beszélj egy társadalomról, amely neked mindent megadott?

BÖDÖN: Te hiszel, Irmus, te hiszel abban a társadalomban, ott fenn?

IRMUS: Természetesen hiszek!

BÖDÖN: *(Gúnyosan.)* Hiszek egy Istenben!

IRMUS: Hiszek benne, te barom! Kisgyermek koromban olyan szegények voltunk, mint a templom egere. Szennyben, piszokban éltünk, valami istállóban. Tetvek, bolhák, izzadságszag, állott kosz bűze. S akkor jött ez a társadalom, hozott valami reményt, fényt, eltörölte a nyomort...

BÖDÖN: S hozott helyette másikat.

IRMUS: Ebben a társadalomban nincs nyomor!

REX: Persze, ha ember sincs, hogy lehet nyomor?!

ENDRE: Csak dumáltok, dumáltok. Semmi tett, ültök a babérajaitokon, s elmékedtek, mit is kéne csinálni!

BÖDÖN: Ne idegesíts!

IRMUS: Miért, mit kellene csinálni?

ENDRE: Kimenni innen, felvilágosítani az embereket, megmondani nekik, hogy ez az egész hazugság!

REX: Te, öregem, ez marhára buzog...

BÖDÖN: ... a fejem búbján jön ki... a próféta...

REX: ... a cuncimókus kész forradalmár...

BÖDÖN: Ül le a seggedre, és csillapodjál! Ne járkálj! Az idegeimre
mész! Süketeket akarsz felvilágosítani? Te vaddiszno! Süketeket?
ENDRE: Miért ne? Legalább megpróbálom, s nem koptatom a va-
lagam, mint te!
BÖDÖN: Mit beszélsz, öcsi?
IRMUS: Gyerekek, nyugalom!
ENDRE: Egy nagy bunkó! Faszfej! Csak pofázik, jártatja a száját,
közben gyáva, mint a nyúl, s a tetejében lusta, mint a gingula!
BÖDÖN: Mit mondtál? Betelt a pohár!
ENDRE: Gyáva vagy, és pont! Gyáva és beszari. Gyáva fosós vagy!
BÖDÖN: A te édes jó kurva anyád lesz gyáva, ha most beverem a
pofád!

(*Szaftos bunyó.*)

REX: Hé-kás!!!
IRMUS: Bődön!!!
ENDRE: Kotródj, vadállat!
REX: Na, nyugi, gyerekek!
IRMUS: Elég legyen, te kuss a sarokba, te meg a mosdóhoz, gyerünk!
Ez most mire volt jó?
BERNÁT ÚR: Ugyan, ugyan, összekülönböztek a fiúk.
IRMUS: Összekülönböztek? Ez itt nem kupleráj, ez egy tisztességes
nyilvános vécé, kuncsaftjaim vannak, mit szólnak majd?
BÖDÖN: A kuncsaftjaid dögöljenek meg! Mind a hat, akik az utolsó
két évben lejöttek!
IRMUS: Akkor is, miből élnél meg?
BÖDÖN: Nekem van munkám! Keresem a csőtörést! S ha nem tet-
szik, akkor itthagylak a fenébe, fulladj meg a szennyvízben, ha
vízömlés lesz.
IRMUS: Persze, csőtörés, már vagy fél éve keresed, bezzeg, ha be-
csületes ember lennél...
BÖDÖN: (*Gúnyosan.*) Pardon! Nekünk kizárólag becsületes embe-
reink vannak, a becstelenekeket központilag kiirtották...
ENDRE: Itt van, újra filozofálgatnak!
BÖDÖN: Te meg újra kaphatsz egy pofont!
ENDRE: Igen? Én azt hittem, hogy itt lent demokrácia van.
BÖDÖN: Demokrácia az anyád picsája!
ENDRE: Filozofálgattok, filozofálgattok...
BÖDÖN: Endre! Összeszartad a dolgot, s most mindnyájan ve-
szekszünk.

ENDRE: Pont ez a társadalom baja, csak filozofálgat és veszekszik.
Nézd meg...

BÖDÖN: Endre!

ENDRE: Nézd, a véécés nénitől az utcaseprőig mindenki filozofál,
ahelyett, hogy dolgoznának!

BÖDÖN: Endre! Odamegyek!

REX: Ugyan, Bödön! Igaza van a gyerekeknek.

BÖDÖN: Persze, hogy igaza van! De attól még megverhetem, nem?

BERNÁT ÚR: Gyerekek, ez meddő vita. Becsületesen és tisztességesen
kell élni ebben a közösségben, s akkor minden oké.

BÖDÖN: Milyen szépen mondtad, mintha legalábbis pap lennél!

BERNÁT ÚR: Az is voltam.

BÖDÖN: (*Hosszú szünet.*) Mi voltál te?

BERNÁT ÚR: Pap, lelkész.

REX: Hülyéskedsz, vagy komolyan mondd?

BERNÁT ÚR: A lehető legkomolyabban.

ENDRE: Egy pap a nyilvános véécében?

BERNÁT ÚR: Pardon, fiatalember, volt pap!

BÖDÖN: Degradálták, mikor megtudták, hogy a svábbogarak közt
terjeszti a Jézuskát?

REX: Akkor mégis csak jól láttam: tegnap egy patkány imádkozott.
(*Rex és Bödön röhög.*)

IRMUS: Mit gúnyolódtok? Az ember pap volt, és kész.

REX: Igaz is, minden embernek van egy sötét korszaka az életben.

IRMUS: Sötétség van a te koponyádban! Különben is ne firtassuk,
lehet, hogy Bernát úrnak kellemetlen.

BERNÁT ÚR: Ugyan, nem nagy mese. Hallgatag, visszavonult gyer-
mek voltam. Nem játszottam kint az udvaron a többi kölyökkel,
nem fociztam, nem csintalakodtam, nem huzigáltam a lányok
varkocsát. Talán a család, az otthoni hangulat... puritánok
voltak... túlzottan... Legtöbbször olvastam, hallgattam az
öregebbek, a felnőttek meséit, felszínes beszélgetésüket. Egész
gyermekkorom valahogy passzivitásban, némaságban telt el...
talán nem is baj. Apám nem tudott velem mit kezdeni: a fizikai
munkára gyengécske voltam, tisztviselői munkához túl őszinte.
Végül beadott papneveldebe.

REX: És?

BERNÁT ÚR: Semmi. Befejeztem a teológiát.

REX: És?

BERNÁT ÚR: Ennyi, semmi több.

REX: Hogyhogy ennyi? Jelenleg nem éppen templomban vagyunk.
Habár úgy is vehetjük...

BERNÁT ÚR: Tudom, tudom, az is érdekel benneteket, miként mondtam le tisztségemről.

BÖDÖN: Lemondott? Azt hittem, kidobták, és büszke lehetek magára.

BERNÁT ÚR: Miután befejeztem az iskolát, a Szent Antal-templomba kerültem. Nagy hévvel indultam, sokat dolgoztam. Aztán ráébredtem, túl érzékeny vagyok. Különösen a gyóntatás esett nehezemre. Volt, amikor megmondtam volna a nekem gyónónak: ember, ezt a temérdek bűnt úgysem bocsátja meg senki az égvilágon. Akkor döntöttem úgy, hogy szakítok ezzel a pályával, amikor bejött ez az új társadalmi rend, és nevet, arcot adott az Istennek. Majd jött egy újabb változás, s újabb istenek, és megint egy újabb... pedig ez az isten csupán egy ember, kinek kezében a hatalom és az erőszak összpontosul.

BÖDÖN: Csalódtál a pofájában, mi?

BERNÁT ÚR: Csalódtam az istenekben, akik rosszabbak, mint mi, halandó emberek. Gyerekesek és korlátoltak. *(Szünet.)* Na, meg aztán megszegtem a katolikus egyház törvényeit.

BÖDÖN: Nono!

BERNÁT ÚR: Megismertem egy nőt.

REX: Bernát úr, talán csak nem a földi gyönyörök miatt hagyta ott a fényes pályát?

BÖDÖN: Azért nem kellett volna otthagyni. Miért nem változtatott céget? Végeredményben tők mindegy, melyik istennek esküszöl, nem?

IRMUS: Erről jut eszembe! Hol van a kép? Bödön, hol a Nagy Vezér képe? Neked adtam, hogy felakaszd!

BÖDÖN: A képet vagy...?

IRMUS: *(Hisztérikusan.)* Hol a kép?

BÖDÖN: Felakasztottam!

IRMUS: Hová?

BÖDÖN: A vécékagyló fölé! Nem mondtad, hogy hova akasszam... mert bükkfa nem volt...

IRMUS: Szadista, senkiházi! Miért akasztottad fel fordítva?

BÖDÖN: Ha már esik, fejre essen!

REX: Vagy bele...

IRMUS: Szarok vagytok mindnyájan, gyilkosok, pofátlanok! Azt az embert pocskondírozzátok, aki megtett értetek mindent, neki köszönhetitek, hogy nem döglöttetek éhen, hogy most szabadon élhettek. Ez a hála? Pumpoljátok a társadalmat, lusta lajhárok

vagytok, csak a pofátok jár! Ez is most kelt ki a tojásból, de már akkora a pofája, mint ide hat hét.

ENDRE: Miért, mit kellene, hogy csináljunk? Hunyászkodjunk meg? Nyaljam ki a seggét ennek a képnek? Mint istent imádjam? Boruljak térdre a skorpió előtt?!

IRMUS: Mi bajod? Mit ordítasz? Azt hiszed, meghatódom? Skorpiók, skorpiók, vemhes anyád bűdös picsája, skorpiók! Mint egy méltóságos úr, úgy jár-ke! Rosszabb vagy már, mint ez a két léhűtő. Csak járkálsz és zsörtölődsz! Nokedl nincs jogod beszélni! Te még gyerek vagy!

ENDRE: Igen, gyerek vagyok, akinek korog a gyomra, nincs otthona, nincs egy normális ruhája. De én dolgozni akarok, csak nem hagynak!

IRMUS: Akarsz te a fészkes fenét! Csak tudnám, minek jöttél el otthonról?!

ENDRE: Mondtam már! Nem volt mit enni!

IRMUS: Ismerem én az ilyeneket! Az apja cigarettázik és alkoholista, csak kocsmázik, azután megdöglik. Az anyja meg kurva! Baszik is a családra! S akkor az ilyen kölykök bírálják ezt a mi társadalmunkat! Nincs semmi bajuk, csak megártott nekik a jólét!

ENDRE: Ezt nem tűröm, nem tűröm, hogy az anyámat kurvának nevezd!

IRMUS: Miért? Nem az volt? Ha dolgozott volna, s nem a kanok után szaladgál, biztos teremt valamit a családnak, ha nem mást, egy nyilvános vécét!

ENDRE: *(Önkívületben.)* Bebizonyítom, hogy hazudtok! Bebizonyítom, hogy hazudtok! Egyedül fogom majd felvilágosítani az embereket! Elmegeyek ebből a koszfészekből! Elmondom az embereknek! Megmondom nekik: emberek, ne higgyetek, hazudnak, mindegyik hazudik, még aki igazat mond, az is hazudik, hazudnak ott, a szószék mögött, az emelvényeken, a tévében, a rádióban, az újságokban, sőt még a nagy kép is hazudik! *(Köp. Kiszalad.)*

BÖDÖN: *(Hosszú csend.)* Elfelejtettem neki megmondani, felesleges amit csinál, teljesen felesleges. Ha sikerül is, jönnek a harcokocsik, és szétmorzsolják. Nem, a skorpiók úgysem engedik, éberek, nagyon éberek. Majd visszajön.

IRMUS: Persze, hogy visszajön.

(Zene, majd idegesítő zúgás. Cipőtalpkopogás. Valaki cigarettára gyújt)

SEGÉDSKORPIÓ: Nemsokára jön a vécés néni ébreszteni a társaságot.

Mindig pontos.

FŐSKORPIÓ: Remélem. *(Szünet.)* Utálom az ilyen lucskos helyeket.

Meg a mérlegeket.

SEGÉDSKORPIÓ: Hát igen, egyedül rájuk nem hathat a szerünk. Szerencse, hogy nincsenek sokan. Egyáltalán, miért tömörülnek?

FŐSKORPIÓ: A Nagy Skorpió ötlete. Olyan munkát talál nekik, amire eleve várni kell, vagy sokáig egy helyen tartja őket. Csak így lehet ellenőrizni ezt a bandát. Most a nem létező csőtörést javítják vagy három hónapja. Jó, mi?

SEGÉDSKORPIÓ: De azért van gond velük.

FŐSKORPIÓ: Ez igaz.

(Nyílik az ajtó. Irmus lép be. Bekapcsolja a villanyt. A társaság szerteszéjjel fekszik, horkolnak. Irmus leteszi a cuccát, a két skorpiót észre sem veszi.)

FŐSKORPIÓ: Itt a vécés néni.

SEGÉDSKORPIÓ: Igen. De vak ez a nő?

FŐSKORPIÓ: Öregem, új vagy, mi?

SEGÉDSKORPIÓ: Hát eléggé.

FŐSKORPIÓ: Az más. Figyelj! Minden ilyen mérlegtanyán lehallgatókat helyezünk el és egy embert, aki provokálja őket. Ez itt a vécés néni szerepe. Mi élő lehallgatóknak nevezzük őket.

SEGÉDSKORPIÓ: Zseniális. A Nagy Skorpió éles elméje, ugye?

FŐSKORPIÓ: Természetesen.

SEGÉDSKORPIÓ: Szóval, a vécés néni a cinkosunk.

FŐSKORPIÓ: Tudat alatti cinkosunk! Ő valójában nem tudja, mire használjuk fel beosztását.

SEGÉDSKORPIÓ: S így legalább nem árulhatja el magát.

FŐSKORPIÓ: Helyes.

SEGÉDSKORPIÓ: *(Szünet.)* Kit keresünk tulajdonképpen?

FŐSKORPIÓ: Senkit. Mi már találtunk valakit. Csak az apróságokat, a formalításokat intézzük most.

SEGÉDSKORPIÓ: Aha. A többiek látnak majd bennünket?

FŐSKORPIÓ: Ők igen, igazi mérlegek, egytől egyig.

(Irmus ébreszti a társaságot. Természetesen előbb „odatette a teát főzni”.)

IRMUS: Kelj fel! Hallod? Kelés, mindjárt nyitok. Elég volt a dög-lésből!

BÖDÖN: Oké, oké, csak nyugodtan, ügyesen... *(Ásítózik.)* Jézusom! Skorpiók? Itt! Skorpiók?!

IRMUS: Mi bajod? Mit bámulsz úgy, mint aki bent ment ki?

BÖDÖN: Skorpiók az asztalodnál... két skorpió... nem látod?

IRMUS: Beteg vagy? Vagy rosszat álmodtál? Az asztalomnál nincs semmi, te vadsertés. Akarsz a nyakadba egy vödör hideg vizet?

BÖDÖN: Álmodnék? Egy kis hideg víz biztosan kijózanít, Irma.

(A lavabóhoz megy, mosdik.)

IRMUS: Nem vagyok neked Irma. Ha kitisztult a koponyád, ébreszd a többieket.

BÖDÖN: Ettől féltem. Mégsem álom. Két skorpió.

IRMUS: Micsoda?

BÖDÖN: Skorpiók.

IRMUS: Meghülyültél? Mindjárt felébrezttem Rexet. Vigyen el az orvoshoz. Rex, ébredj kérlek, ébredj...

REX: Jól van, jól van, felébredtem, ne taszigálj, csak ne ilyen nagy garral, csak nyugodtan...

IRMUS: Rex! Rex, nézd meg, mi van Bödönnel! Azt hiszem, megbolondult. Valamit motyog. Félrebeszél. Mondd, nem itatok az este?

REX: Véletlenül sem. Nézzük csak, mi van vele... Micsoda?...

IRMUS: Rex, miért nézel olyan furcsán?

REX: ... Skorpiók?...

IRMUS: Rex... Rex... Nézd meg Bödönt...

REX: Skorpiók?... Bödön, hogy kerültek ide?...

IRMUS: Rex! Te is megbolondultál? Miért nézel így? Mi ez, mi történik?

BÖDÖN: Nem tudom, hogy kerültek ide?!

IRMUS: Hülyék! Az egyetlen józan ember Bernát úr. Bernát úr! Ébredjen!

(Irmus a kamrába viharzik.)

IRMUS: Ébredjen, Bernát úr, nagy baj van!

BERNÁT ÚR: Ne ordítson, Irma, ébren vagyok. Felébreztett a lárma.

IRMUS: Segítsen!...

BERNÁT ÚR: Egy pillanat, a nadrágom...
IRMUS: Nagy a baj, nagy a baj... (*Kijönnék.*) ... két hü...
BERNÁT ÚR: Tudom, Magam is látom: két skorpió látogatott el hozzánk.
IRMUS: (*Szünet.*) Tessék?! Maga is, Bernát úr?
BERNÁT ÚR: Ugyan, Irma, maga nem láthatja, hisz nem igazi mérleg.
BÖDÖN: Nem igazi mérleg?
REX: Akkor ez azt jelenti, hogy Irmus...
FŐSKORPIÓ: Igen, azt. Irmus élő lehallgató!
REX: Úristen! Élő lehallgató!
IRMUS: Ki az élő lehallgató? Meghibbantatok mindannyian? De tudom én, miben sántikáltok! Meg akarjátok kaparintani a vécémet. Úristen!
BÖDÖN: Kell a fenének a büdös vécéd. Csak arról van szó, hogy az asztalodnál két skorpió áll!
IRMUS: Nincs ott semmi! Bebizonyítom! Nézzétek! (*Óriásit sikít.*)
Fujj! Ezek tényleg skorpiók, élő skorpiók!
BÖDÖN: Vigyázz, megcsíp!
FŐSKORPIÓ: Már késő, hahaha!
IRMUS: (*Sikít.*)
REX: Elájult!
BÖDÖN: (*Irmushoz szaladnak.*) Irmus! Irmus! Felelj!
SEGÉDSKORPIÓ: Hagyjátok. Csak elájult. Altatót kapott.
BÖDÖN: Miért bántottátok?
FŐSKORPIÓ: Hogy ne zavarjon.
REX: Hogy volt pofátok ezt a szegény asszonyt élő lehallgatónak használni?
FŐSKORPIÓ: Mindent és mindenkit felhasználunk a cél érdekében. Elégedett?
REX: Mit akartok?
SEGÉDSKORPIÓ: Semmi különöset. Visszahoztunk egy jómadarat, aki megpróbált uszítani, s a Nagy Skorpió ellen agitálni. Az ilyenek rontják meg az ifjúságot!
REX: Talán csak nem Endrére gondoltok?
FŐSKORPIÓ: De igen.
REX: Ez mind rágalom, hazugság. Endre csak...
SEGÉDSKORPIÓ: Kuss legyen, amikor a Főskorpió beszél!
BÖDÖN: Az igazságot el kell hallgatni, ugye?
SEGÉDSKORPIÓ: Te is lázadozol? Nektek nem lehet igazságotok. Az csak nekünk van. Az egyetlen igazság a Nagy Skorpió igazsága. Vagy elfogadod, vagy nem éled túl!

BERNÁT ÚR: *(Hosszú szünet.)* Végül is mi van Endrével? Remélem, nem bántottátok. Még gyerek.

SEGÉDSKORPIÓ: Veszélyes gyerek. De megkapjátok az Endréteket. Hozzátok be.

(Kinyílik az ajtó, valakit bedobnak)

SEGÉDSKORPIÓ: Itt van!

BÖDÖN: *(Mindannyian Endréhez.)* Te majomparádé, jól vagy? Rendben vagy, Endre?

REX: Nem bántottak? *(Kórusban kérdezzetik.)* Jól nézel ki!

BÖDÖN: Endre, miért nem felelsz?

FŐSKORPIÓ: Mit bántjátok? Úgysem tud felelni.

BÖDÖN: Tessék?

FŐSKORPIÓ: Megnémult. Szembekerült a valósággal, és megnémult. Némán ül majd köztetek, nincs több mondanivalója.

LYUK

Színpadi ellentmondás két képben

Szereplők:

ANNA, 20 év körüli lány farmernadrágban, pulóverben

SENKI, fiatal férfi ballonkabátban, farmernadrágban, fekete ingben

NŐ, az előbbi nőszereplő játssza

FÉRFI, az előbbi férfis szereplő játssza

ŐR, megjelenik ugyan a színpadon, de nincs szövege, félmeztelen,
lenyalt hajjal

VALAKI, nem jelenik meg a színpadon, csak a hangját halljuk

*A szín egy pince. Szék, néhány rozoga láda, ósdi cuccok szét-
dobálva. Tíz gyertya ég, ez a világítás. Az őr belép, és elaltatja
őket. Zene. Szinte észrevétlenül úszik be.*

(Szünet.)

VALAKI: Valójában nincs velem semmi. Kicsit átfáztam, ennyi az egész. *(Szünet.)* Na meg az őr, de ő nem sok vizet zavar. *(Szünet.)* Így van ez. Az a fő, hogy minden rendben van, mindenütt rend van. Csend és rend! Imádom az ilyesmit... nyugalom! *(Szünet.)* Na ja, azt beszélnek, kicsit sötét vagyok. Lehet, hogy igazuk van... de nem, nem, ez az ő álláspontjuk. Szerintem olyan „kis aranyos” lehetek. *(Ajtózörgés a háttérből.)* Na, mi van... ne kalapálj! Hiába beszélek?! *(A sötét helyiségbe belép az őr, a kezében égő gyertya. Leteszi, majd újra kimegy, s ezúttal az eszméletlen Senkit cipeli be.)* Megjött az utálat. De nehogy azt hidd, hogy nem szeretem. Szeretem, csak nem bírom a pofáját. Várj, kipöckölök valamit! *(Az őr kimegy. Újból sötét. Szünet. Mozgolódás támad. Senki nagy nehezen felkel, majd gyufát gyújt. A láng alulról világítja meg az arcát. A zene lassan újra beúszik. Senki egymás után szedi elő a gyufaszálakat, és gyújtogatja a gyertyákat. Ijedt arcvo-násokkal, -kifejezéssel nézelődik, vizsgálgatja a helyszínt.)* Ki melegít? Ezen a nyomorult helyen mindig valaki valamit keres. Miért nem hagynak pihenni? Sötét van, és kész. Itt mindig sötét volt. A francnak kell a világosság. Ja persze, akkor mindjárt láatsz, s jár a pofád. *(Senki tovább kutat, újabb gyertyát talál, meggyújtja, az egész műveletet térdelve csinálja. Lassan felemelkedik kezé-
ben a gyertyával. Arcáról pánik, rémület olvasható le. Eldobja a gyertyát. Kiszalad a színről, és kint dörömböl.)* Zörögsz, angyalom? Zörögsz! Csak zörögjél, az nagyon egészséges. *(Senki visszavánszorog. Térdre borul. Meggyújt egy gyertyát, majd még egyet. Úgy helyezkedik el, hogy a közönség ne lássa az arcát. Aztán lassan felemeli a fejét, s a két gyertyával játszik. Arcjáték következik. A pánikból át kell, hogy változzon előbb közönybe, majd boldog örületbe. A földön kúszva szedi a gyertyákat. Egyet-egyét meggyújt, majd nagyképűen, balettmozdulatokkal szétszórja a teremben.)* Hogy mi minden történik?! Az, tudod, aki rajtam

áll, hogy ő miket mesélt! Szóval ő van felettem, és sokat tud olyan dolgokról, amelyek nem jutnak el minden ember füléig. *(Eközben Senki leveti ballonját, eligazítja, újságot húz ki a belső zsebéből, törökülésbe telepedik le, s mintha mi sem történt volna, olvasni kezd. Ajtózörgés hallatszik, a férfi az órájára néz, és átmegegy a másik terembe. Az Őr az eszméletlen Annát hozza be, leteszi.)* Már megint te... nem bírom a pofáját... mondtam már, ugye? Nem baj. Hol álltam meg? Ja, hogy ő sok mindent tud... ááá, hosszú, majd később. *(Anna lassan feltápáskodik, arcán csodálkozás, ijedtség. Körülnéz majd ösztönszerűen a másik terembe nyíló ajtóhoz lép. Bekukkant, aztán beamegy, s eltűnik a közönség szeme elől. Másodpercnyi szünet, majd Anna kirepül az ajtón keresztül, és a földre zuhan. Megjelenik Senki. Arcán az örült mosoly. Kezét nyújtja Anna felé, de az nem fogadja el, a földön hátrál. A férfi, Senki követi, végül a lány, Anna magától felkel. Senki arcán egy pillanatra megjelenik az örület, de aztán elmosolyodik, s illedelmes mozdulatokkal felszólítja Annát, hogy vonuljon ki a színről. Anna elindul. Abban a pillanatban Senki durván megragadja, és kivonszolja a színről. Újból zörgés, csörömpölés.)* Már megint zörög, már megint zörög, mikor fogja már abbahagyni? Kérem szépen, hagyják abba... tessék abbahagyni... abbahagyni *(ordít)*... abbahagyniiii... *(Megszűnik a zörgés.)* Na, ez már egészen más. *(Anna a közönség elé kerül, ugyanis Senki belöki az ajtón, majd ő is bejön, leül egy rakás akármire, és rágyújt. A zene megszűnik.)*

ANNA: Magát is ők hozták ide? *(Háttal áll Senkinek.)*

SENKI: *(Szünet.)* Igen.

ANNA: Borzasztó! Megkínálna? *(Senki felé fordul.)*

SENKI: *(Odanyújtja a cigisdobozt.)* Parancsoljon!

ANNA: Tulajdonképpen megrögzött nemdohányos vagyok, de most ez jólesik. *(Szünet, mosoly.)* Nálam ez már elv volt.

SENKI: Itt lent nem léteznek elvek, csak patkányok, nagyok, kövérek.

ANNA: Utálatos rágcshálók... a fene egye meg, csak van valahol kijárat?! Valahol csak van... *(Egy helyben toporog, nem tud mit kezdeni magával.)* Maga ezt a baromságot végigcsinálta?

SENKI: Talán. *(Közöny. A cipőjét vizsgálgatja.)*

ANNA: Tudja, hogy kijárat nem létezik? *(Szünet.)* Kivéve az ajtót, de az egyirányú, csak befelé fordul.

SENKI: Nem tudom. Arra tanítottak, hogy mindig s mindenhonnan van kibúvó. *(Az egyik cipőjét lehúzza, és közben mondja a szöveget.)*

ANNA: Hülyeség. Ezt rőfögik gyerekkorodban. *(A gyertyákat kezdi eloltogatni.)* Később az intézmények, újságok, tévé, mind. Öntik beléd az emberséget, azt a rohadt optimizmust.

SENKI: *(Szünet.)* Üljön le!

ANNA: Miért, nem szabad állnom?

SENKI: Felőlem. Ön itt azt csinál, amit akar. Ön itt tökéletesen szabad. *(A másik cipőjét húzza le.)*

ANNA: *(Gyerekesen.)* Akkor inkább állok!

SENKI: *(Közönnyel.)* Álljon!

ANNA: Nem, mégis leülök.

SENKI: *(Vállat von, s lehúzza a harisnyáját.)*

ANNA: Hova üljek?

SENKI: Ahova akar. *(Megszagolja a harisnyát. Bűdös.)*

ANNA: Tehát mindegy, hogy hova ülök?

SENKI: Tökéletesen. *(A cipőbe teszi a harisnyát.)*

ANNA: És mindegy, hogy mit csinálok?

SENKI: Így van. *(A másik harisnyától is megszabadul.)*

ANNA: Ön például mit csinál, ha szabad érdeklődnöm.

SENKI: Semmit. *(A másik harisnyáját is megszagolja, az is bűdös.)*

ANNA: Semmit? *(Meglepődve, majd ironikusan.)* Teljesen semmit?

SENKI: Igen. *(Mezítláb van, és lábbelit keres.)*

ANNA: Ön, nem csinál semmit, pedig itt mindent szabad. Tudja, hogy milyen lehetőségről mond le?

SENKI: Tudom, de minek krenkoljam magam? *(Talál egy lábbelit. Leül előbbi helyére. Teljes a sötétség. Anna minden gyertyát eloltott. Egy sarokba kupurodik, és egy gyertyával játszadozik. Senki némán ül és cigarettázik.)*

ANNA: Furcsa, lépten-nyomon ebben a szaros életben mást nem is hallok, csak azt, hogy szabadság van, meg szabadság így, meg szabadság úgy, a lélek szabadsága. Fáraszt az ilyesmi. *(Beszéd közben a cókómók közé ül.)* Elég régen, lehettem olyan nyolc éves, a tanító néni az ókori Rómáról mesélt. Művészetükről, a vízvezetékekről, szentélyeikről, a légiókról s a rabszolgákról. Sokáig szövegelt a sorsukról, hogyan kereskedtek velük, piacon árulták őket, egyenlők voltak egy kapával, baltával, s beszélt a rabszolgafelkelésekről. Végül ünnepélyes hangon kijelentette: ilyesmi többet nincs, szabadság van, oda megyünk, ahová akarunk, azt csinálunk, amit akarunk. Boldog voltam, hisz gyermekkoponyámmal felfogtam: szabadság van, kimehetek az udvarra játszani. Izgatottan kérdeztem a tanító nénit: „Tanító néni, kimehetek az udvarra játszani?” „Nem, mondta. *(Szünet.)*

Nem.” Micsoda csalódás! Nem. Összedőlt bennem az a kristálytiszta logika, egy kisgyerek logikája. Szinte sírva kérdeztem: „Miért, hiszen az előbb azt mondta, hogy mindenki oda megy, ahová akar.” „Nem mehetsz, és kész. Túl fiatal vagy, ezt még nem értheted.” Sokáig nem is értettem, csak éreztem a szavak piszkos játékát, a szavak buzdító hangzását, de sunyi értelmét, s éreztem szabadságom terhét. *(Szünet.)* Szabályok, törvények, tilalmak, rendeletek, előírások, ennyi szaros szó, ennyi rohadt rokon értelmű szó! *(Szünet.)* Egy jelentésük van: kalitka. *(Senki két-három gyertyát gyújt.)* Koszos, szűk madárkalitka, vagy inkább lyuk!? Feneketlen lyuk! No, de ilyesmin ne gondolkozzunk, ez a világ rendje. *(Az utóbbit iróniával, gúnnyal.)* Igaz, minek is, csak belehabarodsz. *(Szünet.)* Szokatlan, hogy itt mindent szabad! *(Eloltja a cigarettát.)*

SENKI: Ja, mindent, ezen a négy falon belül. *(Előkerít egy lavórt.)*

ANNA: Ha haa, ugyanott vagyunk. Négy fal, négy szabály, négy szilárd törvény. *(Senki a másik cipőt is megtalálja.)*

SENKI: Tudatosítani kell, hogy minden, ami létezik, minden, ami létezett, a jelen, a múlt, a jövő, ebben a szobában van, itt lélegzik, s vár, hogy felfedezd. *(Eközben elrendezi a színt. Széket kerít, s a másik terembe teszi úgy, hogy a közönség is lássa, majd a szék elé a lavórt. Újságot vesz elő.)* Ezenkívül nem létezik semmi, kinn nagy üresség van. Így megkímélheted magad a folytonos önkínzástól. Irtó blódség várni valakire, aki megszünteti a szabályokat, s kihirdeti a szabadságot. Minden ilyen felszabadító eltörli ugyan a jelen tilalmait, de hoz magával újat, még agyafürtábbul összerakva őket. S ezek újra félrevezetnek. *(Leül a székre, lábát beleteszi a lavórba.)*

ANNA: Fázom. *(Öniróniával)* Nincs valami jaj de meleg ebben a szabadságban.

SENKI: *(Újságot vesz elő, olvas, vagy csak színleli.)*

ANNA: Mikori?

SENKI: Tessék?

ANNA: Mondom, mikori?

SENKI: Mai.

ANNA: Mai? Honnan szerezte?

SENKI: Nálam volt, mikor idehoztak.

ANNA: De az napokkal, hetekkel ezelőtt lehetett.

SENKI: Lehet. Nekem azóta ma van.

ANNA: Jó. Ír valami érdekeset?

SENKI: Miért? Írt valaha is valami érdekeset?

ANNA: Csak kérdeztem. Fázom. Mondtam már?

SENKI: Igen, mondta már.

ANNA: Minek olvassa?

SENKI: Nem olvasom. Tartom a kezemben.

ANNA: Ja, csak tartja. S miért?

SENKI: Miért ne?

ANNA: Fázom. (*Most már határozottabban.*) Mozgok egy kicsit.

SENKI: Mozogjon.

ANNA: Mondja, ha most nekem kedvem szottyanna magát leütni vagy kinyiffantani, mit szólna hozzá?

SENKI: Megpróbálhatja, de kétlem, hogy sikerülne.

ANNA: Talán megakadályoz?

SENKI: Valószínű.

ANNA: Haha! (*Gúnyosan nevet.*) Mondom én, itt nincs szabadság, hisz ön a kedvem útjába áll.

SENKI: (*Szünet. Senki leteszi az újságot.*) Tulajdonképpen arról van szó, hogy a szabadság fogalma elveszíti jelentőségét egy emberi társadalomban. Csak formaként létezhet, eszközként, sőt irányítóeszközként.

ANNA: Jól van, de mi most nem vagyunk társadalomban.

SENKI: De ott vagyunk. Két ember az már egy társadalmat alkot.

ANNA: Igen? Ne mondja! És milyen társadalomban vagyunk, ha szabad kérdeznem?! Esetleg rabszolgartató? (*Senki elé veti magát.*) Oh, uram, Caius Cassius, engedd, hogy hű szolgád lábad elé vesse magát... (*Senki unottan nézi.*) Nem rabszolgartató, ugye? Talán két gyáros vagyunk? (*Talál egy fél cilindert.*) Hmm, kedves Georg, mit szólsz az új részvénygyárakhoz a tőzsdén, nem jó, ugye? Megmondtam, hogy az ültetvényeket fel kell számolnunk, most csak szépen ráfizetünk, takaros kis slamasztika, nem? (*Szünet, eldobja a cilindert.*) Rohadt kapitalisták sem vagyunk... talán lyoni szövömunkások... (*Felmászik egy rakás kacatra, s közben az Internacionálét dúdolja.*) Munkások, dolgozók, franciák, testvéreim, eljött az idő, hogy leszámoljunk a gazemberekkel; nyomorunk, betegségeink, az éhínség okozóival, a bőségben fetrengőkkel... (*Hirtelen abbahagyja, pajkosan leugrik az improvizált emelvényről.*) Ez sem jó. Ön a király, én a királynő... (*Két régi lábast kerít hirtelenjében, egyiket Senki fejére, a másikat a sajátjára teszi.*) Oh, uram, Anglia bölcs királya és hadvezére, légy jólelkű, s kegyelmezzen meg Sir Richardnak, hű lovagodnak. (*Minden átmenet nélkül.*) Talán ez lenne a kommunizmus? Mi ketten, az

első kommunista társadalom. Mi és a patkányok. Na, milyen társadalom vagyunk?

SENKI: Osztálytársadalom. *(Kiveszi lábát a lavórból.)*

ANNA: Igen? S ki az uralkodó osztály, ön vagy én, vagy esetleg mind a ketten? Ez esetben csak a patkányok felett gyakorolhatjuk a hatalmat.

SENKI: Egyikünk sem. *(Szünet.)* Kint, tudja, ki uralkodik? *(Belebújik az új cipőbe.)*

ANNA: Az állam vagy a kapitalisták, a nép, párt, király, mit tudom én!

SENKI: S mondja, látta valaha is azokat az egyéneket, akik valójában hatalmon vannak? *(Cigit vesz elő.)* Persze, itt nem azokra a manusokra gondolok, akik megjelennek a tévé képernyőjén, s kijelentik, hogy minden oké, sem azokra a szarjankókra, száználmas kis marionettfigurákra, akik kiállnak az emelvényre szónokolni, ezek csak bábok. *(Rágyújt.)* Láttál legalább egyet azok közül, akik a szabályokat osztják?

ANNA: *(Szünet.)* Nem. *(Határozottabban.)* Nem!

SENKI: Na, látja, így mi sem tudjuk, valójában ki uralkodik ebben a mi kis társadalmunkban. Csak érezzük, sőt látjuk a négy falat, a négy szilárd törvényt, érezzük az ör örökös jelenlétét az ajtó másik oldalán. Egyszerűen képtelenek vagyunk felismerni a felettünk állókat, mert lehet, hogy köztünk van itt és most, a jelenben, s mi nevetünk, keresztülnézünk rajta, észre sem vesszük, mert azt mondjuk a mi tudatunkban, hogy ez egy asztal, ez egy bogár, vagy mit tudom én, hogy micsoda. Azt a valamit, ami uralkodik, nagyobb, absztraktnak képzeljük, pedig lehet, hogy az csupán egy téglá.

ANNA: És a patkányok?

SENKI: Mi van velük? *(Az ajtóban ül.)*

ANNA: Ők hova tartoznak? *(Kezdi átrendezni a színt.)*

SENKI: *(Szünet. Elmosolyodik.)* Szóval mi ketten átmenetet alkotunk a hatalom és az alattvalók között. Hülyén fog hangzani, de mi itt értelmiségiek vagyunk, azaz kurva értelmiségiek. Rájövünk, de tehetetlenek vagyunk.

ANNA: És a patkányok? *(Előkerít egy asztalt, két széket.)*

SENKI: Na ja, a patkányok. Nekik így jó, táplálkoznak és szaporodnak.

ANNA: Az örök rágcsálók, az elégedett tömeg, a patkányok... mennyi gönc van itt, észrevette?

SENKI: Igen, s mi közük tartozunk.

ANNA: *(Kotorászik aládában a cuccok között.)* Divatjamúlt, elnyűtt ruhák, rongyok, ósdi edények... *(Szünet.)* Dohos, nyirkos pince, eléggé magára hagyott terem. Mondja, maga nagyokos, milyen ördögi eset ez, régiség, régiség, eldobott régiség, igaza van, ez vagyunk mi is. Ez itt sülylesztő!

SENKI: Marhaság. Sülylesztő, emelkedő, attól függ, ki honnan nézi, s minek akarja látni.

ANNA: *(Szünet. Kotorászik tovább, viselkedése vidám, kissé gyerekes.)* Lehet, lehet, magának mindig igaza van. *(Szünet.)* Hogy került ide?

SENKI: Nem tudom.

ANNA: Ez nem igaz.

SENKI: *(Gúnyosan.)* Magácska talán tudja?!

ANNA: Nem tudom, csak sejttem.

SENKI: Hát akkor miért akarja, hogy pont én tudjam?

ANNA: *(Egy rongyos háziköntöst talál, s magára ölti beszélgetés közben.)* Mit tudom én. Annyit tudok csak, hogy mi szakítottunk valamivel.

SENKI: *(Rágyújt.)* Ugyan mivel?

ANNA: Nem tudom. *(A következő „nem tudomot” dalolva mondja, gyerekesen.)* Nem tudom, nem tudom. *(Megáll. Szünet.)* Játsszunk!

SENKI: Hogy mit csináljunk?

ANNA: Játsszunk!

SENKI: De mit?

ANNA: Nem tudom, majd útközben kitaláljuk, magától jön az, ösztönösen. Na, benne van?

SENKI: Játsszani, most, itt?!

ANNA: Igen, miért ne? Vannak kosztümök, kellékek, itt van ez a pince, ez lehetne a színpadunk, vagyunk ketten, majd csak kiagyalunk valamit. *(Kiveszi Senki szájából a cigarettát, s ruhát ad neki.)* Na, vegye fel.

SENKI: De az ég áldja meg, kinek játsszunk?

ANNA: *(Szünet. Egy pillanatig gondolkodik.)* A patkányoknak!

SENKI: *(Átadja magát a lány akaratának.)*

(Zene. A színészek a színpadon átöltöznek a közönség előtt. Átrendezi a színpadot. Családias, polgári hangulatot teremtenek. Az asszony képes magazint lapozgat, a férfi sakkfeladványt tanulmányoz. A zene lehalkul, majd egészen elnémul, helyét felváltja egy tranzisztorból áradó műsor.)

Nő: Ma kiváló paprikást főztem. Igazi magyar kaja. Nem az a sok misz-masz. Fülíg ettem magam! Kicsit sótlan volt, de tettem bele ecetet meg cementet. De az aprófa, amit a végén tettem bele, az adta az igazi ízt, kissé csípős lett. Ugye, gerlicém?

FÉRFI: Ühüm.

Nő: Holnap majd beúszok a városba, akarok venni azt a „moki-kroki délfoki csodapapit”, azt mondják van benne A-, B-, S-, K- és le-vitamin, meg mindenféle enzim meg arzén, ez, ez az utolsó állítólag jó a gyomornak.

FÉRFI: Ühüm.

Nő: Haj, jaj, egy járda elütött egy autóbusz-lecsómaradékot, s a betonlevezető illegálisan felvágott egy negyed almát. Na, még hogy kihúztak egy lókefét a lottón... Ez is, megnyúztak egy kétütemű furulyastimmelőt. Hallottad te is, Picikém?

FÉRFI: Ühüm.

Nő: Honoluluban havazik a táblafüggöny. Gyönyörű terítő lehet, szeretnék egyszer odatrombitálni. Te is, Muculim?

FÉRFI: Ühüm.

Nő: Örökzöld hurokbambusz. Érdekes lehet. Kád alá biztos jó... Eszembe jutott valami. Ki kellene cserélni a keretet az üveg-szemeden, mert már így sem, úgy sem fűrhatasz bele olajkutat. Kicséréled, ugye, Pipili?

FÉRFI: Ühüm.

Nő: Formabontó csótányok. Szép vers lehet... Tanulságos. (*Magában olvassa.*) Hallgassál csak egy részletet:

Én a kis fogász –
ülő zöld pórázon –
szaporázz!

Milyen gyönyörű... olyan kulturális. Neked is tetszik, Bubulikám, ugye?

FÉRFI: Ühüm.

Nő: Elegancia, megint valami bugyit hirdetnek. Hupikék márványbugyi strandolásra egy teherkocsival. Elég olcsó. Nyolc birka. Ne vegyek én is egyet? Nem, nekem jobban áll az automata lift. Ugye, Cicuskám?!

FÉRFI: Ühüm. (*Az üveg után nyúl.*)

Nő: „Tulipános pempőkém”, ne iszikálj! (*Elveszi Senkitől az üveget.*) Tudod, hogy árt a tyúkszemednek.

FÉRFI: Gondolod?

Nő: Hát persze, nem akarom, hogy az én kis macikám átszendesüljön a másvilágra.

FÉRFI: Meg lehet tőle halni? Eddig hányan haltak meg tőle?

Nő: Mind, de te ne félj, eddig még senki sem halt meg tőle!

FÉRFI: *(Ijedten.)* Akkor mindjárt megmértem a vérnyomásomat.

Nő: Jó. Ott a barométer. *(Kimegy a színről.)*

FÉRFI: Hová dugjam, a seggembe?

Nő: Nem, a szekrény mögé, csak úgy tudom meg, hány óra van. Bedugtad?

FÉRFI: Tessék?

Nő: Mondom, bedugtad?!

FÉRFI: Igen.

Nő: Hová?

FÉRFI: A kéménybe.

Nő: Jól tetted. Tulajdonképpen William Tell volt a hibás, mikor horgolótűt vásárolt a nenámtól.

FÉRFI: Igen, én is mondtam a bátyádnak, aki nyolcéves, s a feleségének, aki még meg sem született *(Már bejött.)*, hogy a pálinka nem bor.

Nő: Milyen szépen mondtad: „A vodka nem sör.” Mindig is intelligensebb voltál a szomszéd kutyánál, csak nem tudom, hogy nem lett belőled tudós?

FÉRFI: Ááááá, az hosszú mese. *(Rágyújt, úgy viselkedik, mint a nagypapa, amikor mesél.)*

Nő: Meséld el, úgy szeretem, mikor mesélsz, úgy nem szeretem.

FÉRFI: Jól van, „tulipányos” vadkanocskám! Tudod, mindig volt sliffem a tudományokhoz, irodalomhoz, régen, mikor kisfiú voltam, lehettem olyan 74 éves, vagy egy-két hónappal fiatalabb, faragtam egy kádat öreganyámból, és művem kiállítottam a lefolyócsőbe. Ez nagyon megemelte a tekintélyemet, különösen nagyapám szemében. Második nagy alkotásomat egy évre rá készítettem. Hatalmas lyukat ástam, és három hegedűt aprítottam bele.

Nő: Ne mondd, nyolc vellát daráltál bele?

FÉRFI: Komolyan! Tudod, csak hazudni szoktam.

Nő: Jaj, de jó, jaj, de nem jó. Folytasd, kérlek, ne!

Férfi. Mégis a legnagyobb, a legfantasztikusabb kísérletet három éves koromban csináltam.

Nő: Talán csak nem?!

FÉRFI: Igen, nem, igen. Kísérleteztem a patkányokkal. *(Feláll.)*

Nő: Patkányokkal?

FÉRFI: Igen, bedobtam kettőt a fazékba, s néztem mit csinálnak.

(Gesztikulál, mutogat.)

NŐ: És mit csináltak?

FÉRFI: Shakespeare drámákat játszottak. A nagyobb volt a Hamlet, és azt cincogta: „Lenni, vagy nem lenni, ez itt a sértés.”

(Színészkedik.)

NŐ: S mit válaszolt a másik ökör?

FÉRFI: Azt, hogy: „Te is fiam, Brutus?”

NŐ: Fantasztikus, elképesztő.

FÉRFI: S játszottak! S játszottak, a többiek meg nézték. *(Gyufát gyújt.)*

NŐ: Kik nézték? *(Ő is gyufát gyújt.)*

FÉRFI: Hát a többiek. *(Arcukon ijedség, játszanak a gyufaszálakkal.)*

NŐ: Milyen többiek?

FÉRFI: Hát a többi patkány!

NŐ: Milyen patkányok?

FÉRFI: Olyan ronda, szürke patkányok. *(Gyufát gyújt.)*

NŐ: De honnan ezek a patkányok? *(Elalszik a gyufája.)*

FÉRFI: Ezek a patkányok? *(Neki is elalszik a gyufája.)*

Valaki: *(Sötét van.)* Ezek a valamik az idegeimre másznak... izegnek, mozognak... mint... fing a gatyában. Nem tudom, egyesek mit gondolnak magukról? Olyanok, mint az ór. Keresnek, keresnek, szünni nem akaró buzgalommal... vagy megjátsszák magukat? Franc, aki megmondja, nem vagyok lélekbúvár... de hogy felnyomták a pumpámat, az fiksz! Marháskodnak, hogy levezessék a mit tudom én micsodájukat. *(Lassan s nagyon halkán a háttérből zene.)* S ezzel más becsületes valakit zaklatnak. Én béketűrő vagyok... nagyon is. Viselkedni kell, kérem szépen, viselkedni... Na!... Ja, ott hagytam abba *(A zene erősödik.)*, hogy mi minden történik. Az, tudod, aki rajtam áll, hogy ő miket mesélt?! Felettem van, nagyon sokat tud, méghozzá olyasmit, ami nem juthat el mindenki füléig. *(Halkul a beszéd, a zene erősödik, s bejön messziről a patkányhangeffektus.)* Te, ezek olyasmik, hogy na! Például azt mesélte... *(A hang megszűnik, és felváltja a patkányhangeffektus. Hirtelen megszakad, s bekapcsolódik egy reflektor, mely megvilágítja a szereplőket, akik meghajolnak.)*

(Függöny.)

FECSEKÉK ÉS KOCKAVÁR

Monodráma két részben

Szereplő:

T. L. ÉVA, fiatal lány

ELŐSZÓ:

„Minden asszonyban van valami zavaros... és minden férfiban van valami neveltséges...”

(Lacan)

S talán épp az a neveltséges, hogy a férfi minduntalan megkísérelti felfedni azt a zavarost. Nem T. L. Éva felfedhetetlenségét óhajtom kimutatni, hanem a nő kapcsolatát, viszonyulását az őt körülvevővel, a normákkal, erkölcsökkel, a társadalommal. S lehet, hogy nem is a nő maga mint jelenség érdekel, hanem az ember. A nő csak eszköz. Az egész előadás játékok, gyermekjátékok között folyik. A nő nekik beszél, velük társalog, vitatkozik, őket rombolja, velük akarja kikerülni a kikerülhetetlent. A kockaváratat. Nem sikerül neki. A kockaváratnak láthatatlan segítőtársuk van. A játékok, normák, erkölcsök, mind egy helyen vannak. A kockavárban. S hiába akarsz gondolataidból a valóba jutni, mikor az egygyólvad. Csak az élet sokkal kegyetlenebb. A végén a nő is rájön erre. Végezetül csak a fecskék maradnak meg, és természetesen a kockavár, a kockaváratok...

(A színt, a háttérrel a kosztümöket a rendező fantáziájára bízom. Egyedüli követelmény, hogy a néző temérdek játékot lásson. Gumibabák, autók, kockák, macik hemzsegjenek. Ajánlom a háttértervezőnek a sikokkal való manipulálást. Kísérelje meg elérni, hogy a néző az előadás egy-egy mozzanatát más-más szemszögből szemlélhesse. A fény beúszik, s megvilágítja Évát a játékok közt letelepedve. Építőkockákkal játszik, egymásra rakja őket, várat óhajt babirkálni, de minduntalan szétesik.)

ELSŐ RÉSZ

ÉVA: Így... így ni... tartja... *(Szétesik a vár.)* Áááá, majd újból. Felépítjük, felépítjük... *(Dúdolgat.)* Így... így ni... ez az! *(Újból szétesik.)* Mindig felépítem, s mindig szétesik. *(Nézi az omladékot, ami még az előbb vár volt.)* Nem érdekelsz, tudod, nem érdekel! *(Kiölti a nyelvét a kockákra, elfordul, s más játékot választ magának.)* Majd veled játszom, te jó vagy hozzám. *(Egy csinos hajasbabát választ, arrébb „csoszog”, s öltöztetni kezdi.)* Te jó kislány vagy, ugye? Nem félsz a nénitől. Most szépen felöltöztetek, jó? *(Öltözteti a babát, majd közelebb és közelebb kerül a kockákhoz. A babára néz, a kockák felé sandít, a kis „hajast” hóna alá veszi, s a kockákkal kezd foglalkozni. Újra várat épít, s az újra szétesik.)* Szétesett. *(Belenyugszik. Hátára fekszik, s újra a babával foglalkozik.)* Temérdek ormótlan, hatalmas várrengeteg. Önmagukat körülfalazó árnyékban sündörgünk, s csendben kapirgáljuk kijelölt parcellánkat. Megtervezem, felépítem, majd... majd szétesik. *(Az utolsó szót vidáman.)* De miért csak az enyém? Miért csak az én váram omlik szét? Az övéké miért nem? *(Szünet. Elmosolyodik, ami „gonosz-kás mosollyá” változik.)* Az övék is! Csak én innen ezt villámgyors átalakulásnak látom. Minden századmásodpercben a vár másképpen fest. Hát ez körülbelül úgy nézhet ki fentről, madártávlatból, mint egy csepp víz mikroszkóp alatt. Nyüzsögnek a baktériumok, mikroorganizmusok, a temérdek piciny akármik. S ami a legérdekesebb, az egész kép... az egész kép minduntalan változik, színt vált, alakzatot, tartalmat. Az ezernyi pöttöm tényező varázsolja a képet állandó változóvá. *(Szünet.)* Megtervezik, felépítik, széthullik. *(Állandóan gyorsít.)* Megtervezik, felépítik, széthullik. Megtervezik, felépítik, széthullik. Megtervezik, felépítik, széthullik. *(Szünet.)* Milyen muris törvényszerűség! *(Szünet.)* Micsoda élvezet! Célt kitűzni. Átvergődni a tervek tengernyi zuhatagában, a vázlatrajzok egyszerű üdeségében. Tervezni, s élni a tervvel. Meghatározni a vár helyét. Hajszálpontosan megszabott földdarabkádön először geológusként megtalálok a legalkalmasabb helyet. Mintát veszel. Hümm, hümm. Ez igen! Ide építünk. Majd földmérő vagy, geodéziával foglalkozol. Mérsz, leolvasol, derékszöggel foglalkozol, s már-már szögekben, fokokban gondolkozol. Ezután a tervekhez fordulsz. A már megtervezett részleteket egymás mellé illeszted, s összeforrasztod. Ecsetteddel elővarázsolod a vár alakját, kecseset, de szilárdat, az őrzöngő bástyáit, melynek

tetejéről feneketlen szakadéknak tűnik a vízárók, gyöngéden fested karcosú, nőies tornyait s zászlót, a bevehetetlenség tüzes szimbólumát, kaszárnyáit, domborulatait. Ezt mind te tervezted. Képzeldőerőd lázálom szüleménye. Nekilátsz a munkának. Szorgalmas izmaid megfeszülnek, alapot ásol, hisz az ő hátán nyugszik majd a kőrengeteg. Földet hánysz, sárban túrsz, téglát szárítasz a lángot lehelő napon, s izzadságod jólesik. A bérces falak összeállnak. Lendület, csakis lendület. Egy réteg habarcs, egy réteg téglá, egy réteg az életedből, egy réteg az erődből. Épül a vár, mint a mesékben. Nő, kibújik a földből, először csak félenken kandikál, majd feljebb merészkedik, mígnem teljes nagyságában mosolyog. Sarjad a nedves semmiből. Lassan kirajzolódnak a domborulatok, csábos körvonalak, megszületnek a bástyák, tornyok, magaslatok, kaszárnyák. S lám, előttünk a vár minden fényével s pompájával. *(Szünet.)* S ekkor?... S ekkor széthull... széthull az egész... és kezdheted újból. *(Szünet. Mosolyog.)* Tervezni. *(Szünet.)* Építeni. *(Szünet.)* Széthull. *(Suttogva, örömmel mondja.)* De miért siránkozol, miért jajveszékelsz, miért akarsz a sötét mélybe ugrani? Mert széthullt? Széthullt a vár? Rombadőltek a napok, a hetek? Hát nem értitek? *(Szünet.)* Komolyan vették a falakat, a bástyákat, a zászlót, komolyan vették a sáncot, ágyúkat, kaszárnyát. Komolyan vették álmukat. *(Szünet. Mosolyog. Szinte nevetve mondja.)* Ez játék... játék az egész, banális gyerekjáték, az élet banális gyerejátéka. Rakosgatunk mi várakat. *(Szünet.)* Kockából! Egyszerű játékkockából. Ez törvényszerűség. Álmodsz s tervezel. Játatsz, építesz, majd a játék befejeződik. Széthull, porrá válik. Ááá, nem értik ezek a játékszabályokat. Tervezni, építeni, széthullik. Mint maga a rend. Mint mi. *(Szünet. Játékok közt turkál.)* A kockákat szeretem. Mindenfélét összebabirkálhatok belőle. Undorító azok a babák, síkos műanyagalakzatok, elektromos vonatok, beszélő macik. Hidegek. Hidegek, s nedvesek mint a középkori várak.

(Képváltás. Zene. Lehetőség nyílik díszletet, színt, kosztümöt, esetleg háttérrel váltani.)

ÉVA: Elröpültek a fecskék. Itt tanyáztak, az eresz alatt... már évek óta... itt laknak már évek óta... már családtagok... befogadtuk őket családtagnak. Anyám nevezte őket el „csivitéknek”, a tollas népséget. A fiókák aranyosak. Kicsik, s nem tudnak repülni. Gyámoltalanok. Évek óta ilyen gyámoltalanok. Elröpültek. Min-

den évben elrepülnek. Minden áldott, szaros évben elröpülnek, visszatarthatatlanul, ösztönük sugallta útjukon. Minden gyalázatos évben érzéstelenül itthagynak bennünket, pedig befogadtuk őket... már családtagok. El se köszönnek... vagy lehet, hogy elköszönnek, csak mi nem értjük. Csivit-csivit. Ez azt jelenti, hogy: „Szervusztok, egy év múlva viszontlátjuk egymást.” Ők minden évben elköszönnek tőlünk, s csodálkoznak: miért nem viszonzzuk üdvözlésüket? Nem... nem értjük a játékszabályokat. Túl komolyan, normálisan és céltudatosan rekesztjük el elménktől a külvilág különös varázsát. A fecskék elköszönnek. Hülyeség, gyerekes hülyeség. Semmilyen fecske nem vonhatja el figyelmünket a munkáról. Előttünk a nagy és szent feladat, felépíteni a várat, az erős erődítményt, ő meg a fecskékkel jön elő. *(Szünet.)* Pedig elköszönnek, igenis elköszönnek, és szomorúak, hogy nem viszonzzuk, hogy nem integetünk, hogy nem akarjuk érteni boldog csivitelésüket. Nem akarjuk, mert mi falazunk, rohanunk, s már lihegünk, de akkor is a bástyák szüntelen építését hajszoljuk, míg az izzadságcseppek tolongva kapkodják a zümmögő porszemeket, s nem, nem vesszük észre barátságos szavaikat. Igen, szavaikat, mert beszélnek, hozzánk szólnak. Csak ti nem akarjátok megérteni, nem vagytok hajlandóak meghallani. Ők elrepülnek. A várak meg felépülnek, s helyettük újak teremődnek a sárból. Minden évben új vár, minden évben elköszönnek, s minden évben nem akarjuk ezt megérteni, s ők reménykedve reppennek a légbe. Majd jövőre, akkor biztos megértenek, hisz akik ilyen gigászokat ébresztenek, talán képesek felfedni beszédük egyszerű szépségét. Forog az egész massa, s nem engedjük, hogy kibontakozzon, kanyarogjon, száguldjon saját medrében. A fecskék elköszönnek, s álmos mosollyal csodálják az alattuk hullámzó téglarengeteget, süppedő, szétfolyó tömeget. A fecskék elröpülnek. Csak a várak maradnak. Valahol én is elköszönök minden évben valamitől. Elköszönnek. Ők megtanítottak. A kockavárak. Tanítottak. A fecskék elröpülnek, s ők mégis tanítottak. Építés és munka közben oktattak. A fecskék szava némaságba sülyedt, s ők akkor is tanítottak. A legszentebb dolgokra tanítottak. Ők. *(A szöveg ugyan folytatódik a következő képben is, viszont a háttér, a lány mozgása változik. Mintha egy másik dimenziót mutatnának be ugyanazzal a tartalommal.)*

(Képváltás. Zene.)

Tanítottak szeretetre és szerelemre. (*Szünet.*) Szerelem. (*Természetesen.*) Szerelem. (*Gúnyosan.*) Szerelem. (*Nagyképűen.*) Szerelem. (*Kéjjel.*) Szerelem. (*Sírva.*) Szerelem. (*Nevetve.*) Szerelem. Sze-re-lem. (*Szünet.*) Pfuj, de kispolgári! Olyan... olyan hazug. Minden pontja, minden vonala, minden kontúrja, görbülete csak úgy duzzad a hazugságtól. Szerelem. Igen, bizonyos szemszögből az, de nem feltétlenül. Ha van értelme, értelme a szónak, minden hangnak, betűnek, értelmet adunk, ha az összetevők egybeforrnak, mint a kockavár délceg falai, akkor igen, akkor nem hazugság. Ha a hat összetevő képezi a szó rendíthetetlen alapját, összekuszált gépezetét. A tisztelet: szentéllyel varázsolja. A becsület: feldfíszíti. Az érzelmi vonzódás: színt ad. A fiziológiai vonzódás: formába önti. A nemi vonzódás: illatossá teszi. És az egymás egyéniségének elismerése: mindenk fölé emeli.

Csak az merje kimondani, hogy szerelem, aki e hat tényezőt érti rajta. A többi mind csak hazudik. Vagy mindannyian hazudunk?! Mindannyian kockavárakba bújva dobálózunk a szavakkal? Játsszunk azok értelmével. Kényünkre-kedvünkre változtatjuk. Igen, a kockavárakból. A szavakat csak úgy fogjuk fel, ahogy érdekeink azt megkívánják. A fecskéket sem értjük, hát akkor a szerelmet hogyan érthetnénk? (*Szünet.*) Érintetlen gondolataink vadonatúj gúnyát öltenek, s a kockavárak közé hajítva jelentőséget vesztenek, s már az oxigénfüstben, míg zuhannak, beisszák az általuk kilehelt fertőt. De a rend, az rendületlenül épít. Mindannyian egy-egy parányi rend vagyunk, icipici rendszer szerteszórva a Mindenségben. Önmagunkhoz mért és berendezett rend. Ki itt, ki ott. Néha arrébb gurulunk, hogy közelebb férközzünk egy testvérrendhez. Lassan-lassan közelednek a rendek egymáshoz, mind közelebb és közelebb, mígnem egymáshoz lapulnak, s formálódnak. Alakzatokká formálódnak, előtűnnek az oldalak, majd az alap s végül a magasság. A kis rendek rendületlenül táplálják, mígnem szabályos geometriai alakzattá nem fejlődik. Kocka lesz belőle. Hatalmas, sima kocka. Az apró rendek jelentősége eltűnik. Csak a szabályos, önkényhatalmat élvező kocka tündököl. Elnyel mindent. Lomha közönnyel habzsolta be a magánvéleményeket, lefetyelve nyelőcsövébe, szendén, bőfögve hozzá. Elnyelte őket. Elnyelte. Helyettük sivár egyformaság született. (*Szünet.*) De nini, amott még egy ilyen kockahatalmasság. Neki is mily rendületlen étvágya van. Úgy látszik, a két kockavár ellenség. A két kockavár ellenség, de miért? Semmiben sem különböznek, csak a színük

más-más, egyik lila, a másik zöld. Én az én kockaváramba, te, a te kockaváradba! Én az én kockaváramba, te a te kockaváradba. Én zöld vagyok, te lila. Te ellenség vagy, mert zöld vagy, te is ellenség vagy, mert zöld vagy. S te is, meg te is, mindenki ellenség, aki zöld... Még a fák is? *(Szünet.)* Mondd, még a fák is? A pázsit is ellenség? A leveli béka is, csak azért, mert zöld? S mondd, nekem csak az lehet a társam, aki lila?

Valahol mindannyian egy fazékban vagyunk. Minden és mindenki. Az a kép, amit agyunk elének vetít, az a fogalom, amire mi azt mondjuk: látom. Ez mind csalás. Érzékeink csalása. Csalás, mert tudják, hogy képtelenek, hogy pusztán egy kis részét fogják csak fel a valóságnak. S hol van mindaz, ami szemünk számára örökké láthatatlan marad, fülünk számára hallhatatlan, amit arcunk nem érez, amit nyelvünk nem ízlel, ami érzékszerveink hatáskörén kívül van? Mi a világmindenségben vakon és süketen botorkálunk. Valahol én is egy vagyok mindennel. A fával, a hegyvel, a levegővel, a fecskékkel, a várakkal. Valahol a lila is zöld. Ott a síkok, a párhuzamban futó síkok mind egy pontban találkoznak. De szemünknek ez örök sötétségbe rejtőzik. Az én szemem zöldnek, az övé lilának látja. Korlátaink közt vedlünk semmivé. *(Szünet.)* Kockavárunkban vedlünk semmivé. Nem engedjük a lágy szellőknek, hogy a termék pressedt állottságát kiszorítsák. Nem engedjük be a fecskék és a szerelem üdítő szavát. *(Szünet.)* Kockavár, minek is? Nekem nem kell. A fecskékkel én is elszállok, elbúcsúzom. Elbúcsúzom töletek kockavárai, még ha nem is értitek. Elbúcsúzom, s a fecskékkel messze szállok. Az életbe. Játékaim közé. A játékaim közé.

(Zene. Képváltás.)

ÉVA: *(A színpalak közt bújjik meg. Kezében puska, háborúsdit játszik.)* Állj! Állj, vagy lövök! Áááááj, bumm-bumm! Lelőttelek, kész vagy! Milyen könnyű lepuffantani valakit. Végtelenül egyszerű ölni. *(Szünet. Műanyagkatonákat vesz elő.)* Hatalmas hadsereg, egyenruhások ezrei. *(Szünet.)* Egy egyenruhás. Két egyenruhás. Zakó, vasalt nadrág, nyakkendő. Egyenruhás. Zakó, nyakkendő, vasalt nadrág. Egyenruhás. Fegyvere van. Puska. Egyenruhás. Fegyvere van. Aktatáska. Kaszárnya. Hivatal. *(Szünet. Kéjjel.)* Háború. *(Háborút szimulál, ordibál, feldönti a felsorakoztatott katonákat, bábukat, éktelen ricsajt csap.*

Szünet. Babák, autók, kockák szertesztét hevernek, az egész úgy fest, mint egy csatatér. – Szünet.) Sokan voltunk gyerekek... húszan, huszonöten... pontosan nem tudom. S mi, kisdedek, bolondos munkákba mélyedve fel sem figyeltünk a fehér és világoskék ruhába bújtatott nevelők igazi jelentőségére. Megvolt mindenünk... *(Elmosolyodik.)* Hümm, mégis a legjobban az aranyhörcsögöket szerettük... Aranyhörcsögeink voltak... Szörgombóc. Simogattam selymes bundáját, ő meg reszketett. Talán, talán félt tőlem. Nem tudom. De fantasztikus érzés: marokban egy darabka élet, hús-vér, mozgó, rágcsáló élet... s te az ő szemében isten vagy, hisz egy tenyércsapással kiolthatod, semmivé söpörheted a csillogó szemű miszmaszt... Ősz lehetett, késő ősz. A fecskék már rég elszálltak. *(Szünet.)* Az óvónő egy dobozt hozott magával, lyukacsos dobozkat, ami rejtett valamit. Kíváncsiak voltunk, képzelem, hogy festhettünk: mi a pöckök, gyerekek mind egy pontba meresztettük szemünket. A tengernyi gyöngypár bevilágította a már homályba fulladó szobát. Igen, talán már este volt, vagy kora délután. Hiába, a késő ősz... *(Szünet.)* A kartondobozka rejtett valamit. Éreztük, hogy nem tárgy, ezt, ezt meg lehet érezni, nem tudom megmagyarázni, de így van. Sugárzott. Az életet minduntalan meg lehet érezni. Sugárzott, s bennünk bizsergett valami, a kiáramló életet tapintani lehetett. S mint a Messiást, úgy vártuk a megfejtést. Az óvónő letérdelt. Mi körülültük csendesesen, szertartásos mozdulatokkal, lélegzetünket is szabályoztuk, egyenletes, halk lüktetéssel történt az oxigéncsere. Bámultuk az óvónőt, mint egy keleti varázslót, babiloni kuruzslót, aki épp üveggömbjéből, csodakártyáiból, esszenciáiból szándékozik jövendőt mondani. A falak színt váltottak, s doromboltak, a képzelet színeközeggé olvasztott. Fantáziánk lázasan zakatolt. Az egész zűrzavar közepette megnyílt előttünk a titok. Eltűnt a doboz fedele, s egy reszkető valami bújt elő. Az óvónő tenyerébe vette, s felénk nyújtotta. Nem, nem féltünk tőle, csak... csak olyan fennkölt hangulatot szimatoltunk, hogy mukkanni sem mertünk, nehogy megbontsuk a nirvána égiségét. Végül a legbátrabb közelebb kúszott, s megérintette. Az erőtlen, tömpe ujjak egy pillanatra egybenőttek a selyemszörzettel. Bátorságunk visszaáramlott testünkbe, s közelebb kerülve meg-megérintettük. Aranyhörcsög volt. *(Szünet.)* Nagyon megszerettük. Az óvónő – látva, mekkora örömet szerzett nekünk az állatkával – hozott még egyet. Utána még egyet és még egyet, míg végül mindannyiunknak volt

egy-egy aranyhörcsöge. Én az enyémet Bandinak neveztem el. Boldogok voltunk. Többet nem játszottunk babákkal, autókkal, kockákkal, elektromos mozdonyokkal, önműködő játékrobotokkal. Boldogok voltunk. Etettük, dédelgettük, kényeztettük őket. Anyai, apai ösztönök gejzirként buggyantak mellkasunk puha burka alól. A játékba süppedő gyermekfalka s köztük én sem sejtettem a közeljövőt. Nem sejtettük, hisz a gomolygó ködöt akkor még képtelenek voltunk felismerni. A következtetések sorozata elménkben szomatikus, tehát egyszerű logikával fűződött egymásba. A kora délelőtt, ami számomra kínosan felejthetetlen, s ami emlékezetem perifériáját mocskolta, őszi volt. A felhők uralta égből gyakori zápor zúdult a városra, lucskot, pocsolyát s az emberek arcán bosszús komorságot hagyván. Fene tudja, hogy kerültem a folyosóra. A lényeg, hogy ott álltam, kezemben a kedvenckémmel, az aranyhörcsöggel. Szundikált. Bandi szundikált. Az, hogy miért álltam ott, most már jelentőségét veszítette számomra. Markomban a hörcsöggel, mintha a rég elsüllyedt gályák felbecsülhetetlen kincsét rejténém. Az igazgató lépett ki a szomszédos irodából. Elhaladt mellettem. Visszafordult? „Állj! Hová mész?” (Szünet.) Megmondtam, hová megyek. „Most, ilyenkor?” – kérdezte, s végigmért. Megakadt a szeme Bandin. „Mi ez?” Hallgattam, s jobban szorítottam magamhoz. „Mi ez? Mutasd, mi ez?” Hátráltam. Megragadta vállamat, s csontos kezével a hörcsögért nyúlt. Fájt, de nem akartam elereszteni Bandit. Nem akartam, nem akartam... mégis eleresztettem! Gorombán megragadta, mint az éhes vad, mint az éhenkórász a sültkrumplit a hamuból. Cseppnyi gyengédség nélkül kezdte tanulmányozni: „Te jó Úristen, mi ez?” – utálattal forgatta otromba markában, az állat meg pihegett félelmében. „Ez Bandi!” – feleltem bizonytalanul. „Hogy kicsoda?!” „Bandi, az aranyhörcsög!” „Aranyhörcsög...” (Szünet.) „Észnél vagy te? Aranyhörcsög a napköziben? Lehetetlen! Ki hozta be? Ki engedte meg? Normálisak vagytok ti? Ez mindent megrághat, az ágyneműt, a ruhákat, mindent! Förtelem! Ezt a fegyelmezetlenséget! Cseppnyi fegyelem sincs bennetek! Gyorsan ki vele! Ki hozta be?” (Szünet.) „Az... óvónő hozta Bandit.” (Szünet.) „Az óvónő?” – nem akart hinni a fülének. „Az óvónő?” – fintorral ízlelgette a szót, végül felordított: „Az óvónő? Úristen, az óvónő! Ezt a fegyelmezetlenséget, behozni ezt a ronda állatot, kirág mindent, fertőzést okozhat, itt akartok megdöglenni mindannyian?! Mi itt arra törekszünk, hogy a társadalomnak hasznos

építőket neveljünk, ezt a fegyelmezetlenséget! Ez, ez a ronda dög, ez, fuj, van ilyenből még?” (*Szünet.*) „Igen” – préseltem ki a vérszegény választ. „Van még? Hány?” „Azt hiszem, mindannyiunknak van egy-egy!” „Uristen, ti nem vagytok normálisak. Csak azt mondd meg, minek ez az ocsmány négy lábú?” Sírva fakadtam. „Nem, nem ocsmány!” „Ne picsogj!” – hangja parancsoló volt. „Ne picsogj, hanem arra felelj, hogy minek?” „Játszottunk vele.” „Játszottatok ezzel a fertővel?! Hát ezzel kell játszani? Ezzel?! Hát akkor mire való az a sok játék, az a sok drága játék, amit beszereztünk számotokra? Mit gondolsz, miért harcolok én, miért harcoltam ki azt a tömérdek pénzt a gyűléseken? Azért, hogy nektek jó legyen, hogy játékokat tudjunk venni, hogy gondtalan, boldog gyermekkorotok legyen! S ez a hála, ez a hála, aranyhörcsög, de ennek aztán véget vetünk, véget ve-tünk! Mire való ez a rengeteg játék?” „De nekem nem kellene azok a játékok, nekem Bandi kell!” Az igazgató elvörösödött. „Neked Bandi kell? Bandi kell! Hát majd teszek róla, hogy ne kelljen!” – s teljes erővel a falhoz vágta a hörcsögöt. (*Szünet.*) Bandit a falhoz vágták. Bandi repült egy pillanatig. Bandi puffant. Bandi a földre esett. Bandi szörnyethalt. Bandi úgy viselkedett, mint minden test a gravitációban, amikor akadályba ütközik. S nekiütközött. Tüzelj! Nekivágódott a falnak, és szétloccsant. Egyenruhások! Most már élettelen, hideg játék. Egyenruhások! Egyenruhások! Egyenruhások! Tüzelj! Fegyverük van. Puska, aktatáska, puska, aktatáska, ceruza, mikrofon. Bandi nekiütközik. Tüzelj! De ő nem vétett semmit. Tüzelj! Robban! De ők nem vétettek semmit. De ők nem vétettek semmit. Egyenruhások. Tüzelj! Nyakkendő és aktatáska. Belőlünk becsületes terméket öntenek. Tüzelj, lövök! Bandi a falnak puffan. Tüzelj! Nincs jogod az élőt élettelenné változtatni! Egyenruhások. Senkinek sincs joga. Tüzelj! Robbanás. Nincs jogotok az élőt élettelenné változtatni. Tüzelj! Aktatáskák, puskák! Tüzelj! Most már mindegy, elszabadult a pokol. Tüzelj! Tüzelj! Tüzelj! (*Szünet.*) Bandi szörnyethalt. Agya kecsesen és ízlésesen lottyant a sorozatgyártásból nemrég kikerült gypjűszőnyegre. (*Szörnyülködve, vénasszonyosan mondja.*) Bandi bemocskolta a szőnyeget. Ó, be szerencsétlenség! A takarítónőnek mellékmunkája lesz. Hát ez nem is olyan nagy baj, hisz ha a takarítónő eléggé ravasz és okos, a túlórázásért és az elszenvedett szörnyülködésért még prémiumot is kaphat. Bandi anyagit hozhat a takarítónőnek. Lám, lám, Bandi milyen hasznos!

Végül is Bandi csak egy aranyhörcsög volt, semmi más! Az igazgató megszólalt: „Végül is ez csak egy hörcsög volt, mit picsogsz? Utálok, ha a gyerekek bölg!” Ez önmagához szólt. „Na, lódulj kifelé, s szólj az óvónőnek, jöjjön be az irodámba. Mit bámulsz? Ezt majd eltakarítják.” Faképnél hagyott. A játszótérre szaladtam, és elmeséltem a történeteket az óvónőnek. Az igazgatóhoz sietett. Bandi nincs többé. Eltűnt a veszett harag örvényében, a laposság orkánjában. Bandi nincs többé. Nincs többé aranyhörcsögöm. Az óvónő visszatért. Az ajtófélfá szimmetriája közrefogta. Görög istennőre emlékeztetett. Éőszra, mert olyan volt, mint a hajnal, üde és friss... De most tekintébe az elkeseredés fészkelte be magát, mélyen és szemtelenül. S az arca is mintha öregebb lett volna. Némán állt, mondani akart valamit, valami kimondhatatlant. A teremben csönd, mélységes, különös csönd. Őt néztük... „El kell pusztítani ŐKET... az aranyhörcsögöket... az igazgató parancsa... elpusztítani őket... mindenki a magáét...” Kinyitotta az ajtót, és eltűnt, elnyelte a sötétség. Előérzete szívta fel. Tudta, tudta, hogy mi fog történni, és nem akart tanú lenni. Én nem tudtam semmit. Én nem tudtam, mi fog történni. S végignéztem. S végignéztem, ahogy elszabadul a pokol. Az embergyerek minden fájdalmát és ragaszkodását egy pontba összpontosította. És a szeretet, mert szerettük a hörcsögöket, eltorzult. Mészárlás volt. A tévében láttam hasonlót, de akkor az egyenruhások csinálták. Elszabadult a pokol. A táborban az egyik fogoly ijedten hátrál. Szemében a halál somfordál. Az egyenruhás kezében kés, az egyenruhás kezében az öldöklés vágya, éhes dögvágy. Beleszúrt. Vágott. Szúrt. Vágott. Mészárolt. Szúrt, tajtékzó élvezettel szúrt. S cuppogott az eleven hús. A gyerekek zokogtak, fájdalmukat, érzéseiket nem titkolva rontottak a hörcsögöknek. Ők, a hörcsögök, nem tudnak szeretni. De tudnak, igenis tudnak... jobban és erősebben, mint bármelyik lépten-nyomon emberségről kérkedő. A foglyok holtan zuhantak az árokba, és puffantak, mint a krumpliszák. Az egyenruhások élvezték. Volt, aki megfojtotta, volt, aki vízbe fullasztotta, s volt, aki az igazgatót követve egyszerűen a falhoz vágta. Egy Bandi elpusztult, aztán még egy Bandi, majd még egy és így tovább. Egy fogoly meghalt, még egy fogoly meghalt, egy Bandi elpusztult, egy fogoly meghalt, a Bandik egymás után pusztultak, a foglyok egymás után haltak. Az egyenruhás figyelte az eseményeket. Meg volt elé-

gedve. Parancsát teljesítették. Még a szögesdrótok felett lebegő órszemek is vigyorogva élvezték a lenti játékot. Az igazgató figyelte a történeteket. Aranyfoga felvillant, pedig nem is volt napfény, és nem is tudtam, hogy aranyfoga van. Eddig biztos elrejtette. Elégedett volt. Teljesítették parancsát! A gyerekeket elvakította a halál szelíd bűze, az ölés szépsége, a muszáj akadékoskodó mocsara, és szemlátomást a gyilkosok élvezete is. Makulátlanságuk szerződést kötött az apokalipszis négy lovasával. A gyerekek beléptek valahová, a gyerekek beléptek valahová... A Bandik szörnyethaltak. A foglyok szörnyethaltak. Az őszi hidegtől kiszáradt füvön hűltek, életmelegüket átadva a lágnek. A hörcsögök a játszóterem halvány narancssárga pamutszőnyegén heverték. Az egyenruhák, az egyenruhások fáradtan és fásultan roskadtak le. Úgy festettek, mintha áldozataikat néznék, de valójában vérengző ösztönük, a kéj zöldesszürke mérges gáza fojtogatta most már nem létező lelkiismeretüket. Ők már halottak voltak az élet számára. De miért mérgezték meg a gyerekeket? *(Az utóbbit minden teátrális mozdulat nélkül, semmilyen különleges hangsúllyal, teljesen természetesen, sőt szelíden.)* A szelíd farkas kölyökkorától mellettünk volt. Tejjel és füvekkel táplálkozott. Hű kutyaként kísért bennünket reggeli sétáinkon. S egyszer-egyszer a rossz, a gonosz ember húst adott neki, húst és vért! Felébredt benne a kéj kellemes langyossága. A természet törvény követelte ösztöne. A szelíd farkasból félelmetes farkas lett. Félünk tőle. Félünk tőle. Félünk, hisz mérgezetten újra ébredhet bennük a vész. *(Szünet.)* Csak a fecskék maradnak, meg a kockavár. S az egész tekereg valahol... valahol, ahol a múlás elrejtőzik a gúla-beton-tömbök árnyékában, ahol a fecskék röptükben hevernek és szeretkeznek, ahol a kockavár izzadva omlik a magasba... Felszentelnek bennünket. Most már hébe-hóba visszalopózhatunk oda, ahol tudatunk nem tapintja ki a vakondokat, valahová a petemegtermékenyítés előtti kámforba. Ott még értelmesek voltunk. És kikanaloztak bennünket a kockavárak uralkodói. Tűrhetetlen, elviselhetetlen egy csepp tisztaság is. Beléptem valahová. Beléptem a kockavárba. *(Szünet.)* Megint. *(Szünet.)* Megint a kockavárba léptem, pedig az életbe akartam. Megint kockavár. Talán nincs is élet. Csak fecskék és a kockavár. A búcsúzás és az egy helyben maradás. Pedig szerettelek, való! Megmenthettél volna. A kockaváraktól, a gyilkos falaktól. Igen.

Azt hiszem, szeretlek. Minden nő szeret, és minden nő csalódik, s minden nő kezdetben illúziókban él, majd később a valóságba zuhan, hogy újra az illúziókba emelkedjen. Való és illúzió egy. S mindkettő a kockavárban. Igen, szeretlek. Szeretlek minden porcikámmal, hisz vonzó voltál elveiddel, álmaiddal. Szeretlek. Mind a hat összetevővel. Én ki merem mondani ezt a szót. Szeretlek, s csalódtam. Talán túl fiatal voltam, hogy téged nagyobbnak lássalak magamnál. Szeretlek. Szertelen szerelemmel adtam át magam alakulásunknak. Szeretkezünk és alakultunk. Én megmaradtam új formában és illúziómnál. De te? Csalódtam. Te az lettél, ami voltál. Magadból születted a nagy rombolás után. Vártam tőled, mert hirdetted, önnön illúzióimat lebegtetted győztes zászlóként. Szerettelek, mert nyújtottál. Milliókat juttattál álmukhoz. Végül belőled is csak az lett. Magadba húzódtál, hatalmas lettél, dogmává váltál, pedig szerettelek, s neved volt, mit szerettem, s neved még mindig szeretem, az még mindig nyújt valamit. Benned csalódtam. Te is kockavárba vonultál. S onnan csapsz le a figyelmetlenekre. Onnan gyilkolod a Bandikat. A valóba akartam lépni, s rád bízam: „Vezess a valóba!” De te az egyik kockavárból a másikba vezettél. S nekünk? Nekünk csak az onánia maradt, s az illúziók. S ezek valahol egybefolynak, mint a lila meg a zöld. Kétes életű, tiszta asszonyok most felröhögnek az onánián. Ők is, ők is csak érzékszerveik semmi képességein át nézik a szót. Nem, nem a ti értelmes értelmetlenségeitekről beszélek. Ti az illemhelyen, a házaitok tisztítószere bűzlő yécéiben, csiklói-tokhoz kapkodó élvezetre gondoltok. Nem. Ő, akiben bízunk, s aki millióknak ígért, se engem, se minket nem elégít ki, s marad az onánia, és az illúzió, az illúzió. Te sem vagy különb. Érted? *(Játékbabákat rakosgat maga köré.)* Te sem vagy különb. Ő falhoz vágta a hörcsögöt, s kéjjel nézte Bandi halálát, a sok kis állat vergődő testét. Ő primitíven a falhoz vágta. S te? Te is megtennéd! De te nem olyan barbár módra. Te, mondjuk, árammal vagy ciánkálival s édes mosollyal irtanád őket. Nem látod? Te is csak az vagy. Csak a név s az eszköz változik. Név és eszköz, s a fejlődés, a nagy fejlődés. Csenedesebben ölni s nyomtalanul eltüntetni. A tiszta munka, a munkafegyelem. A nyugalom rovására semmit. Igen, szerettelek. De csak most látom, ugyanolyan vagy, mint apád volt, s apád, mint az ő apja. Szerettelek. *(A játékbabákra mutogat, meg-megérinti őket.)* S

régen téged is szerettelek. Téged is szerettelek. Téged is, téged is, téged is, téged is, téged is. (*Rádöbben, hogy körülvették a játékbabák.*) Körülvettek. (*Szünet.*) Miért néztek így rám? (*A következőket minden teátrális mozdulatok, különösebb hangemelkedés nélkül, természetesen kell mondani.*) Ti csak játékok vagytok. Játékok, értitek? Egy kézlegyintéssel szétroncsolhatnálak benneteket. (*Szünet.*) Mégsem teszem. Mert lehet, hogy nem is játékok vagytok. Csak annak látlak benneteket. Lehet, hogy én vagyok a játék. S akkor ti... Ti mosolygó orrúak, nevetők, körülvesztek, s néztek rám cinikusan. Miért néztek rám? Én, én nem tehetek róla, én jót akartam, én jó akartam lenni, de nem engedtétek meg ti, ti szörnyszülöttek, bűbájosságban álcázott gonosztevők. Ti nem engedtétek, ti, a kockavárákat építők. Ti vagytok azok, akik gyermek mívoltomat széttiportátok. S nekem mi marad? Kis rendszerem beépítitek a ti nagy Rendszeretekbe, a ti hatalmas Kockaváratokba. Beépítitek, pedig szeretlek benneteket. S mit hagytok nekem? Mit? (*Szünet.*) Tervezni, építeni, széthullik, tervezni, építeni, széthullik, tervezni...

TUTU ÉS DUDU

Hangjáték két képben, ismeretlen helyen, ismeretlen időben

Szereplők:

TUTU

DUDU

HANG

A hangjáték zajokra, zörejekre épül. Először mennyei háttérrel észlelünk – madárfütty, vízcsobogás stb. –, majd lassan bejön az „építkezés effektus”, nagy tömegek, tüntetések zaja, végül az utcai összetűzések s a háború dübörgése. A szövegnek tulajdonképpen a hangeffektusok adják az értelmét.

TUTU: *(Gyerekesen.)* Fekszel, Dudu?

DUDU: *(Unottan, késve válaszol.)* Igen, fekszem, Tutu.

TUTU: Nagyon fekszel, Dudu?

DUDU: Nem, közepesen fekszem, Tutu.

TUTU: Mit csinálsz közepesen fekve, Dudu?

DUDU: Élvezem a semmit, Tutu.

TUTU: S jó a semmi?

DUDU: *(Hosszú szünet.)* Idióta vagy, Tutu.

TUTU: Miért?

DUDU: Nem tudom. *(Szünet.)* Annak születttl.

TUTU: Lehet, Dudu.

(Hosszú szünet. A mennyei hangulatot távolból jövő, ismeretlen, még halk, de már kivehető dübörgés, csörgés zavarja meg.)

TUTU: S mondd, ez öröklődik?

DUDU: *(Mint aki hosszú álomból riad fel.)* Mi?

TUTU: Az idiotáság.

DUDU: Tévedtem. *(Szünet.)* Te nem vagy idióta.

TUTU: Ugye nem, Dudu?!

DUDU: Nem. Te egy félelmetesen nagy idióta vagy!

TUTU: Gondolod, Dudu?

DUDU: Igen.

(Az ismeretlen dübörgő, csörömpölő hang mind közelebb kerül. Leginkább „építkezés” zajára hasonlít. De mégsem pontosan.)

TUTU: *(Izgalommal.)* Hallod? Hallod, Dudu?

DUDU: *(Unottan.)* Hallom, Tutu.

TUTU: Mi ez, Dudu?

DUDU: Épül, Tutu, épül!

TUTU: *(Szünet.)* S mi épül, Dudu?

DUDU: Nem tudom. Nekem azt mondták, hogy épül. S nagyon szép lesz.

(Hosszan tartó szünet. Mind jobban hallható a zaj.)

TUTU: Dudu... Ha valami zörög, csörömpöl, pufog, az még nem biztos, hogy épül.

DUDU: *(Idegesen.)* Hogy mondd?

TUTU: Mi nem látunk semmit, igaz?

DUDU: Igen.

TUTU: De hallunk.

DUDU: Igen.

TUTU: Látod? Tehát az a zörgés nem biztos, hogy épülést jelent.

DUDU: *(Rövid szünet.)* Hanem mit?!

TUTU: Ha valami szétesik, összeroppan, az is zörög, nem?

DUDU: Igen. De ez épül!

TUTU: Honnan tudod?

DUDU: Mondták.

TUTU: *(Tanakodik.)* Ja, akkor minden rendben. Miért nem ezzel kezdted?

(Hosszabb szünet.)

TUTU: Dudu! Mi láthatnánk!

DUDU: Ne halmozd a hülyeségeket!

TUTU: De komolyan. Fel kellene kelni!

DUDU: És akkor?

TUTU: Ha felkelnénk, akkor kinn lenne a fejünk. S látnánk.

DUDU: Össze-vissza beszélsz!

TUTU: Miért?

DUDU: Mert nem tudunk felkelni!

TUTU: S miért nem tudunk felkelni, Dudu?!

DUDU: Mert lusták vagyunk, Tutu!

TUTU: S ha nem lennénk lusták?

DUDU: De lusták vagyunk!

TUTU: Én ezt nem értem.

DUDU: Mert idióta vagy. Megmondtam.

TUTU: *(Szünet.)* Ha én idióta vagyok, akkor te mi vagy?

DUDU: Zseni, Tutu. Zseni!

TUTU: S miért vagy te zseni?

DUDU: Mert van papírom arról, hogy zseni vagyok.
TUTU: Honnan van a papír?
DUDU: Valahonnan.
TUTU: Honnan valahonnan?
DUDU: Föntről, Tutu.
TUTU: Honnan föntről, Dudu?
DUDU: Nagyon föntről.
TUTU: *(Megilletődve.)* De ott már csak az istenek vannak!
DUDU: Lehet, Tutu.
TUTU: Te az istenektől kaptál papírt?
DUDU: Lehet, Tutu.
TUTU: Akkor te kétségtelenül zseni vagy.
DUDU: Biztos, Tutu. Biztos.
TUTU: *(Szünet.)* Figyelj. Nekem nincs papírom, hogy idióta vagyok.
DUDU: Nincs.
TUTU: Akkor te honnan tudod, hogy az vagyok?
DUDU: Tudom.
TUTU: De honnan?
DUDU: Én zseni vagyok, tehát mindent tudok.
TUTU: Tényleg, Dudu. Te zseni vagy. Elfelejtettem. Akkor minden
rendben.
DUDU: Na látod, Tutu.

(Egyre hangosabb a külső zörgés-búgás.)

TUTU: Dudúúú!
DUDU: Mi van, Tutu?
TUTU: Duduli!
DUDU: Nyögd már ki!
TUTU: Dudulikám, én felkelek egy kicsit. Egy nagyon kicsit, jó?
DUDU: Megállni!!!
TUTU: Miért?
DUDU: Mert kihívnád magad ellen az istenek haragját!
TUTU: Haragudnának?
DUDU: Igen, nagyon.
TUTU: De miért haragudnának?
DUDU: Mert felkeltél.
TUTU: Az istenek nem szeretik a felkelőket?
DUDU: Pontosan. S az istenek az idiótákat sem szeretik!
TUTU: Akkor én nagyon szomorú vagyok. Engem senki sem szeret!
DUDU: Sebaj, igyál joghurtot, majd elmúlik.

TUTU: Sajnálom.

DUDU: Mit?

TUTU: Zörög, dörög valami, s mi nem láthatjuk.

DUDU: Minek látni? Épül.

TUTU: De hallom.

DUDU: Mi nem hallunk. Csak hallucinálunk.

TUTU: Én nem vagyok süket! Hallom!

DUDU: S mi nem beszélünk!

TUTU: Hanem? Rőfögünk?

DUDU: Nem. Merengünk!

TUTU: Ellentmondásba keveredtél.

DUDU: Hogyan?

TUTU: Azt mondom, hogy nem hallunk semmit, ugyanakkor állítod, hogy épül. Már most, ha épül, akkor zörög, dörömböl, pufog, s ha zörög, akkor halljuk.

DUDU: *(Szünet.)* Te tényleg idióta vagy.

TUTU: De...

DUDU: Figyelj, megmagyarázom. Láttál te már isteneket?

TUTU: Láttam.

DUDU: Mit láttál, te félkegyelmű?

TUTU: Isteneket.

DUDU: Hol?

TUTU: Tengernyi tömeghez mondtak szünni nem akaró beszédeket. A magasból.

DUDU: Mondtam, hogy idióta vagy! Azok a félistenek! Éppen olyanok, mint te...

TUTU: Ja, nem tudtam...

DUDU: Térjünk vissza a tárgyra! Láttál már isteneket?

TUTU: Hát akkor nem.

DUDU: Persze, hogy nem. Egyszóval: isteneket senki sem látott, mégis hiszünk bennük. Viszont ha hiszünk bennük, akkor léteznek. S ha léteznek, akkor láthatók. De mégsem látjuk őket. Mi a következtetés?

TUTU: Fel kellene kelni, s akkor láthatnánk őket!

DUDU: Javíthatatlan idióta vagy! Nem ez a következtetés, hanem az, hogy...

(Hatalmas csörrenés szakítja meg Dudu szónoklatát.)

TUTU: Ez mi volt?

DUDU: Biztos az...

TUTU: ... atyaúristen?

DUDU: ... dehogy, hanem...

TUTU: ... talán épül?... ez is?

DUDU: Pontosan. Épül.

TUTU: (*Hosszú csend.*) Dudu, ne haragudj, hogy közbevágozok, azaz megszakítalak a merengésben, de ez már jóval hangosabb dübörgés. Ez is épül? Nem hinném.

DUDU: Nem tanultad?

TUTU: Hol?

DUDU: Mindenhol. Ami körülöttünk zajlik, az mind épülés. A zörgés, a dübörgés csupán az előrehaladás jelképe. Az istenek felügyelnek az építkezésre. S az istenek vigyáznak ránk is.

TUTU: De a nagy rombolásnak is ilyenek a jelei!

DUDU: Nagy rombolás nem létezik! Az istenek az ilyet megfékezik!

TUTU: (*Szünet.*) Szeretném látni a nagy épülést! Miért nem láthatom?

DUDU: Talán nem hiszel az isteneknek? Kétekedsz bennük? Ellenőrizni szeretnéd a munkájukat?

TUTU: Véletlenül sem. Csupán úgy... unatkozás közben, gondoltam, belekukkantok az építkezésbe. Mondom, hátha kell segítség.

DUDU: Először is: mi nem unatkozunk, hanem merengünk! Hasznosan merengünk. Másodsor: az isteneknek nem kell a mi segítségünk. Ők tökéletesek.

TUTU: Hát jó. Neked elhiszem, elvégre zseni vagy.

*(Az eddig békés és hangos zörgés átvált borút sejtető
dübörgésre. Messziről, nagyon távolról mintha nagyobb
embertömeg hangját hallanánk.)*

TUTU: Dudu, igazán nem szeretnék akadékoskodni, de ez már nem zörgés, nem dübörgés...

DUDU: Hanem mi?

TUTU: Hatalmas tömeg zszibongása. S ha jól hallom, egy félisten buzdítja őket.

DUDU: Akkor minden rendben. A tömeg ünnepli a nagy épülést, építkezést.

TUTU: De a tömeg nem vidám, nem éljenezve zszibong, hanem haragos, mint az óceán.

DUDU: Tutu, tévedsz, nem hallasz jól. A tömeg igenis vidám és örül. Az istenek elmondták számtalanszor: a tömeg akkor is vidám, mikor szomorú, akkor is örül, mikor haragos. Tutu, tudod, nem

kell igazán komolyan venni a tömeget. Az istenek azt mondták: nyugodtak lehetünk, a tömeg csak épít.

TUTU: De most már nem épít. Jó ideje nem épít.

DUDU: Tutu, kint akkor is épül, mikor mi nem azt halljuk. Az épülés örök érvényű!

(Most már jól hallatszik a tömeg zsidongása.)

TUTU: Dudu, a tömeg most már nagyon haragos. Elindultak valahová. Hallom az ütemes menetelést.

DUDU: Persze, a tömeg elindult... építeni! Elég volt az ünneplésből. Most már dolgozni kell.

TUTU: De ez egyáltalán nem úgy fest.

DUDU: Ne görcsölj! Miért foglalkoztat a tömeg?

TUTU: Azért, mert mi csak merengünk, s innen bentről nem halljuk meg a kint történeteket. Lehet, hogy a tömegnek nem tetszik, hogy merengünk.

DUDU: A tömeg nem tudja, hogy létezőnk. S nem is kell, hogy megtudja. Sokkal hasznosabbak vagyunk, ha a háttérből működünk.

TUTU: S ha mégis?

DUDU: Az istenek látnak minket.

TUTU: S a félistenek?

DUDU: Azok nem tudnak semmit. Az istenek tájékoztatják őket mindenről.

TUTU: Dudu...

DUDU: Tessék?

TUTU: Dudu, én félek. Kint valami zajlik, valami szokatlan történik. Ez már igazán nem épülés. Valami történik kint. Ha egy pillantásra láthatnám... hogy meggyőződjek: semmi gond!

DUDU: Higgyél nekem! Az ég világon semmi gond. Bennünket senki sem mer bántani. Nem történhet semmi.

(Kint dulakodás, zavargások zaja.)

TUTU: Ez jajkiáltás volt!

DUDU: Építkezés közben valakinek a fejére eshet valami, nem?

TUTU: Valaki segítséget kér...

DUDU: ... mondjuk cipelni, falazni vagy malterozni...

TUTU: Szaladnak, felénk szaladnak...

DUDU: *(Szünet.)* Elmentek mellettünk. Mondom, munkára sietnek.

TUTU: De ha kitekintenénk?

DUDU: Nem kell. Mondtam már. Minden rendben. Semmi sem történt.

TUTU: Remélem, igazad van... *(Szünet.)*

(Most már lövöldözések, utcai harcok is hallatszanak.)

TUTU: Hallod? Hallod? Lőtték! Valaki lőtt!

DUDU: Véletlenül. Vagy lehet, hogy ünnepnap van...

TUTU: Nem, még egyszer lőtték, s még egyszer. Kint nagy baj lehet. Hallod?

DUDU: Nem, nem hallok semmit, s nem is akarok hallani semmit!

TUTU: Nem dughatod a fejed a homokba! Te is ugyanolyan jól hal-
lod, mint én! Lövöldöznek, harci gépek dübörögnek, zúgnak.
És sok a jalkiáltás. Kint borzalmas lehet.

DUDU: Mit érdekel téged, hogy kint mi történik? Élvezd az életet.
Könyveld el, hogy kint épül, és kész. Az nem a mi ügyünk. Mi
sérthetetlenek vagyunk. Ez a lényeg.

TUTU: S ha mégis. Mondjuk, véletlenül?

DUDU: Nincsenek véletlenek. Az istenek semmit sem csinálnak
véletlenül.

TUTU: Hatalmas ricsaj, hatalmas leszámolások. S haladnak felénk.
Vészesen haladnak felénk.

DUDU: Nem hallok semmit, nem tudok semmit, s főleg nem hiszem
el! Majd ha az istenek szólnak. Akkor esetleg. Addig épül.

TUTU: Nem, Dudu, lehet, hogy idióta vagyok, de ez szétesik, bomlik.
Ami eddig épült, az most romba dől.

DUDU: Tudod mit? Szállj le rólam.

TUTU: Képtelenség! Kint abbamaradt az épülés, pusztul a tömeg, s
mi itt tétlenül merengünk?!

DUDU: Tutu, neked van lelkiismereted?

TUTU: Van.

DUDU: Akkor hogy kerültél ide? Nem csak idióta, hanem csaló is?

TUTU: Hát... gyakoroltam...

DUDU: Hazudtál? Hazudtál az isteneknek?!

TUTU: Lehet, hogy hazudtam, lehet, hogy nem, de most ne ezzel
foglalkozzunk! Inkább nézzünk ki egy pillanatra. Csak egy
másodpercre tekintsünk ki!

DUDU: Semmi sem lényegtelen! Ebben a pillanatban sokkal fonto-
sabb és súlyosabb a vallomásod: hazudtál az isteneknek...

TUTU: Hallod, Dudu? Valami halad, jön felénk, s én félek, nagyon félek... Ha legalább látnánk... talán elszökhetnénk.

DUDU: Szökés? Szökésről szó sincs! Nem árulom el isteneimet. Nem hallok semmit. Kint nem történik semmi. Egyszerűen hallucinálsz. Nyilván, mert még mindig van lelkiismereted.

TUTU: Jön, Dudu! Meneküljünk, elpusztít bennünket az ismeretlen áradat...

DUDU: Nem megyek! Merengek! Gondlokodom a te hazugságodon!

TUTU: Itt van!!!

(A hatalmas robaj elnyomja Tutu hangját, majd csend. Valaki rádióállomást keres. Épp a hír közepére állítja be.)

HANG: ... heves harcok folynak a Nagy folyó mentén is. A lilák ugyan elfoglaltak két fontos állást a frontvonalon, mégis visszavonulóban vannak. A fel-fellángoló harcok közepette véletlenül találat ért egy közeli antik épületet, melynek semmi harcászati jelentősége sem volt. A zöldek keletről nyomulnak előre nehéz fegyvereket is bevetve. Az építkezés mindenütt abbamaradt. Többségük csatlakozott a...

(Valaki kikapcsolja az állomást. Újra mennyei hangulat.)

TUTU: Fekszel, Dudu?

DUDU: Igen, most már fekszem, Tutu.

TUTU: S jól fekszel, Dudu?

DUDU: Nem. Közepesen fekszem, Tutu.

TUTU: Mit csinálsz közepesen fekve, Dudu?

DUDU: Élvezem a semmit, Tutu.

TUTU: S jó a semmi, Dudu?

DUDU: Idióta vagy, Tutu.

TUTU: Múltkor is ezt mondtad. Pedig nekem lett igazam. Nem épül!

DUDU: Tévedsz! Nekem lett igazam, merthogy zseni vagyok. Nem történt semmi. Átmentünk egy másik helyre. Itt is építkeznek, akárcsak ott is.

TUTU: De megtörténhetett volna, hogy nem kerülünk át, s ott maradunk örökre.

DUDU: Hinni kell a nagy épülésben, s tudni kell helyezkedni.

TUTU: Akkor is. Borzalmas dolgokat hallottunk. Ha kinéztünk volna...

DUDU: Akkor örökre ott maradsz. Nem szabad kinézni, nem szabad felkelni, s akkor azt hallod, érzed, amit az istenek sugallnak. Érted? S most hagyjál merengeni.

TUTU: Lehet, hogy igazad van. Viszont nem vagyok idióta!

DUDU: Jól van, nem vagy olyan nagy idióta, de hagyjál már merengeni...

TUTU: Jó. *(Szünet.)* Hallod?

DUDU: Nem.

TUTU: Hallod? Valami zörög, dübörög!

DUDU: Nem hallom, és nem is látom. Merengek! Hagyjál merengeni!

TUTU: De dübörög...

DUDU: ... merengek!

TUTU: ... zörög...

DUDU: ... merengek!

(Párbeszédünk lassan eltűnik, elveszik a külső zajban. Zene.)

HÖRCSÖGÖK

Ifjúsági hangjáték

Szereplők:

BELLA, a fiatal lány

ANYA

ORVOS

NŐVÉR

ÓVÓNŐ

IGAZGATÓ, MINISZTER

GYEREKEK

I. HANG

II. HANG

TÖMEG

PETI

JULI

BELLA

ANDRIS

(Zene. Bella szövege visszhangként a messzeségből.)

BELLA: ... Önmagunkat körülfalazó árnyékban sündörgünk, s csendben kapirgáljuk kijelölt parcellánkat... s a hörcsögök?...
(Nevet.) ... a hörcsögök...

(Zene. A téreffektus „visszavonul”. Rendelőben vagyunk.)

ANYA: Bella!... Megint motyogsz?... Megint motyog. *(Szünet)*
Kérlek, viselkedj normálisan.

NŐVÉR: *(Ajtónyitás.)* Jó napot.

ANYA: Jó napot.

NŐVÉR: Bejelentkeztek a doktor úrhoz előre, vagy...

ANYA: ... persze, persze. A doktor úr a férjem jó ismerőse. Néhanapján együtt teniszeznek, tudja...

NŐVÉR: ... legyen olyan kedves...

ANYA: ... a férjem miniszteri tanácsos, tetszik tudni...

NŐVÉR: ... itt aláírni.

ANYA: Természetesen. Itt? *(Aláír.)*

NŐVÉR: Tessék, parancsoljanak befáradni! A doktor úr ezek szerint már várja önöket.

ANYA: Bella, te maradj itt. Most csak én megyek be. Majd először én mondom el a problémát. Én jobban tudom, te úgyis csak motyognál. *(Kopogtat. Benyit.)* Szabad? Áááá, doktor úr, tiszteletem, a férjem sokszor üdvözli önt... *(Becsukódik az ajtó.)*

NŐVÉR: *(Hosszú szünet.)* A lánya vagy?

BELLA: Ja.

NŐVÉR: Komolyabb gondok?

BELLA: Attól függ, honnan szemléljük.

NŐVÉR: Hogy hívnak?

BELLA: Bella.

NŐVÉR: Szép név.

(Az orvosi rendelőben.)

ANYA: ... igen, én mondtam a férjemnek, hogy nem lesz jó vége.

ORVOS: Vázoljuk csak, miről is lenne szó?

ANYA: Sokat motyog, szórakozott. Nem olyan, mint a többi kislány.
ORVOS: Mert?
ANYA: Azok szépen kiöltöznek, kisminkelnek, mindig illedelmesek... szépen tanulnak... hálásak... Nézze, mi megadtunk neki mindent...
ORVOS: Talán...
ANYA: ... mindent megvettünk neki. A tizennyolcadik születésnapjára kocsit kapott, miatta vettünk a tengeren házat, a legjobb ruhákat kapta, mindent megadtunk neki... És ő mégis hálátlan...
ORVOS: Nézze, most különben is olyan években van... meg aztán... elég idős ahhoz, hogy maga válasszon utat...
ANYA: Nem elég idős. Beteg... Nem rendes... Pont ezért hoztam magához. Én megbízok önben, a férjem jó barátja... Biztos vannak módszereik...
ORVOS: De az, hogy motyog, magában beszél, szórakozott, nem úgy öltözik, mint a többiek, még nem jelent problémát...
ANYA: Higgyen nekem, doktor úr, én jobban tudom, ismerem a lányom... nem ilyenek neveltem... értse meg, nem engedhetjük meg, hogy fekete bárány legyen a családjában... a férjem miniszteri tanácsos... magas funkciót tölt be... mindenre odafigyelnek... ezt ön is tudja... vigyáznunk kell... a jó hírnevünkre...
ORVOS: Akkor talán...
ANYA: Behívjam a lányom?
ORVOS: Igen... de négy szemközt szeretnék beszélni vele.
ANYA: Hogyhogy négy szemközt? Hát velem mi lesz?
ORVOS: Nézze, jobb, ha mi ketten elbeszélgetünk bizonyos dolgokról, amelyek csupán őt érintik...
ANYA: Azok a dolgok engem is érintenek, nincs olyasmi, ami engem ne érintene. Mégis csak az én lányom, én tudom, mi a baja...
ORVOS: Nézze, asszonyom... ennek az intézetnek vannak bizonyos bevált módszerei, érdemei... bízjon bennünk.
ANYA: ... a férjem azt mondta, megbízhatok önben, de...
ORVOS: A férje régi jó barátom. Meggyőződésem, hogy egyetértene módszereinkkel...
ANYA: Hát legyen... behívom... De vigyázzon, rengeteg badarságot tud összehordani...
ORVOS: Nagyon köszönöm az együttműködését. Kérem, helyezze magát kényelembe a váróteremben. A nővér kávé is főzhet...

(Rövid zenei közjáték. Továbbra is a rendelőben.)

ORVOS: Bella a neved, ugye?

BELLA: Igen... Bella.

ORVOS: ... Bella... szép név...

BELLA: Tökhülye név!

ORVOS: Miért lenne hülye?

BELLA (*Hosszú szünet.*) Felveszi az adataimat?

ORVOS: Felesleges. Ismerem a szüleidet.

BELLA: A pedigrem biztosíték... ugye?

ORVOS: Anyád sok mindent mesélt.

BELLA: Persze, azzal kezdte, hogy milyen jó a származásunk...

ORVOS: Miért, nem jó?

BELLA: Jó származás? Mindketten faluról jöttek, valahonnan Kukutyinból, a hegyekből. Az egész família kecske- és birkapásztorokból állt. Remek családfa, mondhatom! Most, hogy felvitte az isten a dolgukat, elfelejtik a múltat, palástolják... Ők most urak... A miniszteri tanácsos úr... fogadások... Mindegy...

ORVOS (*Szünet.*) Nem nézel ki betegnek. Miről szoktál motyogni?

BELLA: Kétlem, hogy komolyan érdekli.

ORVOS: Pedig érdekel.

BELLA: Higyek egy pszichológusnak?

ORVOS: Elég rossz véleménnyel lehetsz a pszichológusokról.

BELLA: Eltalálta.

ORVOS: Akkor minek jöttél?

BELLA: Én jöttem? Hoztak! (*Szünet.*) Anyám agyréme.

ORVOS: De mégis eljöttél.

BELLA: (*Idegesen.*) Nézze, én el is mehetek...

ORVOS: Persze. De akkor konfliktusba kerülnél anyáddal.

(*Hosszú szünet.*)

ORVOS: Miért hülye név a Bella?

BELLA (*Rövid szünet.*) Mondja ki tízszer egymás után, hogy Bella, Bella, Bella... tisztára hülyén hangzik... nem?

ORVOS: Nem szereted, hogy Bella a neved.

BELLA: Repesek az örömtől!

ORVOS: A szüleidnek biztos tetszett.

BELLA: Tetszett a fenét. Divatból adták. Most ez az érdekes: Krisztina, Kleopátra, Lukrécia, Bella... (*Gúnyosan.*) Az előkelőség jelképe...

ORVOS: De talán mégsem ezért lettél Bella...

BELLA: Persze, hogy nem. A szomszédunk lányát Emerenciának hívják.
Ezért lettem én Bella. Nehogy lemaradjunk az előkelődiségben.

ORVOS: A szomszéd lánya miatt?

BELLA: Persze. Az is valamilyen górcsemete. Állandóan versenyez-
nek: kinek van újabb kocsija, nagyobb háza, több nyaralója...
kész örültség...

ORVOS: Anyád azt állítja, nem úgy viselkedsz, mint a többi kislány.

BELLA: Lehet.

ORVOS: Meg tudnád magyarázni, miért?

BELLA: Minek magyarázni?

ORVOS: Azért, hogy valamilyen betekintést nyerjek ebbe a ti szí-
tuációtokba.

BELLA: *(Szünet.)* Szóval, nem vagyok olyan, mint a többiek. Igaz.
(Szünet.) Sajnos, nem tudom elviselni, hogy úgy kezeljenek,
mint egy hörcsögöt.

ORVOS: Miért, hogy viselkednek a hörcsögökkel?

BELLA: Megfojtják őket.

ORVOS: *(Szünet.)* Kik?

BELLA: Ők. *(Szünet.)* Nem vagyok én reklámbaba, robot.

ORVOS: Mások azok?

BELLA: Nézze, én tiszta hülyeségnek tartom ezt az egész színészke-
dést, tettetést. Ha valaki felmászott az uborkafára, nem jelenti
azt, hogy mindjárt übermensch, és csak úgy elbánhat a más
affinitású emberekkel, mint a hörcsögökkel.

ORVOS: A hörcsögökkel elbánnak?

BELLA: El.

ORVOS: *(Szünet.)* Nem tudok veled zöld ágra vergődni. *(Hosszú
szünet.)* Betegnek érzed magad?

BELLA: Nem.

ORVOS: És mit gondolsz, anyád miért állítja, hogy beteg vagy?

BELLA: *(Szünet.)* Biztosan ismeri azt a mesét: ha a bolondokházá-
ban a betegek közé egy normális kerül, furcsa lesz, kiközösítik.
Csupán nézőpont kérdése, hogy ki a beteg...
(Rövid átkötőzene. Az orvosi rendelőben anya és az orvos.)

ANYA: Nos? Rájött, hogy mi a baja?

ORVOS: *(Szünet.)* Nagyon intelligens lány.

ANYA: De beteg! Különben ránk ütött, a szüleire...

ORVOS: *(Egy adag cinizmussal.)* No, ez valószínű... *(Röpke szünet.)*
Voltak hörcsögei?

ANYA: Hörcsögei? Tudtommal soha. Nem is engedték volna. Kirág-
hat mindent, ágyneműt, a drága szőnyeget. Meg minek kellett

volna neki hörcsög? A legdrágább játékokat vásároltuk. Én mindig tudtam, hogy mire van szüksége.

ORVOS: Másutt sem került kapcsolatba hörcsögökkel? Mondjuk, az iskolában, az óvodában?

ANYA: Lehetetlen. Egy közismert óvodába adtuk. Ismertük az igazgatóját is. Jó nevelésben részesítette Bellát... De miért érdeklődik a hörcsögök után? Bella mondott valami zöldséget?

ORVOS: Dehogy.

ANYA: Végül is mi a diagnózis?

ORVOS: Nincs semmi baj. Kissé neurotikus, de ez a korrall jár. Pár éven belül elmúlik.

ANYA: Semmi komoly baj? Lehetetlen!

ORVOS: Pedig így van. Nem kell izgulni. *(Másodpercnyi szünet.)* És sokszor üdvözölöm a kedves férjét, hívjon föl, ha akad ideje... lezavarhatunk egy teniszpartit... *(A szöveg a zenébe torkollik.)*

(A zene lehalkul. Az orvos és a nővér beszélgetnek.)

NŐVÉR: Mogorva kislány, nem?

ORVOS: Ja.

NŐVÉR: De az anyja egy igazi díszpéldány... *(Utánozza.)* ... a férjem miniszteri tanácsos...

ORVOS: Ismerem a férjét. Nagy sznob, de elég jól teniszeznek. *(Vidáman.)* Ez az egyetlen mentsége.

NŐVÉR: És a lányuk...

ORVOS: ... az egészen más tészta. Sajnálom... Bellát.

NŐVÉR: Miért?

ORVOS: Mert nem akar beolvadni... s ez elég gyötrelmes...

(Zene. Az anya és az orvos a rendelőben.)

ANYA *(Pánikszerűen.)* Tudtam, hogy történi fog valami, tudtam! Éreztem, előérzetem volt... és tessék... megmondtam!

ORVOS: Bizonyos dolgokat nem lehet előrelátni.

ANYA: Nem lehet, nem lehet... *(Gúnyosan.)* mert a maguk módszerei... két hónappal ezelőtt kellett volna segíteni... Azt mondta, idővel elmúlik...

ORVOS: Legyen olyan szíves, mesélje el, mi történt, mert én csak annyit tudok, hogy a kedves lánya az idegosztályon fekszik, és kutya baja sincs.

ANYA: Kutya baja sincs? Idegbeteg!

ORVOS: Ne haragudjon, de nem vettem észre, hogy idegbajos. És mesélje el végre az egészet...

ANYA: Tegnap este fogadást tartottunk, tudja a férjem miniszr...

ORVOS: *(Türelmetlenül.)* ... tudom, miniszteri tanácsos!

ANYA: *(Megszéppenve.)* ... igen... és rengeteg eminens vendégünk jött: a külügy- és belügyminiszter, az államtitkár, különböző vállalatok igazgatói, újságírók, írók, s köztük volt az új oktatásügyi miniszter, különben jó és kedves barátunk. Ismerjük, mióta csak a pályára lépett... Éppen most kapott egy kitüntetést az állatvédkől... tudja, be akarta vezetni a tantervbe az állatvédelmet... Nagyon nemes elgondolás, nemde?

ORVOS: És?

ANYA: És éppen a kitüntetésről beszélt, meg hogy miként óhajtja praktizálni az állatvédelmet... ekkor jött oda hozzánk Bella, pár másodpercig hallgatta a minisztert, majd, majd... nem is tudom, hogy mondjam el... borzalmas... botrányos... istenem, istenem...

ORVOS: Mi történt?

ANYA: Képzelve el, elkezdett ordibálni a miniszter úrra, gyilkosnak nevezte... istenem, milyen borzasztó... nem is emlékszem, milyen trágárságokat mondott neki... mindenféle képtelenségekkel vádolta, s a végén az arcába lötytyintett egy pohár bort... *(Szünet.)* Ezt a botrányt... jesszusom...

ORVOS: És?

ANYA: Hogyan és?

ORVOS: Mi történt azután?

ANYA: Hívtam a mentőket.

ORVOS: Az oktatásügyi miniszter úr megsérült?

ANYA: Dehogy! A lányom miatt hívtam őket. Idegösszeroppanása volt.

ORVOS: Elnézést, de szerintem nem volt idegösszeroppanása!

ANYA: Biztos volt! Meg valahogy meg kellett magyaráznom a sok eminens vendégnek Bella viselkedését.

ORVOS: S ezért kellett mentőt hívni?

ANYA: Természetesen. Nem engedhetünk meg magunknak egy ilyen botrányt. *(Szünet.)* Én megmondtam: Bella beteg.

ORVOS: S mit gondol, miért tette?

ANYA: Mert idegbajos...

ORVOS: Más ok nem lehetséges...?

ANYA: Véletlenül sem! Nem ismerhette a minisztert, meg ha ismerte is, akkor sem tűrhetem el ezt a magatartást!

ORVOS: Jó, rendben, de minek kellett az idegosztályra szállítani?
ANYA: Mondtam már, beteg, idegbeteg.
ORVOS: És meddig akarja bent tartani?
ANYA: Amíg nem találunk egy jó idegszanatóriumot...
ORVOS: ... idegszanatóriumba akarják dugni?!
ANYA: Természetesen. Beteg, tehát gyógyulnia kell. Meg egy ideig nem ajánlatos, hogy megjelenjen hivatalos körökben, nem akarunk semmilyen botányt, a mi jó hírünk...
ORVOS: *(Most már ideges.)* Fene a jó hírükbe... Ez a lány egészséges, semmi baja... csak meg kellene tudni, milyen kapcsolata volt a miniszterrel... Ennyi az egész!!!
ANYA: Milyen tónus ez? Szó sem lehet róla, szanatóriumba megy. Közveszélyes.
ORVOS: Miért?
ANYA: Öngyilkos akart lenni.
ORVOS: *(Szünet.)* Öngyilkos? Ő? Látta, megkísérelte, fenyegetőzött? *(Az előbbi tagoltan, idegesen.)*
ANYA: Nem láttam semmit, s nem is mondott semmit.
ORVOS: Akkor honnan szedi, hogy öngyilkos akart lenni?
ANYA: Olvastam valamilyen könyvben... nem is, magazinban, női magazinban... valamilyen fiatal pszichológus írta ... az ő rovata, tudja... hogy is hívták... Freud, úgy emlékszem...
ORVOS: Kicsoda!!!
ANYA: Lényegtelen... ő írta, hogy idegösszeroppanás után az ember öngyilkos akar lenni...
ORVOS: Ne haragudjon... *(Türtőzteti magát.)* Ekkora zöldséget régen hallottam. *(Növekvő arroganciával.)* S engedje meg, hogy mint orvos megtiltsam, hogy a lányát szanatóriumba vigyék. Nem engedhetem meg, hogy holmi „jó hír” miatt tönkretegyenek egy fiatal, intelligens teremtést!
ANYA: Hogy beszél ön velem?! Mindenképpen értesíteni fogom a férjem a magatartásáról, és különben is a lánnyal azt csinálom, amit akarok!
ORVOS: Bella nem az ön személyes tulajdona, és...
ANYA: Felesleges a vita! Néhány napig itt marad, míg nem találunk megfelelő szanatóriumot.
ORVOS: *(Hosszú szünet.)* Mondja, miért teszi ezt? *(Szünet.)* Akarja látni a lányát?
ANYA: Most nem. Jobb, ha pihen. Nem szabad, hogy felizgassa magát, még majd öngyilkos lesz.

ORVOS: (*Ideges gúnynal.*) Persze, öngyilkos... (*Szünet.*) Kár, hogy nem látogatja meg...

ANYA: ... miért?...

ORVOS: ... szerettem volna, ha ön értesíti a dicső utazásról... a szanatóriumról...

ANYA: Majd annak is eljön az ideje. (*Szünet*) Elmegyek. Értesíteni fogom önt, ha megtaláltuk a megfelelő szanatóriumot. Viszontlátásra... (*Szünet.*) ... és legyen olyan kedves, újságíróknak ne nyilatkozzon Bella esetéről... Értsen meg... a jó hírünk... (*Ajtócsukódás.*)

ORVOS: ... persze: a jó hírük...

(*Zenei közjáték. A rendelőben ajtónyitás.*)

NŐVÉR: Doktor úr...

ORVOS: (*Fáradt hangon.*) ... tessék...

NŐVÉR: Bella felébredt. Beszélni szeretne a doktor úrral.

ORVOS: Jól van?

NŐVÉR: Szerintem ennek a lánynak semmi baja.

ORVOS: Tudom.

NŐVÉR: Ha jól saccolom, holnap... holnapután már mehet is haza.

ORVOS: Nem megy haza.

NŐVÉR: Nem?!

ORVOS: Szanatóriumba viszik.

NŐVÉR: (*Szünet. Megdöbbenve.*) ... Atyaúristen!... Az anyja, ugye?... Az a sárkány...

ORVOS: Ja... a jó hírük... tudja?... Na, nézzük meg, mit csinál az „őrület áldozata”...

(*Zene. A betegszobában.*)

BELLA: Így... így ni... tartsa... áááá... majd újból felépítjük... na, megint szétesett... felépítem, majd szétesik... milyen muris...

ORVOS: Szervusz.

BELLA: ... így ni... hmmm...

ORVOS: Játsszol?

BELLA: Játsszom.

ORVOS: Honnan szerezted a kockákat?

BELLA: Valaki az ágya alatt hagyta őket... az előttem lévő...

ORVOS: Érdekes játék?

BELLA: Nem túlságosan. Csupán gyakorolok. Gyakorlom az őrült szerepét.

ORVOS: Nem vagy őrült.

BELLA: Ezt megmondta anyámnak is? Meg az egész bagázsnak?

ORVOS: *(Szünet.)* Azt mondja anyád, öngyilkos akarsz lenni.

BELLA: *(Nevet.)* Cipőkefével vágtam el az ereimet...

ORVOS: Hülyeség.

BELLA: Hát, elég nagy.

ORVOS: *(Szünet.)* Hogy is volt az oktatásügyi miniszterrel?

BELLA: Ja? Anyám biztos tüzetesen elmesélte.

ORVOS: Igen. Azt állította, hogy idegrohamod volt.

BELLA: Gondoltam. Pedig csak visszatarthatatlanul mérges lettem. Ennyi az egész.

ORVOS: Ismerted a minisztert?

BELLA: Igen.

ORVOS: Az egész história nincs véletlenül kapcsolatban... a hör-
csögökkel?

BELLA: De... kapcsolatban van...

ORVOS: Nem szívesen beszélsz erről, ugye?

BELLA: Pontosan.

ORVOS: Akkor viszont megkérnélek, meséld el az esetet ott, a fo-
gadáson... Szeretném hallani a te verziódat is.

BELLA: A szüleim sokszor tartanak fogadást. Hosszú, unalmas „es-
télyek” ezek. Képzeld el, egy csomó öreg tőkös meg ugyanannyi
fiatal, buzgó góré. Kész kabaré! Általában meghúzzom magam
valamelyik sarokban, vagy egyszerűen lelépek.

ORVOS: Ezúttal mégis ottmaradtál.

BELLA: Sajnos. *(Szünet.)* Mászkáltam a tömegben, s rengeteget
mosolyogtam. Anyám megpillantott. Magához hívott. Egy ki-
sebb csoportba kerültem. Anyám egy magas, ötven év körüli
pacáknak mutatott be, aki épp szónokolt. Ismerős volt az arca,
ismerősek a gesztusai... csak honnan? Honnan?

(A fogadáson vagyunk. Zsivaj, messziről zene, nevetés.)

MINISZTER: Igen, végül is megérdemeltem ezt a kitüntetést.

I. HANG: Tessék mondani, hogyan óhajtja összehangolni a tanter-
veket egy állatvédelmi akcióval?

MINISZTER: Egyszerűen. Az óvodával kezdeném. Télen etetőket
állítanának, kóbor, átfázott állatokon segítenének, majd az isko-

lákban kisebb farmokat létesítenének, ahol a tanulók állatokkal foglalkoznának. Otthontalan kutyákat, macskákat hoznának ide...

II. HANG: Remek, remek! S az ilyen apróbb állatok...

MINISZTER: Mindenekelőtt megtiltánám, hogy ketrecbe zárják őket.

Mindig hangoztattam: a papagájoknak, énekesmadaraknak, az aranyhörcsögöknek is ugyanannyi joguk van az élethez, a szabadsághoz!

I. HANG: Milyen nemes elképzelések...

BELLA (*Magában.*) Ez az arc! Hol is? Hol is? Egyre ismerősebb...

Megvan! Ugyanaz az undorító arc... Aranyhörcsögök? Te gyalázatos!

BELLA: (*Hangosan.*) Te, állatvédő, te? Te, aki állatokat gyilkoltál!

MINISZTER: Tessék? Hogyan?

TÖMEG: Bella! Megbolondultál! Mi a bajod? Mi van ezzel a lánnyal?

Miért ordítottál? Ez az oktatásügyi miniszter, Bella...

(A zsvivaj végigkíséri Bella kitörését.)

BELLA: Nem ismersz meg, te gyilkos?! Köpönyegforgató hazug!

MINISZTER: Miket beszél össze-vissza? Most látom először a fiatal hölgyet!

BELLA: Nem ismersz meg? Nem emlékszel, milyen hidegvérrel gyilkoltad a Bandikat? ... hogy odavágtad a falhoz az aranyhörcsögöket? ... s te vagy most az állatvédő...

MINISZTER: Miféle hörcsögök? Milyen Bandi? Asszonyom, megőrült a kedves lánya?

BELLA: Tisztán emlékszem rád. Gyilkos! Pizkos gyilkos!

BELLA: (*Újra a rendelőben vagyunk.*) A vörösbort, amit iszogattam, az arcába lötyyintettem, s otthagytam őket. De ezt már nyilván ön is tudja.

ORVOS: Igen. (*Szünet.*) Az oktatásügyi miniszter gyilkos?

BELLA: Az.

ORVOS: Láttad gyilkolni?

BELLA: Láttam.

ORVOS: S ki volt az áldozat?

BELLA: (*Szünet.*) Bandi.

(Zene. Tíz perc múlhatott el. A betegszobában.)

NÓVÉR (*Ajtónyitás.*) Tessék a kávé. Cukrot, tejet?
ORVOS: Lehet mind a kettő. Bella, te hogyan iszod?
BELLA: Kevés cukorral, tej nélkül...
ORVOS: Rágyújtasz?
BELLA: Köszönöm, igen.

(*Rágyújtanak.*)

BELLA: Most már biztosan elrepültek a fecskék... az ereszünk alatt tanyáztak... (*Szünet.*) ... befogadtuk őket családtagoknak... s mégis elröpülnek... minden évben... Tudja, hogy a fecskék beszélnek hozzánk?
ORVOS: Igen? Nem tudtam.
BELLA: Persze... Ők minden évben elköszönnek tőlünk... csak mi nem értjük a szavaikat... vagy nem akarjuk megérteni... pedig elköszönnek... (*Szünet.*) Lassan beletanulok a szerepembe?
ORVOS: Milyen szerepbe?
BELLA: Én örültt vagyok. Mindjárt elkezdek csicseregni meg repülni...
ORVOS: (*Nevet.*)
BELLA: (*Ő is nevet.*)
ORVOS: Ismerted az oktatásügyi minisztert?
BELLA: Ja. Régi história.
ORVOS: Elmeséled?
BELLA: Persze, csak összeállítom az emlékmozaikokat. Még az óvodában... ja...
ORVOS: Az óvodában történt valami? Az aranyhörcsögökkel kapcsolatban... nem?
BELLA (*Rövid szünet.*) Sokan voltunk, gyerekek... Húszan, huszonöten... pontosan nem tudom... Megvolt mindenünk. Mégis legjobban az aranyhörcsögöket szerettük...
ORVOS: Volt aranyhörcsögötök?
BELLA: Igen. (*Szünet.*) Kis szörgombóc. Simogattuk selymes bundáját, ő meg reszketett. Talán, talán félt tőlünk...
ORVOS: Ki hozta? Az óvónő?
BELLA: Igen... Ősz lehetett, késő őszi, a fecskék már régen elszálltak...

(*A szöveg lassan lehalkul. Zene, majd gyermekzsivaj. Óvodában vagyunk.*)

PETI: Andris, Bella, vigyázzatok, jön az óvó néni!

BELLA: *(Sikít, nyilván hancúroztak.)* A helyünkre, a helyünkre!

ANDRIS: Vigyázz, béka!

BELLA: *(Sikít.)*

ÓVÓNÓ: *(Ajtónyitás.)* Szevasztok! Rend van gyerekek?

ZSIVAJ: Rend! Rend!

ÓVÓNÓ: Biztosan jók voltatok?

ZSIVAJ: Biztos! Biztos! Igen!

ÓVÓNÓ: Megkérdezhetem a dadust?

ZSIVAJ: Meg! Igen! Jók voltunk!

ÓVÓNÓ: Na, jó. Akkor mutatok valamit... De előbb nézzünk körül...
hmmm, hmmm... Juli, miért nem húztál házcipőt? Harisnyában
megfázol.

JULI: Otthon felejtettem, óvó néni.

ÓVÓNÓ: Üsse kő. Ha teheted, a szőnyegen játsszál. *(Szünet.)* Nézzük
csak a játékokat, rend van-e? Hát a kockák nagyon dülöngélnek,
szebben is össze lehetett volna rakni őket... *(Szünet.)* Mit gon-
doltok, megérdemlitek, hogy megmutassam nektek, mit is rejt
a doboz?

ZSIVAJ: Meg! Mutassa meg! Megérdemeljük!

ÓVÓNÓ: Hát, jó. De megígéritek, hogy utána szépen elrakodtok?

ZSIVAJ: Meg! Elrakodunk! Jók leszünk!

ÓVÓ NŐ: Jó. Gyertek közelebb, nézzük meg, mi van a dobozban...
Na, mi lehet a dobozban?

(Eltűnik az óvodai hangulat. Újra a betegszobában vagyunk.)

BELLA: ... a lyukacsos dobozka rejthetett valamit. Kíváncsiak vol-
tunk. Képelem, hogy festhettünk: mindannyian egy pontra bá-
multunk. A kartondobozka rejtegett valamit. Éreztük, hogy nem
tárgy... ezt, ezt meg lehet érezni. Az óvónő letérdelt. Körülültük,
csendesen, szertartásos mozdulatokkal, lélegzet-visszafojtva.
Az óvónő, mint egy keleti varázsló... Eltűnt a doboz fedele...
s egy reszkető valami bújt elő. Az óvónő a tenyerébe vette, s
felénk nyújtotta. Nem féltünk, csak... a legbátrabb közelebb
kúszott, s megérintette, majd lassan mindannyian. *(Szünet.)*
Aranyhörcsög volt.

ORVOS: *(Szünet.)* Képelem, mennyire örültetek. Mennyire örülhet
egy gyerek egy aranyhörcsögnek. Játsoztatok vele?

BELLA: Igen. Nagyon megszerettük.

ORVOS: Kézről kézre járt... babusgattátok, ugye?
BELLA: Annyira ragaszkodtunk hozzá, hogy az óvónő később hozott még egyet, majd még egyet, végül mindegyikünknek volt aranyhörcsöge.
ORVOS: Ennyi hörcsög? Hol tartottátok őket?
BELLA: Volt az óvodának egy kamraszerűsége vagy fészere, nem tudom már. Ott tartottuk. Ott játszottunk vele.
ORVOS: A játszóterembe is bevittétek?
BELLA: Nem, oda nem volt szabad. Az óvónő megtiltotta. Nehogy az igazgató meglássa.
ORVOS: Az igazgató nem tudott róla?
BELLA: Nem, ő egy külön épületben dolgozott, nem messze az óvodától.
ORVOS: Ellenezte volna?
BELLA: Az igazgató egy nagy állat volt!
ORVOS: Állat?
BELLA: Igen, egy nagy, öntelt, szadista állat!
ORVOS: Bántott benneteket?
BELLA: Mindig valamilyen speciális rendet akart, állandóan ordított, folyton hangoztatta, hogy neki köszönhetünk mindent.
ORVOS: *(Szünet.)* Megtalálta a hörcsögöket?
BELLA: *(Hosszú szünet.)* ... igen...
ORVOS: És mi történt?
BELLA: *(Szünet.)* Játszottunk velük. Dédelgettük, etettük, kényeztetjük őket... nem volt szabad bevinni őket a játszóterembe. És én, én mégis bevittem őt... tudja, mi volt a neve a hörcsögömnek?
ORVOS: Mi?
BELLA: Bandi. Az én aranyhörcsögömet Bandinak hívták.
ORVOS: Bandi, a hörcsög. Mulatságos név.
BELLA: És én megszegttem a tilalmat... Fene tudja, hogy kerültem a folyosóra, a lényeg, hogy ott álltam, kezemben a hörcsöggel... Bandi szundikált. Kedvesen szundikált. Az igazgató lépett ki a szomszédos szobából. Nem tudtam, hogy átjött az óvodába. A szívem lázasan dobogott. Nehezen lélegeztem. Elhaladt melletttem... Visszafordult.

(Az óvodában vagyunk.)

IGAZGATÓ: Te! Hová mész?

BELLA: Se... sehová...

IGAZGATÓ: Sehová?

BELLA: Sehová.

IGAZGATÓ: Mi az?... Mi az a kezekben?

BELLA: Se... semmi...

IGAZGATÓ: Semmi?... No, nézzem csak, mi az?

BELLA: Ez semmi! Ne tessék nézni, mi ez.

IGAZGATÓ: Na, nézzem csak, mit rejtegetsz! Add ide!

BELLA: Nem adom!

IGAZGATÓ: Add ide rögtön! Ereszted el?!

BELLA: Nem, nem, nem! (*Dulakodás.*)

IGAZGATÓ: Mi ez?! Mi ez?!

BELLA: ... ez... ez... Bandi...

IGAZGATÓ: Bandi?! Milyen Bandi?!

BELLA: Bandi... az aranyhörcsög...

IGAZGATÓ: Aranyhörcsög, itt?!

BELLA: ... igen... Bandi...

IGAZGATÓ: Bandi?! Aranyhörcsög?! Aranyhörcsög az óvodában?!

Hát normálisak vagytok ti? Ez mindent megrág, az ágyneműt, a ruhákat. Förtelem!

BELLA: Nem rág meg! Bandi jó hörcsög!

IGAZGATÓ: Jó hörcsög? Ezt a fegyelmezetlenséget! Egy cseppnyi fegyelem sincs bennetek. Gyorsan ki vele! Ki hozta be?!

BELLA: Senki.

IGAZGATÓ: Ki hozta be?! Felelj!

BELLA: ... az óvónő... az óvónő hozta Bandit...

IGAZGATÓ: Az óvónő? Az óvónő! Ezt a fegyelmezetlenséget! Behozni ezt a ronda állatot, kirág mindent, fertőzést okozhat, itt akartok megdöglenni?

BELLA: Nem ronda! Bandi nem ronda!

IGAZGATÓ: Hallgatsz el rögtön! Mi itt arra törekszünk, hogy a társadalomnak hasznos építőket neveljünk. Ezt a fegyelmezetlenséget!

BELLA: De a hörcsögök nem tehetnek semmiről... ők jók...

IGAZGATÓ: Hörcsögök? Hát van belőlük még?!

BELLA: ... van...

IGAZGATÓ: Van? Mennyi? Egy, kettő, három...?

BELLA: Mindannyiunknak van egy-egy...

IGAZGATÓ: Úristen, ti nem vagytok normálisak! Azt mondd meg, hol tartjátok őket?

BELLA: A kamrában, ott nem ártanak senkinek sem...

IGAZGATÓ: A kamrában? Hisz ott a kertészfelszerelésünk áll! Ezek összerondították a kertészfelszerelésemet!

BELLA: Nem, nem bántották.

IGAZGATÓ: De minek, minek kellett ez az ocsmány állatok?

BELLA: Nem, nem ocsmány...

IGAZGATÓ: Ne picsogj, hanem válaszolj!

BELLA: Játszottunk velük!...

IGAZGATÓ: Hát ezzel kell játszani? Ezzel? Akkor mire való az a sok játék, az a sok drága játék, amit beszereztünk számotokra? Mit gondolsz, miért harcolok én? Miért harcoltam ki azt a temérdek pénzt a gyűléseken? Azért, hogy nektek jó legyen, hogy játékokat tudjunk venni, hogy gondtalan, boldog gyermekkorotok legyen! S ez a hála, ez a hála! Aranyhörcsög! Mire való az a rengeteg játék?

BELLA: De nekem nem kellene azok a játékok! Nekem Bandi kell!

IGAZGATÓ: Neked nem kellene azok a játékok?! Nem?! Na, ennek véget vetünk! Neked Bandi kell? Bandi kell?... Hát majd teszek róla, hogy ne kelljen!...

BELLA: Neeeeee!!! (*Lassan elhalkul a sikoly.*)

(*Újra a betegszobában.*)

ORVOS: Mit csinált?

BELLA: (*Szünet.*) Bandit a falhoz vágta... Bandi repült egy pillanatra... Aztán Bandi puffant... Bandi földre esett... Bandi szörnyethalt... De ő nem vétett semmit!... Mégis kivégeztel!...

ORVOS: (*Hosszú szünet.*) Uram isten! (*Szünet.*) S a többivel mi lett?

BELLA: Az igazgató paprikavörös arccal a kamrába rontott, gorbán összeszedte a hörcsögöket, s az udvarra cipelte őket egy műanyag zacskóban. Az eresz alatt egy hatalmas fémhordó állt, tele vízzel. Beledobálta őket. Egyenként nyomta a hörcsögöket a víz alá. Vinnyogtak, menekülni akartak szegények, de nem lehetett. Az igazgató hatalmas tenyere az állott víz alá nyomta őket... Pedig nem vétettek semmit... Igazán nem vétettek semmit...

ORVOS: Ti addig hol voltatok?

BELLA: Hol? Ott. Az ablakból mindent láthattunk. Az óvónő zokogott, mi pedig megdöbbenve néztük a Bandik halálát. Undorító volt! Szörnyű volt!

ORVOS: Azután... azután mi történt?...

BELLA: Semmi. Az igazgató az irodájába hívatta az óvónőt. Egy hét múlva elbocsátották. Bennünket bejjesztettek. Megtiltották, hogy valakinek is szóljunk erről az esetről. Meg aztán úgysem hitte volna el senki... S minden ment a régi szerint... Játshattunk játékrobotokkal, kockákkal, műanyag babákkal.

ORVOS: Jól az emlékezetedbe vésődhetett...

BELLA: Tudatomba rejtettem...

ORVOS: S az igazgató?

BELLA: Lassan kúszott felfelé a ranglétrán. Mint egy csúszómászó. Előbb iskola-, majd gimnáziumi igazgató lett, utána tanügyi tanácsos, végül...

ORVOS: ... oktatásügyi miniszter. S te tizenvalahány év után ismét találkoztál vele.

BELLA: Megöregedett... nagyon megöregedett... A gonoszság felgyülemlett az arcán... megöszült, ráncai sátáni kifejezést kölcsönöztek neki... *(Szünet.)* ... S most állatvédő...

ORVOS: ... tipikus kaméleon... akkor a fegyelem, a fiatal építők, a kollektív szellem volt az érdekes, ma az állatvédelem, a finomkodás... s ő mindenütt talpon áll... *(Hosszú szünet.)* A szüleid szanatóriumba akarnak dugni.

BELLA *(Halkan, visszafojtva.)* Hová? Szanatóriumba?

ORVOS: Igen.

BELLA: ...ezt azért nem vártam... ezt az elvetemültséget... Hát őrült vagyok én?

ORVOS: Nem. Nem vagy az! Megmondtam anyádnak is, hogy amíg én vagyok itt az osztályvezető főorvos, téged nem vihetnek el.

BELLA: ... én nem vagyok őrült... Nem én vagyok... Hát én gyilkoltam meg a hörcsögöket?... A gyilkos meg szabadon mászkálhat a városban?...

(Zene. A rendelőben vagyunk. Ajtónyitás.)

ORVOS: Jó reggelt.

NŐVÉR: Jó reggelt, doktor úr.

ORVOS: A levelek megérkeztek?

NŐVÉR: Meg.

ORVOS: A listák?

NŐVÉR: Összeállítottam őket.

ORVOS: Telefon volt?

NŐVÉR: Igen, Bella édesanyja telefonált.

ORVOS: Üzent valamit, vagy hívjam vissza?

NŐVÉR: Hívja vissza.

ORVOS: Bella hogy van?

NŐVÉR: Felébredt. Olvas. Odaadtam neki a mai lapokat.

ORVOS: Jól tette.

NÓVÉR: Bemegy hozzá?

ORVOS: Be, de előbb telefonálok.

(Zene. Bella újságot lapoz a betegszobában.)

ORVOS: *(Ideges.)* Jót aludtál?

BELLA: Mint örült örülten jót aludtam.

ORVOS: ... hmm... reggeliztél?

BELLA: Persze. *(Bella is idegesnek hat.)*

ORVOS: ... hmmm...

BELLA: Beszéljen nyugodtan... *(Szünet. Nagyon halkan és szaggattottan.)* ... beszélt anyámmal?...

ORVOS: Igen.

BELLA: ... és?...

ORVOS: Gyorsak voltak. Találtak szanatóriumot. Holnapután jönnek érted.

BELLA: Jesszusom... *(Az előbbit is halkan.)* ... Nem engedi, hogy elvigyenek, ugye?! Doktor úr!

ORVOS: Nem. Véletlenül sem. Ezt kerek percc megmondtam anyádnak. Sokáig veszekedtünk.

NÓVÉR: *(Ajtónyitás.)* Doktor úr, telefon.

ORVOS: *(Mérgesen.)* Ki keres ilyenkor?

NÓVÉR: Az egészségügy-miniszter.

(Zene. Az orvos és Bella a szobában. Dohányoznak, idegesek.)

BELLA: Megfenyegették?

ORVOS: Meg.

BELLA: A miniszter.

ORVOS: Az.

BELLA: Anyám biztos kiverte a hisztit. Ilyenkor minden vonalat megmozgatnak.

ORVOS: Megmozgattak. Azt mondta a miniszter, hogy az állásommal játszom...

BELLA: Értem... Ettől a pillanattól kezdve ön már semmit sem tehet értem... Örületre vagyok ítélve...

ORVOS: Megpróbálhatok még...

BELLA: Felesleges. Ne játsszon az állásával! *(Szünet.)* Magamra vagyok utalva. *(Szünet.)* Ne féljen! Kellő lépéseket fogok tenni. Úgy döntöttem.

ORVOS: (*Hosszú szünet.*) Úgy látszik, más megoldás nincs.
BELLA: Nincs.
ORVOS: Van hová?
BELLA: Van.
ORVOS: Ismerős?
BELLA: Mondjuk.
ORVOS: Megbízható...
BELLA: Tökéletesen.
ORVOS: Messze?
BELLA: Eléggé.
ORVOS: Jó. (*Szünet.*) Kölcsön?
BELLA: Nemsokára.
ORVOS: Ugye, kell a sötét?
BELLA: Persze.
ORVOS: Úgy.
BELLA: Úgy.
ORVOS: Jó... (*Szünet. A következőket érzéssel.*) ... Sok szerencsét...
kis aranyhőrcsögöm...
BELLA: Köszönöm. (*Szünet.*) Ugye, nem lesz baj?
ORVOS: Nem. (*Szünet*) Nem lesz. Ígérem. (*Visszhagosan, magában.*)
A legfontosabb kilépni a bolondokházából... Talán majd egyszer
boldog is lesz az ember. Boldog is leszel... hmmm... De addig
ki kell bírni. Nem szabad, hogy...

(*Zene. Az orvos pöfékel.*)

NŐVÉR: (*Ajtónyítás.*) A doktor úr még nem ment haza?
ORVOS: Nem.
NŐVÉR: Jé... mióta szivarozik?
ORVOS: Mától kezdve. Nővér, maga az ügyeletes?
NŐVÉR: Igen. De miért ilyen vidám?
ORVOS: Mert kitaláltam valamit.
NŐVÉR: Megint egy új pszichoterápiás módszer?...
ORVOS: ... Hosszú... különben tudja, mikor a leghasznosabb a
pszichológus?
NŐVÉR: Mikor?
ORVOS: Amikor nem csinál semmit! Jó, mi? (*Nevet.*) Örülteket
akar gyógyítani, miközben örültek közt él, s örülteknek köteles
beszámolnia minden örültségéről... Kész örültség, nem?
NŐVÉR: Lehet... Ez a találmánya? (*Megszeppenve.*)
ORVOS: Sajnos. De megyek is... (*Pakolászik.*)

NŐVÉR: Különben minden rendben van?

ORVOS: Persze.

NŐVÉR: És Bella?

ORVOS: ... hmm... most már nagyon jól érzi magát...

NŐVÉR: Szüksége is lesz a jó lelkiállapotra.

ORVOS: Ja. Na, a vizontlátásra...

NŐVÉR: Vizontlátásra.

ORVOS: *(Ajtónyitás.)* ... Azt akartam még mondani, hogy legyen olyan kedves, és ma ne zavarja túlságosan a betegeket, ne nyisson be hozzájuk, és, és... éjjél után hívja fel a hatóságokat, s értesítse őket, hogy eltűnt egy betegünk... *(Vidáman.)* ... Kellemes estét... nővér...

(Felerősödik a zene.)

TARTALOM

A NYOMORÉK	
Artúr és Laura	5
SKORPIÓ ÉS MÉRLEG	49
LYUK	
Színpadi ellentmondás két képben	73
FECSKÉK ÉS KOCKAVÁR	
Monodráma két részben	85
TUTU ÉS DUDU	101
Hangjáték két képben, ismeretlen helyen, ismeretlen időben	105
HÖRCSÖGÖK	
Ifjúsági hangjáték	113

Faragó Attila
A NYOMORÉK
Drámák és hangjátékok

Vajdasági Magyar Művelődési Intézet
Zenta, 2007

Felelős kiadó és szerkesztő:

Hajnal Jenő

Olvasószerkesztő: Szloboda János

Műszaki szerkesztő: Beszédes István

Készült a szegedi E-press Nyomdaipari Kft. nyomdájában

500 példányban

ISBN 978-86-86469-02-1

CIP – A készülő kiadvány katalogizálása

A Szerb Matica Könyvtára, Újvidék

821.511.141(497.11) –2

FARAGÓ, Attila

A nyomorék : drámák és hangjátékok / Faragó Attila. – Zenta : VMMI [i. e.]
Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, 2007 (Szeged : E-press). – 133 str. ; 21 cm.

Tiraž: 500.

ISBN 978-86-86469-02-1